ACADEMIE BULGARE DES SCIENCES
INSTITUT D'ETUDES BALKANIQUES
BIBLIOTHEQUE NATIONALE "CYRILLE ET METHODE"

SERIE SOURCES — 2

SOURCES OTTOMANES SUR LES PROCESSUS D'ISLAMISATION AUX BALKANS (XVIe—XIXe s.)

Traduction des documents:
A. VELKOV, E. RADUŠEV, E. SILJANOVA,
M. KALIČIN, N. ROBEV, S. IVANOVA

Sous la rédaction de:
MARIA KALIČIN, A. VELKOV, E. RADUŠEV

SOFIA.1990
EDITIONS DE L'ACADEMIE BULGARE DES SCIENCES

БЪЛГАРСКА АКАДЕМИЯ НА НАУКИТЕ
ИНСТИТУТ ЗА БАЛКАНИСТИКА
НАРОДНА БИБЛИОТЕКА „КИРИЛ И МЕТОДИЙ"

ОСМАНСКИ ИЗВОРИ ЗА ИСЛЯМИЗАЦИОННИТЕ ПРОЦЕСИ НА БАЛКАНИТЕ (XVI—XIX В.) СЕРИЯ ИЗВОРИ — 2

Превод на документите:
А. ВЕЛКОВ, ЕВГ. РАДУШЕВ, Е. СИЛЯНОВА,
М. КАЛИЦИН, Н. РОБЕВ, СВ. ИВАНОВА

Под редакцията на:
М. КАЛИЦИН, А. ВЕЛКОВ, ЕВГ. РАДУШЕВ

СОФИЯ.1990
ИЗДАТЕЛСТВО НА БЪЛГАРСКАТА АКАДЕМИЯ НА НАУКИТЕ

(13/476)4-273,011

Отговорен редактор:

СТР. ДИМИТРОВ

НАСТОЯЩИЯТ ТОМ СЕ ИЗДАВА С ФИНАНСОВАТА ПОДКРЕПА
НА КОМИТЕТА ЗА НАУКА

В 20997

ПРОВЕРКА 2003

Ю 3468

БАН
ЦЕНТРАЛНА
БИБЛИОТЕКА

ДЕПОЗИТ

Дн 4974/90

© Институт за балканистика
Народна библиотека „Кирил и Методий"
1990
c/o Jusautor, Sofia

941 Б

ПРЕДГОВОР

С настоящия том от османски документи Институтът за балканистика продължава една своя стара поредица. Става дума за поредицата „Извори", която бе започната през 1966 г. с публикуваните от проф. П. Миятев унгарски документи за българската и сръбската история[1]. В следващите години В. Мутафчиева и Стр. Димитров обнародваха извори за състоянието на тимарската система през XVII и XVIII в.[2] Н. Тодоров и В. Трайков подготвиха обемист том с документи за участието на българи в гръцкото въстание[3] и др. В настоящия том са представени османски документи от колекцията на Ориенталския отдел на НБКМ, които осветляват различни страни от социалното, военно-политическото и културно-религиозното развитие на българския и съседните балкански народи от XVI до XIX в. Тези документи са обединени от обстоятелството, че в една или друга степен осветляват политиката на ислямизиране и абсорбиране на балканското християнско население в османската военно-политическа система, в нейните военни организации и в ислямския „миллет".

Разбира се, тези документи нямат едностранно значение и могат да служат като извор за много по-разнообразни изследвания. В същото време те не изчерпват дори приблизително всички страни на ислямизационните и асимилационните процеси, които започват с установяването на османското владичество на Балканите и продължават до окончателното освобождаване на балканските народи от чуждата власт.

В този том са включени интересни документи за еничерската войска от XVI и XVII в., които разкриват нови страници от историята ѝ. Публикуват се изцяло ведомостите за личния състав и изплащаните заплати на един от полковете на султанската конна гвардия. Става дума за полка на т. нар. улюфеджияни. Самото им наименование идва от думата „улюфе" (заплата) и означава „платените хора", „войниците със заплата". По статут те не се отличават с нищо от останалите полкове на личната султанска конна гвардия — силяхдари, гуреби и др., т. е. от бойците на т. нар. шест бьолюка и съставляват едно от подразделенията на „придворната войска" (капъ халкъ, капъ кулу), най-голяма част от която били безспорно еничерите.

---

[1] М и я т е в, П. Документи за българската и сръбска история от маджарските архиви. С., 1966.

[2] M u t a f č i e v a, V., S t r. D i m i t r o v. Sur l'état du système des timars des XVIIe — XVIII^{e}ss. S., 1968.

[3] Т о д о р о в, Н., В. Т р а й к о в. Българи участници в борбите за освобождението на Гърция 1821 — 1828. С., 1971.

Всеки от гвардейските конни полкове се делял на две части или дружини — лява и дясна: леви гуреби, десни гуреби; леви улюфеджияни, десни улюфеджияни. Изхождало се от презумцията, че султанът е на война, ръководи лично армията си, стои в центъра, а от двете му страни е заела място личната му гвардия, конниците. Те трябвало да охраняват особата на султана. При първите султани това построяване било реален факт, но с течение на времето от тази традиция останал само спомен, тъй като след Сюлейман I (1520 — 1566) султаните все по-рядко участвували лично във войните.

Заплатите на конната гвардия, както и тези на еничерите, на артилеристите и на другите корпуси на платената войска се изплащали веднъж на всеки три месеца. Всяко от тези тримесечни плащания имало свое название, образувано от съкратените обозначения на месеците в арабската лунна година. Тук публикуваните ведомости се отнасят до първото тримесечие на 986 г. от хиджра, което обхваща времето от 10 март до 6 юни на 1578 г.

Ведомостите ще позволят на читатели и изследователи да видят по-конкретно организацията на един полк от конната гвардия. Те ще им представят нагледно числеността на тези полкове и техните бьолюци, включващи по десетина конници. Дружината на левите улюфеджияни през 1578 г. наброявала 752 души, разделени на 79 бьолюка, или по 9 — 10 души в един бьолюк.

Описите-ведомости са съставени по време на войната с Иран. През 1578 г. османските войски настъпват в персийските владения, завземат крепостта Сухум-кале в Закавказието, заемат част от Грузия, Азербайджан с гр. Тебриз и др. Войната не била от леките и се наложило на фронта да бъдат отправени и части от султанската гвардия. Това засегнало и десните улюфеджияни. В момента на съставянето на ведомостта основната им част се намирала в Шехризур (град в дн. Североизточна Сирия), което се отбелязвало при името на всеки боец. Съвсем малка част от полка се оказва „налице", т. е. в цариградските казарми. Само полкът на левите улюфеджияни бил „налице".

Нуждата от войска накарала османската управляваща върхушка рязко да увеличи през последната четвърт на XVI в. броя на платените войски. През 1574 г. при възкачването на трона на Мурад III (1574 — 1595), в еничерския корпус се числели 15 599 души, а на своя наследник — Мехмед III — той оставил след смъртта си вече над 26 000 еничери[4].

Публикуваните ведомости-списъци красноречиво представят и как се формирал съставът на султанската конна гвардия. И тези войски се състояли главно от набираните чрез кръвния данък християнски деца или от военнопленници роби. Знае се, че набраните насила християнски синове били групирани по 100 — 150 деца в една „сюрия" (стадо), която по пътя строго се охранявала, за да не се разбягат, да не бъде подменено някое от тях или отвлечено от родителите. В Цариград, след два-три дни за почивка, децата били заставяни да приемат исляма: с вдигнат пръст да произнесат думите „няма друг бог освен Аллах и Мохамед е негов пророк". Можем да си представим кой колко можел да произнесе тази формула на арабски език, но от този момент нататък децата се смятали за правоверни с всички произтичащи от това последствия.

[4] Uzunçarşili, I. H. Osmanli devleti teşkilâtindan Kapukulu ocaklari. I. Acemi ocagi ve Yeniçeri ocağı. Ankara, 1943, p. 613.

Следвала внимателна проверка на всяко дете поотделно от самия главнокомандуващ еничерския корпус (еничер-и агасъ) и главния хирург на корпуса. Те трябвало да установят физическите качества на довлечените деца, като се провери да не би между тях да има и обрязани. След това всички били обрязвани, а в нарочен дефтер се описвали най-подробно физическите им белези — ръст, цвят на косата, на очите, особените белези и пр. При тези прегледи и описвания еничерският ага отделял най-красивите деца и ги предлагал на султана да му служат в двореца. Те отново били преглеждани от дворцовия ага и от ходжата на султанския дворец и се приемали онези, които тези две особи одобрявали. На второ място се отбирали физически най-здравите и силни деца и се давали в оджака на бостанджиите (градинарите). Там те трябвало да се обучат на турски език, да работят в султанските градини и паркове, а заедно с това да усвояват и нужните знания по военно дело, да се подготвят за встъпване в платената султанска войска[5].

Останалите след двата подбора деца се давали да работят в домовете на анадолски или румелийски турци. При това се внимавало да се спазва предписанието на „Закона за еничерите" — доведените от Румелия деца да бъдат дадени в анадолски семейства, а тези от Анадола — в румелийски. Идеята била, ако някое от тях си науми да бяга, да не може да премине Проливите незабелязано. Тези деца фактически били временно продавани. Получените пари от съответните им господари се поделяли между румелийския и анадолския ага и техните писари, които оформяли писмено всяка сделка. След изтичане на определения срок и тези деца се връщали в държавните казарми и се зачислявали към т. нар. аджеми оглани (неопитни младежи).

Събирали се много повече деца, отколкото можел да приеме по онова време еничерският корпус, въпреки че той търпял тежки загуби по време на войните и се налагало често да се попълва. Еничерският ага периодично докладвал с колко души трябва да се попълни платената войска и от аджеми-огланите се подбирало нужното количество. Останалите продължавали да слугуват по султанските градини и дворци, по джамии и медресета, бани и кафенета, по домовете на сановниците. Не всички ставали платени войници, но както се казва в съставения през XVII в. „Законник за еничерите", „чрез девширмето при османците много стотици хиляди неверници били вкарани в исляма"[6]. С течение на времето и онези, които оставали по статут „аджеми-оглани", получили правото да се женят, създавали семейства и изкарвали живота си, без да получат еничерски билет.

От тези събрани чрез девширмето и преминали през корпуса на аджеми-огланите хора се комплектувала основната част и на султанската конна гвардия. Много от тях са записани в публикуваните ведомости с презимето „син на Абдуллах", но при по-голямата част от улюфеджияните се отбелязва народността, от която е взет даден боец. Поради това се редят имена като Юсуф българин (1-и бьолюк на левите улюфеджияни), Ахмед унгарец, Ахмед хърватин, Хасан албанец, Асъф Юсуф албанец, Али френк, Ахмед грък, Ахмед от Истанбул босненец, Джафер руснак, Давуд черкезин и т. н. От четиримата заими на левите улюфеджияни

[5] Пак там, 23 — 24.

[6] Пак там, 39 — 40.

един е с неясен произход, вторият е от Белград, третият от Малатия и четвъртият е „Мехмед българин", въоръжен с алебарда боец от спахийския полк с 39 акчета дневна заплата, който в момента на съставянето на описа бил в Гюмюрджина, за да събира данъка от овцете. Не съм изброявал колко от улюфеджиите са отбелязани като българи, албанци, сърби, гърци, унгарци и пр. Това вероятно ще направят други, но и така е ясно, че имаме една постоянно действуваща система за абсорбиране на хора от различни провинции и народности „под влияние на исляма и турцизма".

Не са малко и хората, които били записани с мюсюлмански презимена и за които невинаги може да се твърди, че са набрани чрез девширме, или пък са довлечени от войните като плячка или пленници. Някои от последните получавали не само лично мюсюлманско име, но и мюсюлманско презиме. В 11-и бьолюк например е записан „Али Илияс, унгарец", който получавал по 17 акчета дневно и се намирал на похода в Багдат. Този човек явно е нов мюсюлманин, но са му дадени две имена и ако липсваше пояснението, че е унгарец, не би имало основание да се мисли, че не е потомък на мюсюлмани.

А такива несъмнено има в този опис ведомост. През XVI в. в корпуса на платените войски започват да се записват и еничерски деца. Още при Селим I великият везир Юнус паша (1517 — 1518) издействувал от султана разрешение за своя брат, вече пенсионер, да се ожени и да си създаде семейство. Пробивът бил направен и на еничерите било позволено да се женят и да създават поколение. Отиващите на поход еничери загивали. Техните сираци-момчета били вземани на издръжка от държавната хазна. Докато били невръстни, те получавали пари, провизии и плат за дрехи, а след навършване на определена възраст били включвани в поделенията на аджеми-огланите. През втората половина на XVI в. в еничерските дефтери се числели вече 700 такива издържани от държавата сираци, наричани „нанхурегяни" — храненици. В началото на XVII в. те наброявали 1655 души, а малко по-късно през същия век вече били 3022 души. Създал се един важен източник за попълване на еничерския корпус и на султанската гвардия с потомствени еничери. Системата, както изтъква И. Х. Узунчаршълъ, „напълно свързвала израсналите в семействата на такива женени еничери с държавата и способствувала за увеличаване на въздействието на исляма и турцизма"[7]. Ако бащите им имали спомени от своето християнско и нетурско минало, сега децата им били изцяло под влиянието на исляма и турцизма. В редиците на еничерския корпус и особено в редиците на султанската гвардия започват да се появяват и лица с мюсюлмански презимена.

Това било важно за османската държава явление, защото колкото и да била сурова системата за откъсване от старото християнско минало и за обучаване на турски език, невинаги се получавали нужните резултати. Аджеми-огланите, които преминали през корпуса на бостанджиите, работили нужното време из султанските градини и дворци, се оказвали след това в еничерския корпус, без още да знаят сносно турски език. Селим II наследил баща си по време на поход в Унгария. На връщане, още в Белград, започнало брожение сред еничерите, настояващи да им се даде от новия султан подарък по случай възкачването

[7] Пак там, 306 — 308, 622.

то му на трона. Слушал Селим II приказки като „кирие, мирие", и най-сетне казал: „Ако между нас има такива, които знаят турски език, да дойдат", и след съответните преговори с избраната делегация от 5 — 6 души, дал обичайните вече подаръци. Пак Узунчаршълъ е цитирал извлечени от султанската канцелария еничерски молби, с които се оплакват, че, макар вече да били еничери, събирачите на джизие още веднъж изисквали и притискали близките им в родните села да плащат джизие за тях[8]. Става ясно, че не само се пазели спомени, но и се поддържали връзки с родните християнски села, което не било особено желателно за властите.

Публикуваните ведомости от 1578 г. показват, че хората от платената султанска конница вече безвъзвратно били вплетени в лихварско-откупнически операции. Много от тях събирали различни държавни данъци от един или друг район. Така Мустафа Касъм от 7-и бьолюк в момента на съставянето на ведомостта се оказал „налице", т. е. не бил на поход. Вписана е пояснителна бележка, че той „изплатил задълженията си към хазната" и след това „отишъл да събира джизието от хасовете в Албания". Този човек се оказал всъщност не толкова военнослужащ, колкото професионален лихвар — откупвач на държавни данъци. Или лицето Хюсеин Хамза. Той бил на поход в Шехризур, но там бил освободен от военните си задължения и се отправил да събира данъка от овцете (ресм-и агнам) от района на Аладжахисар (Крушевац в Сърбия). Мехмед Хюсеин от 7-и бьолюк също бил в Шехризур, но бил освободен от похода и заминал да събира джизието (поголовния данък) във Видин. Няма да изброяваме поименно отделните случаи. В дружината на десните улюфеджияни те са двадесетина, а при левите — от 752 души списъчен състав, 52 се отдали на откупвачески операции. Предприемало се събирането на джизие, на данък от овцете, на авариз, на данъка от монетарницата в Кратово и т. н. Откупваческите сделки с държавната хазна били един от най-сигурните пътища за лично обогатяване.

От описите-ведомости можем да видим, че в тази гвардейска войска се числели хора, които вече били придадени да служат на различни сановници, да охраняват един или друг паша. Това всъщност означава, че най-видните държавни служители вече успявали да подредят своите свити на трапезата на султанската войска, да получават заплати като конници от султанската гвардия. Към 29-и бьолюк на лявата дружина се числели „Ахмед, началник на охраната на Мустафа паша", „Бехрам, момък на Ахмед паша" Няколко души се оказали прикрепени към джамията Ая София. Записани са и хора с невоенни професии — шивачи, сарачи, пекари, един „писар към султанския килер", т. е. към склада за провизии за султанския двор, кехаи и служители при особи от султанската династия — „кехая на Шах султан" и т. н. Или, хората на султанската конна гвардия не били вече само бойци. Сред тях се числели и лични, платени слуги на султана, използувани за всякакви служби.

Аналогична картина ни рисуват и публикуваните ведомости-списъци на силяхдарите за времето от 1.XII.1578 г. до 27.II.1579 г. И тази дружина в основната си част била на поход — повечето от хората се оказват в Багдат. И при тях голямата част от бойците са определени с народностната си принадлежност (българин, грък, албанец и пр.) или пък

[8] Пак там, 27 — 28, 62.

се сочи градът, откъдето са докарани в султанските платени войски. Много от тях са синове на Абдуллах.

Твърде много силяхдари също се включили в откупваческите операции. В почти всички бьолюци има хора, които са „изплатили дълга си към хазната" на определена дата и веднага „отишли да събират данъка джизие" или някакъв друг данък от една или друга каза. И силяхдарите предприемали събирането на всякакви държавни приходи — авариз, нузул, джизие, данък от овцете на мюсюлмани и т. н. От някои бьолюци, като например 14-и и 17-и, вече по 4 — 5 души практически престанали да бъдат войници, а се превърнали в събирачи на данъци, в служещи в някоя канцелария или при някоя особа. Силяхдари срещаме също и като пратеници да описват новопоявилите се джизие-ханета в Морея, управител на мукатаа в Галиполи, служащи в хазната, в деловодството, инспектор на пристанищата в Сакъз, Измир и др. Достатъчно ясно се вижда, че личните султански служители роби, „куловете", проникват във всички пори на османската администрация.

Заслужава да се обърне внимание на публикуваната ведомост-списък на „дворцовите занаятчии" от 16.I. до 12.IV.1592 г. Най-многобройни сред тях са шивачите — 25, следвани от 5 ботушари, 3 майстори на лъкове и 2 ключаря, или всичко 35 души. Двадесет от тях са „синове на Абдуллах", т. е. лично помохамеданчени люде. Тези хора са твърде лошо платени. Само главният шивач Али ага получавал по 13 акчета дневно, неговият писар — по 5 акчета, 5 души — по 4 акчета, 7 — по 3 акчета, 4 — по 2, и 5 — по 1 акче дневно, като за единия от тях е пояснено, че е „чирак". С ниски заплати били и ботушарите, работещите лъкове и ключарите. Като се прибави и обстоятелството, че 2/3 от тях са „синове на Абдуллах", може да се стигне до заключението, че това не са набрани волнонаемни занаятчии, а са аджеми-оглани, които са оставени да се обучават и да работят в двореца. Заплатите явно отразяват различно време на постъпване и различна степен на опитност сред тези аджеми-оглани.

Такъв произход имат явно и „сердарите", чийто опис-ведомост за тримесечието от 13.IV. до 10.VII.1592 г. също се публикува. И те са аджеми-оглани, както и записаните по-долу в същия документ лица „от поделението на бостанджиите". От 20 сердари 12 са „синове на Абдуллах", 1 е българин, 1 — албанец, 1 — грък, и 1 — босненец, а само трима имат мюсюлманско име и презиме. Всеки получавал по 2 акчета дневна заплата, с изключение на началника на бьолюка и неговия помощник. Същата картина е и при бостанджиите — само началникът им получавал по 8 акчета дневно, а останалите — по 2. Такива са заплатите на аджеми-огланите. Вместо починалите момчета били записани нови, дошли от девширмето, на които също били определени по 2 акчета дневна заплата.

В тома са включени и два описа-ведомости на аджеми-оглани, придадени към бостанджиите и задължени да се обучават и да се трудят в султанските дворцови паркове и овощни зеленчукови градини. Тези описи са правени почти век по-късно. Единият е от края на 1679 и началото на 1680 г. и се отнася до аджеми-огланите в Цариградските дворци и градини, а другият е от 1684 г. и описва момците от султанските градини в Одрин и Галиполи. Всъщност става дума за аджеми-огланите, които работели и се възпитавали в старите казарми за такива момчета.

Най-старата, първа казарма за набраните от кръвен данък момчета била в Галиполи. Преди да бъде завладян Цариград и да стане столица, столица бил Одрин и в него се намирала казарма за аджеми-оглани. Тук бил старият султански дворец, който особено през втората половина на XVII в. изживял нов подем, тъй като в него често резидирал ловуващият в Румелия султан Мехмед IV.

Както описът на момците от цариградските дворцови градини, така и този на момчетата в дворцовите градини при Одрин и Галиполи показват, че практиката да се събира девширме продължавала и в последните десетилетия на XVII в., въпреки битуващото в литературата мнение на Й. Хаммер, че през 1639 г. султан Мурад IV отменил тази система. В различни трактати могат да се срещнат противоречиви твърдения. Решаващо значение, естествено, придобиват документите, които показват реалната практика. Описът-ведомост за момците (гулями) от 1679 — 1680 г. показва, че девширмето продължавало да се събира, а относителният дял на военнопленниците и плячкосаните от европейските територии деца намалял сред платената войска. Тук-там може да се срещнат имена като „Ибрахим унгарец", „Хюсеин унгарец", макар че и в тези случаи не е ясно дали тези момци са докарани като пленници или са събрани като девширме от османските владения в Унгария.

Значителен е делът на хората с мюсюлмански презимена, които вероятно са предимно „храненици" на оджака, сираци на загинали във войната еничери, зачислени в аджеми-огланския корпус. Грамадната част от момците обаче се оказва набрана от различни балкански и анадолски градове, като от някои градове има внушителен брой момчета: от Силистра — 14, от Хасково и Узунджово — 16, от Разград — 11, от София — 8, от Търново — 8, от Варна — 7, и т. н. В някои бьолюци, като например в 12-и, половината хора се оказват от българските земи. Това вече създавало онази микросреда, с която можем да си обясним защо след като прекарали дълго време в аджеми-огланските поделения, момците идвали в еничерския корпус без да са научили добре турски език, или защо до късно европейските пътешественици и наблюдатели пишат, че много от тези девширмета били събирани от Босна, от Сърбия, което създавало славянска среда в частите на корпуса.

Малко по-различно е положението при момците в султанската градина в Одрин. Публикуваната ведомост за последното тримесечие на 1095 (11.IX — 7.XII.1684) г. ни представя общо 527 души, от които 35 са мютеррерики, т. е. чиновници за различни поръчения към султанския дворец. В бьолюците на аджеми-огланите се числели 492 души. И при тях вече голяма част са с мюсюлмански презимена — 79 души, или 16 %. Те са очевидно попълнение, излязло от редовете на сираците-храненици, за които вече стана дума. Осем души са синове на Абдуллах, а за 26 не могат да се разчетат имената на градовете, откъдето са доведени. Останалите са записани с личното си име и името на града, от който са докарани — Мехмед от Айтос, Мустафа от Никопол, Ахмед от Варна и пр. От тези 375 души 75 са от Одрин, 30 — от Стара Загора, 17 — от Казанлък, 14 — от Димотика, 10 — от Пловдив, 13 — от Сяр. 14 — от Узунджово-Хасково, 7 — от Никопол, 6 — от Търново, 10 — от Тетово и т. н. От днешната територия на България са общо 163 души, или 43 % от общия брой на онези, чиито родни места са посочени. Оста-

налите са набрани от другите балкански градове и села, като се започне от Изворник и Фоча и се стигне до Авлония и Галиполи.

Прави впечатление обаче, че твърде много момци са събрани от Одрин — 75, или 19 % от хората с обозначено местопроизхождение. Като стара султанска столица Одрин бил средище на обширна каза, в която влизали и нахиите Манастир и Юскюдар (Щит) от дн. Югоизточна България. Забележително голям е и броят на момците от Стара и Нова Загора, Хасково, Димотишко и други съседни на Одрин райони. Заедно с одринци те съставляват 1/3 от общия брой на момците с обозначен местопроизход.

Знаем колко зорко османските власти в по-ранните времена следели събраните от Румелия момчета да се прехвърлят за възпитание и обучение в Анадола и обратно — анадолските деца да се прехвърлят в Румелия, за да не могат да бягат към родните места. А тук виждаме, че събраните в Одрин и съседните му кази момчета са оставени в султанските градини в Одрин. Всички те получавали по 2 акчета дневна заплата, както всички аджеми-оглани, и това обстоятелство най-убедително свидетелствува, че и те са именно аджеми-оглани, кулове, султански роби. От Одрин те твърде лесно можели да се доберат до родните си места, разбира се, ако решат да бягат. Нямаме обаче нито една бележка, че някой от тях е в неизвестност или е избягал. Вероятно има някаква промяна в отношението към султанската служба, която гарантира съществуването на даденото лице и го подмамва да стои в аджеми-огланските оджаци с надеждата, че те са стъпало към едно много по-високо социално положение. Наистина, включването в еничерската войска означавало достъп до значителни социални привилегии, вкл. до безконтролна и почти необлагаема стопанска дейност. Отслабнал е, вероятно, стремежът към бягство от корпуса и съответно са намалени превантивните мерки срещу евентуални бягства. Както ще видим по-нататък, в редица „молби" на приели исляма хора се иска да им се даде някаква държавна служба, да се зачислят в някое военно поделение като награда за това, че са влезли в „правата вяра". И такива молби зачестяват именно в края на XVII и през XVIII в.

Силно оръдие за вкарване на хората в „правата вяра" била наказателната система в османската държава. Приемането на исляма от осъдени хора или роби водело ако не към пълно опрощение на наказанието, то поне към неговото облекчаване и към известно подобряване на положението на осъдените. Едно от най-тежките физически наказания било изпращането им за гребци в корабите. Тук се обнародва един списък на неверници престъпници и държавни роби, които движели държавните галери, охраняващи пристанището Кавала през 1611 г. За тяхното изхранване и обличане се предвиждало само по 1 акче дневно. От 100 души само 14 носят мюсюлмански презимена и те вероятно са осъдени мюсюлмани или помохамеданчени хора, приели две имена. Останалите са 60 християни и 26 синове на Абдуллах или на Абидин, т. е. хора, които вече са се обявили за мюсюлмани.

В самостоятелен дял са обособени издирените изложения на османски служители, третиращи различни аспекти на ислямизационните процеси в османската държава. В него са включени и множество искания — изложения на отделни хора, които са приели или ще приемат исляма и настояват да им се предоставят облагите, „полагащи се по

закона" или „по обичая". Привлича вниманието едно изложение на бившия капуджия при Високата порта Ахмед Шаир за положението на о. Кипър към средата на XVII в. (док. 9). Той можал да констатира, че християнската рая на острова се е разбягала, измряла или е преминала към исляма, поради което няма възможност да се събере исканото от държавата джизие. „Освен това, по волята на Аллаха, настъпили глад, недоимък и скъпотия и се появиха опустошаващи всичко скакалци", та раята изпаднала „в бедствено състояние".

Две изложения разкриват страници от масовата ислямизация на населението в някои албански райони (док. 10, 11). Кадията на Опар донася до Портата, че жителите на подведомственото му село Килидан протестират срещу опитите на джизиедаря да им се събира поголовен данък. „В нашето село всички приехме исляма, като остана само един християнин — казвали те. Обаче събирачите на поголовния данък твърдят, че ние сме вписани в техните списъци и следователно и от нас трябва да се събира този данък." Кадията лично проверил и също установил, че „действително в селото има само един християнин, а всички останали са станали мюсюлмани". В литературата е известно, че, за да се отърве от плащането на данъци и от унизителното и безправно положение, албанското население от редица райони обявявало, че е приело исляма, но тайно продължавало да изповядва християнството. През 1650 г. християнското население на казата Шпат се оплаква, че от записаните в облагателните списъци за джизие 1844 християнски домакинства към исляма са преминали 804 и са останали всичко 1040 християнски платци. Джизиедарите обаче продължавали да изискват данъка за 1844 души, като принуждавали християните да плащат и данъка на онези, които са се обявили за мюсюлмани. Става дума за добре известна и от други документи практика на финансовите власти и особено на откупвачите на джизие, която стоварвала допълнителни тежести върху християните и ги заставяла в някои случаи също да се обявят за мюсюлмани, за да се отърват от данъчния натиск. Цели села се обявявали за мюсюлмани, а всъщност продължавали да запазват християнските си обичаи, тайно от властите да изповядват християнската си вяра. Английската пътешественичка Едит Дърхам през XIX в. минала през същата тази област Шпат и констатирала, че албанските планинци тук „пред християни се наричат Константин, а пред мюсюлмани — Сюлейман". Те спазвали постите, причестявали се, сключвали бракове и по християнски обред, и по мюсюлмански, посещавали публично джамията, а тайно — църквите. Някои села дори имали тайни свещеници. При смърт те били опявани от попове по християнски обичай, а след това публично били погребвани в мюсюлмански гробища[9]. Тази формална ислямизация се превърнала в удобна форма за съществуване на цели села и райони. Пред османските власти те трябвало да минават за мюсюлмани и да не им се събира джизие, да бъдат облагани с по-леки данъци и да избягват тежката дискриминация, в която се намирали християните. И в същото

[9] B a r t l, P. Kriptochristentum und Formen des religiösen Synkretismus in Albanien. — In: Beiträge zur Kenntnis Südosteuropas und des Nahen Orients. Bd. II. München, 1967, p. 120.

време тези хора векове наред продължавали да пазят християнската си вяра[10].

Естествено е, че при първия удобен случай те отхвърляли мюсюлманската обвивка и се връщали открито в лоното на християнската вяра. Изменящата се политическа обстановка на Балканите в края на XVII и началото на XVIII в. поставила някои от тези хора в драматична ситуация, отразена в един доклад на кадията на Холомич и Салина от 5.VI.1716 г. (док. 83). След продължителната война на Свещената лига в Османската империя, по силата на сключения Карловацки мирен договор, Морея (Пелопонес) била освободена от османска власт и преминала във владение на Венеция. По време на османското господство жителите на почти цялата каза Гостун (Гастуни) били принудени да се обявят за мюсюлмани. През 1714 г., както е известно, Портата започнала нова война с Венеция, но след прогонването на османските поробители тайните християни от околията Гостун отхвърлили исляма и отново се обявили за християни.

В започналата война венецианските войски търпели неуспехи и районът на Гостун отново се оказал под османска власт. Върналите се господари трябвало да констатират, че хората, които преди това минавали за мюсюлмани, са се отказали от исляма и са се провъзгласили за християни. Това означавало, че те са станали вероотстъпници (мюртедин), а мюсюлманското право предписвало изключително тежки наказания за вероотстъпниците: мъжете трябвало да бъдат избити, а жените и децата — да бъдат продадени в робство или държани в затвора, докато не се върнат към исляма, пък дори и до края на живота им. Да се избият всички вероотстъпници в казата Гостун и да се разпродадат жените в робство означавало обаче да се обезлюди цялата каза. Началникът на надзорниците към султанския двор Хюсеин ага с височайша заповед бил назначен „да премахне и пречисти намиращите се в споменатата каза отстъпници от исляма". Изходът бил намерен от главнокомандуващия османските войски в Морея Мустафа паша, който принудил мъжете отново да се върнат към исляма, т. е. да подновят вярата си, като им „разрешил да откупят от робство своите жени и деца срещу 50 гроша на глава".

След направените разследвания Хюсеин ага намерил, че „годните за разпродажба робини възлязоха на 426 души", от които в с. Андравида — 140, в Лехена — 50, в Хелидонион — 60, във Флокас и Дорова — 37, в Лалас — 30, и т. н. За тях трябвало да се плати откуп 21 300 гроша, от които населението можало да събере и да изплати по-голямата част, но към 6.VI.1716 г. оставало да дължи още 6530 гроша. Била им дадена отсрочка от 121 дни, за да издължат сумата, а се намерили и 5 души мюсюлмани, които станали поръчители за своите съграждани от Гостун. Публикуваните тук документи хвърлят нова светлина върху трагичните събития в Пелопонес през 1715 — 1716 г., при които някои от „вероотстъпниците" били избити, но все пак останалата маса от скритите християни успяла да се спаси.

[10] S k e n d i, S t. Cryptochristianity among the Balkan people under the Ottomans. — In: Actes du Ier Congrès International des Etudes balkaniques et Sud-Est européennes. T. 3. S., 1969, p. 563.

С това обаче тайното християнство не било ликвидирано. То продължило да съществува тук до освобождението на Гърция. След 1821 г. в освободените райони на страната скритите християни окончателно отхвърлили мюсюлманската си обвивка и се обявили за чисти християни. Но това станало възможно именно защото била ликвидирана османската власт. Там, където тя оставала, тайното християнство продължило съществуването си, макар че неговите последователи били застрашени от същите жестоки репресии.

Обнародваният през 1839 г. хат-и шериф обещавал равенство на религиите в империята. Няколко села в Скопска Черна гора, чиито жители били тайни християни, решили, че вече става безсмислено да се крият, т. е. повярвали на хат-и шерифа. Те решили да отхвърлят мюсюлманската си мимикрия и да се обявят за чисти християни. Въпреки тържествено прокламираното „равенство на религиите" обаче жителите на тези села били вдигнати и изпратени на заточение в Мала Азия. От тяхната съдба се заинтересували посланиците на Великите сили в Цариград и след енергичните им протести Портата била принудена да ги върне обратно. По пътя за Мала Азия и обратно те били изложени на хули и побоища, на всевъзможни обругавания, на глад и болести, от които изгинали повече от половината[11]. И това станало в началото на 40-те години на XIX в., когато Мустафа Решид паша тържествено твърдял, че империята е стъпила на пътя на своята европеизация и модернизация. Все пак било „постижение", че тези хора не били незабавно избити като вероотстъпници.

Мнозинството от документите в този дял представляват молби на помохамеданчени люде да им се отпуснат „полагащите се по обичая" средства или да им се предоставят някакви други предимства заради това, че са станали мюсюлмани. В нашия архив такива изложения са запазени от втората половина на XVII в., което не е никаква гаранция, че едва тогава започва практиката да се съставят подобни документи. Още първите обнародвани тук изложения показват, че те са вече достатъчно отшлифован тип документи, чиито форма и съдържание са придобили вече стереотипен характер, а е било нужно немалко време, за да се стигне до такова стереотипизиране. Те са предимно кратки и съдържат няколко основни елемента: обръщение към върховната власт, декларация, че лицето е нов мюсюлманин или ще става мюсюлманин, искане да му се дадат дрехи или пособие за съществуване.

Нито формата, нито съдържанието на тези документи позволяват те да бъдат разглеждани като лични молби, написани от новообърнените. Да се опитаме само да си представим, как „бедната жена", която иска да стане мюсюлманка заедно с невръстната си дъщеря, пише такава изискана от канцеларска гледна точка „молба" или пък въобще знае да пише на османотурски?! Естествено такава шлифовка и при най-добро желание не може да се припише на „бедната жена" или на „покорния слуга неверник", който пристигнал „от родния си край в Одрин с молба да бъде удостоен с честта да приеме исляма" (док. 21). Такива изложения се пишат от опитни писари и школувани канцеларисти от столичните канцеларии, от везирските дивани или поне от ка-

[11] R o s e n, D. G. Geschichte der Türkei von dem Siege der Reform im Jahre 1826 bis zum Pariser Tractat vom Jahre 1856. Bd. II. Leipzig, 1866, p. 93.

дийствата. По функционалното си значение тези документи не са толкова молби, колкото начало на финансова преписка, с която следвало да се оправдаят изразходваните от хазната суми. Те представляват съставени по определени правила документи формуляри, върху които великият везир и баш-дефтердарят трябвало да поставят съответните резолюции, с които се узаконявало изразходването на държавни пари.

И началното оформление на тези документи, и пътят, който те изминавали, докато се осчетоводили извършените разходи, показват, че публикуваните тук изложения били съставени в столичните канцеларии и не идвали от провинцията. Налага се убеждението, че такива „молби" били писани от името на лица, които приели исляма в столицата, в присъствието на султана, на великия везир или на някой друг от висшите османски сановници, вкл. еничерския ага, началника на бостанджиите и др., които са накарали някой човек да влезе в „правата вяра". И най-висшите османски властници се занимавали с богоугодната, от тяхна гледна точка, дейност да „вкарват" в правата вяра колкото може повече немюсюлмани. Това е санкционирано и от османското право. „Ако Зейд, от управляващите светски лица (ехл-и йорф) окаже внимание на немюсюлманина Амр и му каже: „стани мюсюлманин", и ако Амр принудително (мекрюхен) стане мюсюлманин, то неговото мюсюлманство става ли истинско?" — четем в една от фетвите, издадени от шейх-юл исляма Абдуррахим ефенди. Отговорът е: „Да става"[12]. Тази фетва узаконява (или по-скоро потвърждава една стара практика) насилственото помохамеданчване на хора, оправдава и стимулира дейността на „управляващите хора" за помохамеданчване на „неверници". Тази тяхна работа дори се представя не като принуда, като насилие над християни и евреи, а като своеобразно благоволение, като „оказване на внимание".

Когато казваме, че такива „молби" били издавани в столицата, не разбираме само Цариград. Известна е практиката на султанския Диван основните негови канцеларии и книжа да съпровождат великия везир и султана навсякъде, където те се намират, вкл. на война или лов. Случвало се походната канцелария на Дивана да стане плячка на противника, както това станало след паническото бягство на османските войски при Виена през 1683 г. и при Мохач през 1687 г., но правилото не било изоставено. За някои от публикуваните „молби" е съвсем ясно, че са подадени в Одрин. Старата столица и султанските дворци в нея не оставали необитавани, особено по времето на султан Мехмед IV (1648 — 1687), известен като страстен ловец, прекарващ голяма част от времето си в Румелия, и то именно в Одрин и околностите му. В Цариград или в Одрин преписките по награждаване на помохамеданчените, които се публикуват тук, засягат именно хора, които са дошли или са докарани пред висшите сановници начело със султана и са приели исляма пред тях. Тези нови мюсюлмани са някак си пред вратата на финансовото ведомство и най-често получават предоставените им дрехи или пари. В първата публикувана тук преписка от този род (от 9.XII.1677) новата мюсюлманка получава „на ръка" платежното нареждане за предоставената и сума (док. 12). В следващата „молба" просителката, християнката Сирма, пояснява изрично, че „Ваша-

[12] Abdurrahim efendi. Fetawa. Deriseadet, 1243, p. 73.

та покорна робиня дойде в подножието на трона Ви", т. е. в столицата, там, където се намирал султанът или великият везир (док. 13). В третата преписка — за отпускане на пари на помохамеданчилия се баща със 7 деца — се нарежда парите да се вземат от „приходите на цариградската митница", т. е. и този човек е бил в столицата и парите следвало да се вземат от столичните приходоизточници (док. 14). В много от документите е отбелязано, че отпусканите суми или дрехи са „връчени на ръка" на приносителите, т. е. последните се намирали в столицата. Понякога сумите били връчвани чрез чаушите на Портата или пък чрез представителите на онези сановници, които са способствували за помохамеданчването на съответното лице.

Всички тези малко подробни разсъждения водят до заключението, че представените в тома „лични" изложения при цялата им многобройност все пак се отнасят до ислямизационната дейност на един център, на членовете на Дивана и служителите при султанския двор. Провинцията присъствува в тях само дотолкова, доколкото става дума за хора, които са дошли от различни краища в столицата и там са се помохамеданчили, а не по родните си места. Ислямизационните процеси извън столицата са представени съвсем слабо или никак. Само в два документа — от 27.II.1701 г., се отпускат пари по „височайша резолюция на везира — честития Юсуф паша, валия на Крит" (док. 48). Везирът дал държавни пари на приели исляма лица пред него самия, а тези пари трябвало да се отчетат пред столичните канцеларии. Като оправдателни документи били изпратени в столичното счетоводство „преписи от регистъра за разходите на ковчежничеството на о. Крит".

Потокът от помюсюлманчвания „пред лицето на султана" и на диванските му сановници течал с неумолимо постоянство. Ден след ден се натрупвали стотици нови мюсюлмани. В тома е публикувана една равносметка за помохамеданчените по такъв начин и получили пособия от държавната хазна за една лунна година — от 10.VI.1679 до 29.V.1680 г. Оказали се 193 мъже, 146 жени, 18 момчета и 22 момичета, или всичко 379 души (док. 16). На всеки от тях били дадени „пари за дрехи — на всеки мъж по 1200 акчета, на жена — по 2170, на момче — по 700 и на момиче — по 1000 акчета". Това не били малки за онова време суми. От документите в тома може да се види, че един аджемиоглан по онова време получавал по 2 акчета дневно или едно помохамеданчено момче получавало наведнъж годишната заплата на аджемиоглана. От описа на наследствената маса на починал жител на гр. Видин се вижда, че къщата му била оценена през 1698 г. на 1200 пари или 3600 акчета (док. 232). Излиза, че при помохамеданчване на мъж и жена с едно дете, те получавали сума, предостатъчна да се купи една къща! Общо за гореспоменатите 379 души според цитираната равносметка хазната изразходвала 583 020 акчета и 404 лакти лондонско сукно. При по-особени случаи се отпускала пожизнена издръжка на новия мюсюлманин или той се назначавал на подходяща служба. Баща със 7 деца, който бил „осенен от правата вяра", получил през 1678 г. издръжка от 14 акчета дневно.

Почетните помохамеданчвания пред очите на султана не спирали и когато той се намирал на лов, а в същото време действувал и механизмът при Портата. От 13.XI.1679 г. до 27.II.1680 г. Мехмед IV бил на лов в Югоизточна Тракия и в негово присъствие били помохаме-

данчени 22 мъже, 2 жени и 1 момиче. През същото време при Портата били помохамеданчени други стотина души.

С течение на времето писарите започват да украсяват тези документи „молби" с някои подробности за положението на просителя, за обстоятелствата, при които е приел исляма, за някои по-особени искания на новия мюсюлманин и пр. През шаблонната канцеларска фразеология си пробива път реалният живот с неговите сложни и многообразни човешки съдби, очертават се по-конкретно пътищата на отделни хора към исляма. Долавят се разлики в даваните възнаграждения на помохамеданчилите се в зависимост от положението на новообръщенеца или от това, кой го е посветил в новата вяра. Някакъв християнин от Ерзурум, „който стоял три месеца", за да се обяви за мюсюлманин пред височайшия взор, получил през 1686 г. за дрехи 5080 акчета или 4 — 5 пъти повече, отколкото споменатите в описа от 1679 — 1680 г. (док. 42). С надеждата да получат определена изгода пристигат в столицата и стават мюсюлмани двама души от „вилаета Богдан", т. е. от Молдова и от Влашко. Единият от молдовяните изповядва, че бил „беден странник и нямам никого, нямам къде да отседна и да преспя, гол и бос съм . . ." и става мюсюлманин с изричната молба „. . . да ми се дадат дрехи и да ме назначите на подходящо място" (док. 77). Дошлият от Влашко пък иска да бъде назначен в отряда на бостанджиите и наистина му се намира място там. Един венецианец, който през 1732 г. „скъсал връзки с родината си и бил огрян от слънцето на ислямската вяра", получил 100 гроша за дрехи, „. . . тъй като е от привилегированите хора", т. е. европеец, който се ползува с права по режима на капитулациите (док. 138). Освен това била дадена заповед на командуващия хумбараджиите (бомбардирите, тежката артилерия) Ахмед бей да намери подходяща служба за този венецианец.

Всички изброени дарения се оказват твърде скромни в сравнение с издръжката, която получил граф Клод Боневал, който постъпил на османска служба, приел исляма, бил наречен Ахмед бей и най-напред бил настанен на местожителство в Гюмюрджина, а по-късно бил определен за началник на хумбараджиите и се опитал да реформира османската артилерия (док. 135). Тук се публикуват документи, от които се вижда, че при настаняването му в Гюмюрджина му била определена дневна издръжка от 1300 акчета! Та това е повече, отколкото се давало на един рая за дрехи еднократно.

Публикуваните тук документи ни позволяват да видим доста хора, които идват в Цариград или Одрин от близки и далечни краища с надеждата, че като станат мюсюлмани ще могат да получат изгодна за тях държавна служба в двореца или в платените войски. „Пристигнах от родния си край в Одрин с молба да бъда удостоен с честта да приема исляма и да ме назначите в отряда на въоръжените с бойни секири еничери (тебердари)", пише през 1685 г. някакъв нов мюсюлманин (док. 27). Много по-чести са такива искания през следващия XVIII в. Един иска „да се зачисли в спахийския полк" и наистина бива записан там, защото вместо обикновени мюсюлмански дрехи му била дадена еничерска униформа. Българин от с. Разбойна, Търговищко, с цялото си семейство „. . . тръгнахме от нашето село и дойдохме пред Вас . . . да ме назначите във Вашите спахийски отряди" (док. 94). Друг

нов мюсюлманин се представя като чужденец, който „. . . си няма нийде никого" и иска служба в корпуса на оръжейниците (док. 114). Още един става мюсюлманин с желание „. . . да бъде назначен в отряда на бостанджиите" и да получи „както е според закона" униформа на бостанджия (док. 58). Новият мюсюлманин Сюлейман от Арбанаси, Търновско, иска „. . . да ме назначите на служба в някой военен корпус". Желанието не само да се изтръгнат от немотията, но и да получат държавна служба и възможност за изкачване в социалната и служебната стълбица стояло в основата на почти всички помохамеданчвания, за които се говори в тези изложения. Вероятно през първата половина на XVIII в. и по-лесно се влизало в платената войска, поради което подобни молби обикновено били удовлетворявани.

Други просто разчитали, че като станат мюсюлмани по-лесно ще се отърват от глад и сиромашия и ще намерят някаква възможност за съществуване. От името на „неверника Иван" е написано изложение, че е „. . . бедняк и няма възможност да припечелва нищичко" и се формулира молбата му „да ме посветите в исляма, да ми дадете милостиня и възможност да се издържам" (док. 125). „Неверничката Христина" също се представя с искането да се окаже „милост на Вашата крайно бедна робиня" (док. 127). „Искам да ме ощастливите с исляма и да ми дадете едно парче хляб", пише друг „слуга" (док. 113). А в едно изложение четем самодоволното искане „нека и аз да бъда приобщен към облагодетелствуваните люде и да се възрадвам" (док. 89).

В тома ще срещнем няколко изложения на невръстни деца: „неверник на 12 години" (док. 14); сираче, ставайки мюсюлманче, иска дрехи и малко пари (док. 65); „Вашият покорен слуга съм невръстно дете" (док. 77); „Ние сме две невръстни момчета, които работят при Мехмед, началник на робите в Одрин . . ." и им се дават по 25 гроша (док. 105). Не става дума за деца, които приемат исляма по зависимост, т. е. поради това, че родителите им стават мюсюлмани. Касае се за отделени от родителите им деца, отвлечени от домовете им или пък дадени за чирачета при някой мюсюлманин, срещу чиито помохамеданчвания се борели съответните християнски или еврейски общини. За климата около такива подмамени или насилени да влязат в „мохамедовата общност" деца можем да съдим по казаното в молбата от името на други „две невръстни деца": „. . . и да забраните на неверниците да ни притесняват" (док. 108). Очевидно дотогавашните им съверци ги дърпали да се върнат обратно от исляма и трябвало да им се забрани да „притесняват" тези „нови мюсюлмани".

Изпаднали в безизходица и критични ситуации мъже и жени търсели в прехода към исляма избавление от глад и бедност, от дългове и кредитори. Християнка „от гръцки произход" живяла 10 години с мъжа си в лишения, след което той заминал нанякъде да търси препитание и я оставил с дългове. Тя моли: „. . . понеже няма с какво да живея . . ., нека поне да получа парите за дрехи" (док. 130). Християнката Сирма приема исляма и моли да и се дадат пари за зестра (док. 131). Някаква арменка след смъртта на мъжа си така се заплела в делбени дела със сина си и натрупала такива дългове, че вече я заплашвал затвор, та потърсила спасение в помюсюлманчването (док. 101). Има и случаи, при които се приемал ислямът „от любов". Едно момиче от

Скутари (Кадъ-кьой) например изтъква, че родителите му гърци искали да го омъжат против волята му и то става мюсюлманка, за да не стане жена на противния и неверник. Без да се простираме по-нататък, става ясно, че документите позволяват по-добре да се изучат причините и механизмите на ислямизационния процес.

В този дял привличат вниманието и документите, които се отнасят до XIX в. и особено за годините след Танзимата. Те ни разкриват как всъщност продължава предишната държавна политика на стимулиране и покровителствуване на ислямизациите, въпреки тържествено прокламираното от гюлханския хат-и шериф изравняване на религиите. Неподправено мрачно средновековие вее от едно изложение на двама пратеници от началото на 1840 г. (док. 150). Оказва се, че „преди 5 — 6 години с височайша заповед на честития султан и на . . . великия везир бяха набирани роби и робини по системата „пенджик" от идолопоклонците в Джебел-и Санджар и околните места". Сред събраните роби имало „четирима малки братя", които били разделени между различните бейове и служби. Единият от тях бил роб в Диарбекир, където се оказва робиня и майка му. Тя издействувала синът ѝ да бъде пуснат на свобода, върнали се в родното си място и там приели своята стара вяра. По-нататък авторите на доклада — Али и Али Риза — описват как разкрили това вероотстъпничество, как отстъпниците отказали да се върнат към исляма и „понеже в района има доста подобни случаи . . ., в името на благословената цел, за назидание, отпратихме заблудените в пъкъла да търсят пречистване на душите". Оказва се, че и при Махмуд II продължавало събирането на роби, че и след прокламирания тържествено Танзимат продължавало избиването на отстъпниците от исляма.

Обнародват се документи, от които се вижда, че държавата продължавала да стимулира с пари за дрехи новите мюсюлмани — вече по 150 гроша на всеки, че обрязванията ставали в държавното медицинско училище и т. н. Разбира се, новото време и зависимото положение на Портата от европейските сили налагали и проява на по-голяма гъвкавост, да се търсят по-фини средства за провеждане на тази дейност. Пишат се директиви, изпращат се писма, в които се препоръчва не да се спрат помохамеданчванията, а да се правят по-безшумно и по-прикрито.

В отделен дял са поместени извлечения от запазените кадийски сиджили (протоколни книги) на кадиите в София, Русе и Видин. От тези сиджили вече са обнародвани доста документи[13], отнасящи се до помюсюлманчване на местни жители, за роби военнопленници и пр. В настоящия том намират място само непубликувани документи от няколко протоколни книги. Те разкриват някои любопитни страни на ислямизационния процес в провинцията. Трябва да имаме предвид, че помохамеданчванията на хора не ставали като правило обект на шериатския съд и на съдебни процедури. От кадийските сиджили научаваме за онези помюсюлманчени лица, които по някакъв повод били вмъкнати в съдебни дела, по които се налагало да се разкрие миналото им. От публикуваните тук документи можем да видим как помохамеданченият Юмер от с. Славковци, Брезнишко, приключил наследствения спор с чичо си, получавайки своя дял от оставеното от баща му — християнин, наследство. Или пък как във Видин двете родни сестри — Фатима и Цона, продават останалата след смъртта на баща им къща.

По-голямата част на извлечените от сиджилите протоколи са съставени по повод освобождаването на роби от техните господари мюсюлмани. Робството било призната и защищавана от османския закон институция, макар че освобождаването на роб и превръщането му в свободен човек се смятало за богоугодно деяние. В Империята функционирали специални робски пазари, от които с особена известност се ползували пазарите в Цариград и Одрин. Роби се продавали навсякъде като обикновена жива стока. В законниците за пазарите на почти всеки град през XVI в. изрично се сочи каква пазарна такса трябва да се взема за продаден роб, а общите законници за всеки вилает регламентират какви такси и глоби се полагат на избягал и заловен роб. Тези предписания били в пълна сила и в края на XVII в. В Русе били докарани двама заловени на Дунава избягали роби. Те се оказали роби на някой си Ахмед ага от кърджалийските села, занимаващи се с добив на селитра. И двамата били казаци, а за единия е добавено „по народност руснак". Те били затворени на 10.VIII.1695 г., като в съда били определени по 5 пари дневно за изхранването им. Ако в определения срок се появял господарят им, той трябвало да заплати тези пари и да си вземе робите. В противен случай те се обявявали за продан. Как били гледани и хранени тези роби личи от факта, че единият умрял преди да бъде обявен за продан, а другият, изкаран на пазара за продан през януари 1696 г., не бил купен и също наскоро умрял.

Освобождавали се роби, които преди това били помохамеданчени, и всеки от тях получил мюсюлманско име и презимето „син на Абдуллах" или „дъщеря на Абдуллах". От протоколните книги на софийския кадия за 1684 г. се вижда, че за една година — от 10.XII.1683 г. до 5.XII.1684 г. — пред шериатския съд било изповядано освобождаването на 22 роби. Мнозинството от тях били руснаци (6 души) и рускини (7). Сред помохамеданчените и освободени роби се оказали и 3 грузинци, една немкиня, една унгарка, един „тути"[14] и при трима не е обяснено от какъв произход са. Това преобладаване на руснаци и рускини е обяснимо, като се има предвид, че през втората половина на XVII в. Портата водила продължителни войни с Полша и Русия, при

[13] Петров, П. По следите на насилието. С., 1972.

[14] В документите от този дял общо три пъти се споменават хора от народностите „тути". Единият от тях е заловен избягал роб и се описва по следния начин: „казакът на име Дабиаз, висок ръст, черни очи, несключени вежди, наболи мустаци, по рождение тути". Евлия Челеби на два пъти споменава народността „тут". Веднъж той определя поляците като народ, който говори на близък език с „босненци и херцеговинци, българи, сърби, войнуци, словаци, с народите крул, хървати, дудуска, тут, рус, липка, московити, краковци, хешдек — всички говорят на езици, близки с този" (Евлия Челеби. Книга путешествия. Перевод и комментарии. Вып. 1. Земли Молдавии и Украины. М., 1961, с. 73). Втори път той ги споменава, когато описва войската на киевския воевода В. Б. Шереметиев през 1660 г. В нея можело да се видят „немци, поляци, чехи, шведи, крул, тут, унгарци, корушки и словенци" (пак там, с. 226). Обстоятелството, че в нашите документи единият от тези „тути" е определен като „казак" и че Евлия Челеби винаги говори за „тут" във връзка с Украйна, показва, че става дума за някоя украинско-казашка етнографска група от онова време.

които успяла да завземе дяснобрежна Украйна и Подолието. Бахчисарайският мирен договор от 1681 г. сложил край на войната с Русия, като последната била принудена да признае османското господство над Украйна на запад от Днепър. Това вече обяснява защо сред продаваните, освобождаваните и бягащите роби през 80-те години на XVII в. се оказват толкова много руснаци и рускини. С тях очевидно били наводнени робските пазари. Някои се оказали захвърлени чак в Източните Родопи. Именно оттам двамата казаци успешно се добрали до Дунава и чак на реката били заловени.

Обстоятелството, че повече от 1/3 от освобождаваните роби са жени и деца, показва, че като роби били докарвани не само военнопленници, но и плячкосвани по време на нашествията жени и деца. Тъкмо плячката била един от главните стимули и вдъхновение за османските войски, особено когато битките се водели на чужда територия. Колкото по-видно място заемал във войската даден мюсюлманин, толкова повече роби той плячкосвал и довличал. Сред освободените през 1684 г. в София роби четирима принадлежали на румелийския бейлербей Хасан паша, който бил убит при разгрома на османските войски при Виена през септември 1683 г. Още една негова робиня била свидетелствувана в съда, че е останала бременна от пашата, та след като родила, престанала да бъде робиня.

С извлечените от сиджилите документи най-тясно си кореспондират поместените в края на тома фетви, третиращи проблеми на ислямизацията на роби и местни жители, за разправа с отстъпили от исляма лица, с хора, които продължавали да спазват християнските си обичаи и пр. Тези фетви са взети от сборника на Абдуррахим ефенди, който бил шейх-юл ислям през 1714 — 1716 г. Може да се възрази, че това са правни мнения на видни богослови, а не закони на султанското правителство. Обнародваните тук фетви обаче показват, че тъкмо тези мнения са в основата на правната практика на османските съдилища, че те не са никакви благи пожелания на висшия тълкувател на верозакона, а са норми, които важат за цялата империя. Фетвите били онази форма на развиване и доразвиване на мюсюлманското право, чрез която то се приспособявало към нуждите на живота и отговаряло на нововъзникналите потребности. Тяхното прилагане било дело и на религиозните, и на съдебните, и на административните власти. Те са официална норма в държавата. Публикуването на част от тези фетви несъмнено ще бъде от полза за читатели и изследователи.

С това и следва да завършим — с надеждата, че предлаганият сборник ще предостави на читатели и изследователи нови, интересни и разнообразни по вид документи, осветляващи широк кръг въпроси. Той ще подпомогне проучванията на историци и краеведи по различни проблеми на нашия и на балканските народи минало.

Страшимир Димитров

AVANT-PROPOS

Avec le présent volume qui contient des documents ottomans, l'Institut d'Etudes balkaniques poursuit une de ses vieilles éditions en séries. Il s'agit de la série thématique "Sources" qui a débuté avec la publication, en 1966, par le prof. P. Mijatev, de documents hongrois liés à l'histoire des Bulgares et des Serbes. Dans les années qui suivirent, V. Mutafčieva et S. Dimitrov ont publié des sources se référant à l'état du système des timar aux XVIIe et XVIIIe s. N. Todorov et V. Trajkov ont prepare un gros volume contenant des documents se referant a la participation de Bulgares a l'insurrection grecque, etc. Le présent volume propose à notre attention des documents ottomans pris dans la collection du Département oriental de la Bibliothèque Nationale "Cyrille et Méthode", qui éclaircissent des aspects différents du processus de développement aussi bien social, militaire et politique, que culturel et religieux, du peuple bulgare et de ses voisins balkaniques, du XVIe au XIXe s. Ces documents ont en commun ceci qu'ils jettent de la lumiere, à des degrès différents, sur la politique d'islamisation et d'absorption de la population chrétienne des Balkans au sein du système militaire et politique ottoman, de ses institutions militaires et du "millet" islamique.

Certes la portée de ses documents n'est pas aussi limitée, et ils peuvent servir de sources de base à des investigations beaucoup plus variées. D'un autre côté, ils ne couvrent même pas approximativement tous les aspects des processus d'islamisation et d'assimilation, processus qui commencent avec l'instauration de la domination ottomane dans les Balkans et qui se poursuivent jusqu'à la libération définitive des peuples balkaniques de l'autorité étrangère.

Font partie de ce volume des documents intéressants se référant à l'existence, aux XVIe et XVIIe s., du corps des janissaires, et ceux-là ne manqueront pas d'ajouter des pages nouvelles à son histoire. Une édition complète est donnée des registres reflétant l'effectif et l'état de solde de l'un des régiments de la garde équestre du sultan. Il s'agit du régiment des "ulüfeciyan". Cette dénomination vient du mot "ulüfe" (solde) et veut dire "les gens payes", "les soldats mercenaires". Leur statut ne diffère point de celui du reste des régiments de la garde du corps équestre du sultan: les silâhdar, les gurebi, etc., c.-à-d. des corps de soldats faisant partie des "six bölük", ce qui en faisait une des unités de l'armée "rattachee à la cour" (kapi halki, kapi culu), dans laquelle les janissaires représentaient incontestablement la majeure partie.

Chacun des regiments equestres de la garde etait divise en deux parties ou bataillons — celui de gauche et celui de droite: les gurebi de gauche, les gurebi de droite, les ulüfeciyan de gauche, les ulüfeciyan de droite. On partait de la présomption que le sultan était en état de guerre, qu'il commandait lui-même son armée, qu'il se tenait au centre et qu'il avait à ses côtés sa garde

du corps, les cavaliers. Ceux-ci devaient assurer la seuvegarde de la personne du sultan. Du temps des premiers sultans ce modèle de formation était réellement appliqué et plus le temps passait, plus il ne restait de cette tradition qu'un souvenir, compte tenu du fait qu'après la mort de Süleyman Ier (1520 — 1566), la participation personnelle des sultans dans les guerres se faisait de plus en plus rare.

La garde équestre, ainsi que les janissaires, les artilleurs et les autres corps de l'armee mercenaire, étaient payés une fois tous les trois mois. Chacune de ces rémunérations trimestrielles avait une dénomination différente, formée par les sigles des mois de l'année lunaire arabe. Les registres publiés ici se rapportent au premier trimestre de l'annee 986 du hicra, qui couvre la période du 10 mars au 6 juin de l'annee 1578.

Les registres permettront aux lecteurs et aux chercheurs de voir plus spécialement quelle était l'organisation d'un régiment de la garde équestre. Ils leur donneront la possibilité immediate de prendre connaissance des effectifs de ces régiments et de leurs bölük, ces derniers composés d'une dizaine de cavaliers chacun. Le bataillon des ulüfeciyans de gauche atteignait, en 1578, le nombre de 752 personnes, subdivisées en 79 bölük, soit de 9 à 10 personnes par bölük.

Les registres-inventaires ont été rédigés durant la guerre avec Iran. En l'an 1578, les armées ottomanes envahissèrent les domaines persans, s'emparèrent de la forteresse Suhum-kale, dans la Transcaucasie, se rendant maitres d'une partie de la Georgie, de l'Azerbaidjan, y compris la ville de Tebriz, etc. La guerre n'étant pas sans poser des problèmes, on fut obligé d'envoyer au front jusqu'aux unités de la garde du sultan. Les ulüfecitan de droite en furent également affectes. Au moment où l'on était en train de rédiger le registre, la plupart d'entre eux se trouvaient à Sehrizur (ville située dans la Syrie du Nord-Est actuelle), comme il ressort des notes respectives a cote du prenom du soldat en question. Une toute petite partie du regiment s'est averee "etre presente", c.-a-d. demeurant aux casernes d'Istanbul. Seul le regiment des ulüfeciyan de gauche etait "present".

Pour accroitre l'effectif de ses armees, l'elite dirigeant ottoman fut oblige d'y augmenter nettement, lors du dernier quart du XVIe s., la part des armees mercenaires. Le corps des janissaires atteignait, en 1574, lors de l'avenement au trone de Murad III (1574 — 1595), le nombre de 15 599 personnes, et celui-ci devait leguer, a sa mort, deja plus de 26 000 janissaires a son successeur Mehmed III.

Les registres-inventaires publies ici representent egalement un temoignage eloquent de la facon dont on completait l'effectif de la garde equestre du sultan. On composait ces corps d'armee en se basant, dans l'essentiel, encore sur le recrutement, par la voie de l'impot du sang, des enfants chretiens, ou bien en recourant a des esclaves-prisonniers de guerre. On n'ignore pas que les fils des chretiens, recrutes de force dans l'armee, etaient groupes en des "süriya" (troupeaux), de 100 a 150 enfants chacun, et qu'ils etaient surveilles severement pendant le voyage pour eviter que certains ne se sauvassent pas, ou bien qu'ils ne fussent pas substitues on enleves par leurs parents. Arrives a Istanbul, apres 2 ou 3 jours de repos, les enfants etaient contraints de se convertir a l'islam, en prononcant, le doigt leve, les mots "Allah est de Dieu unique et Mohamet est son prophete". Nous pouvons imaginer comment ils arrivaient a prononcer plus ou moins correctement cette formule en lange

arabe, n'empeche qu'a partir de ce moment-la les enfants etaient traites de croyants avec toutes les consequences que cela impliquait.

On procedait ensuite a un examen attentif de chaque enfant, en presence du commandant en chef du corps des janissaires lui-meme (yenicer-i agasi) et du chirurgien en chef rattache au corps. Ceux-ci devaient temoigner des qualites physiques des enfants amenes, et signaler eventuellement les circoncis. Il fallait circoncire ensuite tous ceux qui ne l'etaient pas, et noter, dans un registre special, tous les details de leur signalement physique — taille, couleur des cheveux, des yeux, traits particuliers, etc. Lors de ces examens et enregistrements, l'aga des janissaires mettait de cote les enfants qui se distinguaient par leur beaute, afin de les offrir au sultan en tant que domestiques. On soumettait a un nouvel examen les enfants en question, en presence cette fois-ci de l'aga et du hoca du palais du sultan, pour n'en prelever que ceux sur lesquels s'arretait le choix de ces deux personnages. Un second examen general devait aboutir a la selection des enfants les plus forts jouissant d'une sante robuste, afin de les rattacher a l'ocak des bostanci (les jardiniers). C'est la qu'ils devaient apprendre la langue turque et qu'ils devaient, tout en travaillant dans les jardins et les parcs du sultan, se familiariser avec l'art militaire, dans le but de recevoir une preparation suffisante pour entrer dans l'armee mercenaire du sultan.

Les enfants n'ayant pas ete selectionnes lors de ces deux examens generaux, devaient aller travailler dans les maisons des Turcs d'Anatolie ou de Roumelie. On etait oblige, en outre, de faire attention a ce que la prescription de la "Loi des janissaires" ne fut pas violee — il fallait donner les enfants, amenes de Roumelie, a des menages habitant en Asie Mineure, et ceux, amenes d'Anatolie, a des menages en Roumelie. On visait par la a empecher a ce qu'un enfant, cherchant a s'evader, put passer inapercu par les Detroits. En fait ces enfants etaient temporairement vendus. L'argent percu de leurs maitres etait partage entre les aga de Roumelie et d'Anatolie et leurs scribes qui redigeaient tous les contrats. Une fois le bail expire, ces enfants regagnaient, eux-aussi, les casernes de l'Etat, et etaient rattaches au corps des "acemi oglani" (des jeunes gens inexperimentes).

On recrutait pratiquement beaucoup plus d'enfants que n'en demandait a cette epoque-la le corps des janissaires, encore que celui-ci eut a subir de graves pertes pendant les guerres et dut souvent etre complete. L'aga des janissaires redigeait periodiquement des rapports concernant le nombre de personnes que necessitait le completement de l'armee mercenaire et l'on les selectionnait parmi les acemo-oglani. Ceux qui restaient hors des preferences continuaient a servir en tant que domestiques dans les palais et les jardins du sultan, dans les mosquees et les medrese, les hammam et les cafes, dans les maisons des hauts dignitaires. Ils ne finissaient pas forcement par devenir des soldats mercenaires, mais, comme il est dit dans le "Recueil de lois concernant les janissaires", "moyennant le devsirme des Ottomans, plusieurs centaines de milliers d'infideles abjurerent leur foi au profit de l'islam". Avec le temps, meme ceux qui demeuraient toujours dans les rangs des "acemi-oglani", suivant le reglement, se virent octroyer le droit de se marier, de fonder une famille, et ils pouvaient passer leur vie sans avoir recu le billet de janissaire.

Ces jeunes gens, recrutes moyennant le devsirme et rattaches temporairement au corps des acemi-oglani, fournissaient egalement la partie essentielles de la garde equestre du sultan. Dans les registres publies ici, plusieurs

sont designes par le nom de "fils d'Abdullah", mais dans la plupart des cas, les ulüfeciyan se differencient par leur pays d'origine. Voila pourquoi l'on voit defiler des prenoms tels que Üsuf le Bulgare (Ier bölük des ulüfeciyan de guache), Ahmed l'Hongrois, Ahmed le Croate, Hasan l'Albanais, Asif Üsuf l'Albanais, Ali le Francais, Ahmed le Grec, Ahmed le Bosnien d'Istanbul, Cafer le Russe, Davud le Tcherkesse, etc. L'un des quatre zaim des ulüfeciyan de gauche est de provenance incertaine, le deuxieme vient de Belgrad, le troisieme — de Malatiya et le quatrieme, c'est "Mehmed le Bulgare", soldat arme d'hallebarde, rattache au bataillon des spahi, avec une paie journaliere de 39 akce et qui, au moment ou l'on dressait cet inventaire, se trouvait a Gümürcina, afin de percevoir l'impot sur les moutons. Je n'ai pas calcule le nombre exact des ulüfeciyan, qui, suivant les indications, devaient etre d'origine bulgare, albanaise, serbe, grecque, hongroise, etc. D'autres vont sans doute le faire, mais cela ne nous empeche pas de voir que nous sommes en presence d'un systeme fonctionnant en permanence, dans l'objectif d'absorber des gens de differentes provinces et nationalites se trouvant "sous l'unfluence de l'islam et du milieu turc".

Sont nombreux egalement les cas ou les gens etaient enscrits avec leurs noms musulmans, sans qu'on soit toujours a meme d'affirmer qu'ils avaient ete recrutes moyennant le devsirme, plutot que d'avoir ete pris comme butin pendant les guerres ou amenes en fant que prisonniers de guerre. Certains, parmi ceux-ci, se faisaient donner a la fois un prenom et un nom musulmans. Fait partie du 11e bölük, par exemple, le nomme "Ali Iliyas l'Hongrois" qui touchait 17 akce par jour et etait parti a la campagne de Bagdad. C'est de toute evidence un nouveau musulman mais qui s'est vu doter de deux noms, de sorte que si l'on n'avait pas explicite qu'il etait Hongrois, nous n'aurions pas eu de raisons de douter de son origine musulmane.

Or des gens d'une telle origine ne doivent sans doute pas manquer dans ce registre-inventaire. Au XVIe s., ce sont deja les enfants des janissaires qui commencaient a s'inscrire au corps des armees mercenaires. Deja du vivant de Selim Ier, le grand vizir Ünus pacha (1517 — 1518) avait obtenu la permission du sultan pour que son frere qui avait entre-temps pris sa retraite, put se marier et fonder un foyer. Une fois que l'on eut fait exception a la regle, les janissaires obtinrent le droit de se marier et d'avoir des enfants. Tout compte fait, les janissaires partaient a la campagne pour se faire tuer. Leurs fils, restes orphelins, etaient pris a la charge par le Tresor public. Ils recevaient, durant leur minorite, de l'argent, des provisions et de l'etoffe pour leurs vetements, et, apres avoir atteint un age determine, ils etaient rattaches aux unites des acemi-oglani. Pendant la seconde moitie du XVIe s., quelques 700 de ces orphelins entretenus par l'Etat qu'on nommait des "nanhureciyan" — des enfants adoptes, etaient deja inscrits dans les registres des janissaires. Leur nombre atteignait, au debut du XVIIe s., 1655 personnes et, un peu plus tard, au cours du meme siecle, il s'elevait deja a 3022 personnes. De cette facon les descendants des janissaires s'avererent etre une source importante puisqu'ils venaient completer, a leur tour, le corps des janissaires et la garde du sultan. Par le truchement de ce systeme, comme l'a remarque I. H. Uzuncarsili, "ceux qui etaient eleves dans les familles des janissaires maries, s'engageaient completement vis-a-vis de l'Etat, fait qui contribuait a l'intensification de l'influence de l'islam et du milieu turc". Et si leurs peres gardaient encore des souvenirs de leur passe de chretiens, les enfants se trouvaient deja completement sous l'emprise de l'islam

et du milieu turc. On discernera dorenavant dans les rangs du corps des janissaires et, surtout, dans les rangs de la garde du sultan, des personnes portant des noms de famille musulmans.

C'etait un phenomene important aux yeux de l'Etat ottoman, du moment que le systeme d'arrachement au passe chretien originaire et d'enseignement de la langue turque, si severe fut-il, ne donnait pas toujours les resultats desires. Les acemi-oglani, apres avoir ete rattaches temporairement au corps des bostanci et apres avoir travailler, dans les limites du delai fixe, dans les jardins et les palais du sultan, se voyaient tranferer par la suite dans le corps des janissaires sans avoir toutefois appris a parler correctement la lange turque. Selim II succeda a son pere lors de la campagne en Hongrie. A son retour, pendant qu'on etait encore a Belgrade, une agitation se fit sentir dans les rangs des janissaires quand ceux-ci ont voulu recevoir un present de la part nouveau sultan a l'occasion de son avenement au trone. Selim II etait reste un moment a entendre parler de "kirye, mirye" et avait dit a la fin: "S'il y en a parmi vous qui connaissent la lange turque, que ceux-ci viennent a moi", et, apres avoir mene des pourparlers avec une delegation de 5 a 6 personnes, designes par leurs camarades, il avait accorde les presents qu'on distribuait a cette occasion. C'est toujours Uzuncarsili qui nous cite des requetes de janissaires, provenant de la chancellerie du sultan, dans lesquelles ceux-ci se pleignent du fait que, malgre qu'ils fussent devenus des janissaires, les percepteurs du cizye exigeaient encore de leurs proches, restes dans leurs villages natals, de payer pour eux le cizye. On comprend par la que les janissaires non seulement en gardaient le souvenir, mais qu'ils entretenaient des rapports avec leurs villages natals chretiens, ce qui n'etait pas particulierement souhaitable aux yeux des autorites.

Les registres publies ici se referant a l'annee 1578 nous font voir que les soldats de la cavalerie mercenaire du sultan etaient deja irrevocablement impliques dans des operations d'usure par rachat. Plusieurs parmi eux percevaient differents impots de l'Etat, d'une region ou d'une autre. Ainsi par exemple, Mustafa Kasim du 7e bölük, au moment ou l'on redigeait le registre, s'est avere "etre present", c.-a-d. qu'il ne participait pas a une campagne. Une note explicative nous instruit que celui-ci "s'est acquitte de ses charges vis-a-vis du Tresor public" et qu'il est alle ensuite "percevoir le cizye des has en Albanie". Cet homme etait en realite un usurier-racheteur d'impots de l'Etat plutot qu'un homme de guerre. Prenons aussi l'individu nomme Hüseyn Hamza. Il etait alle faire la campagne a Sehrizur, mais il fut entretemps exempt de son service militaire a la suite de quoi il s'est rendu percevoir l'impot sur les moutons (resm-i agnam) de la region d'Alacahisar (auj. Krusevac en Sarbie). Mehmed Hüseyn, du 7e bölük, etait alle, lui-aussi, a Sehrizur, mais ayant ete exempt ensuite de sa participation a la campagne, il est partie percevoir le cizye (l'impot general) a Vidin. Nous n'allons pas donner une liste des noms se referant aux divers cas particuliers. Dans le bataillon des ulüfeciyan de droite on peut en relever une vingtaine, et dans celui de gauche — sur un effectif de 752 personnes, 52 s'etaient consacrees a des operations de rachat. On s'engageait a percevoir le cizye, l'impot sur les moutons, l'avariz, l'impot redevable par l'atelier de monnaie a Kratovo, etc. Les transactions de rachat, partiquees vis-a-vis du Tresor public, etaient parmi les ressources essentielles de l'enrichissement personnel.

Les registres-inventaires nous permettent de nous rendre compte que dans cette armee de garde figuraient des gens qui etaient deja mis au service

des divers hauts dignitaires ou bien faisaient partie de la garde du corps d'un pacha ou d'un autre. Cela veut dire qu'en realite les dignitaires les plus hauts places s'arrangeaient deja pour installer leurs suites sur la table d'hote de l'armee du sultan, pour leur faire toucher une solde en tant que cavaliers de la garde du sultan. Au 29e bölük du bataillon de gauche etaient rattaches "Ahmed, chef de la garde du corps de Mustafa pacha", "Behram, jeune homme de confiance d'Ahmed pacha". Plusieurs soldats etaient en fait adjoints a la mosquee Aya Sofia. Y figurent egalement des gens n'exercant pas de professions proprement militaires: des tailleurs, des selliers, des fourniers, un "scribe rattache au kiler du sultan", c.-a-d. a l'entrepot des provisions de la cour du sultan, des kehaya et des fonctionnaires desservant les personnages de la dynastie du sultan — "le kehaya du Sah sutan", etc. En d'autres termes, les gens de la garde equestre du sultan n'etaient plus exclusivement des hommes de guerre. On inscrivait dans leurs rangs egalement certains domestiques payes du sultan, nommes a des services de toute sorte.

Des tableaux analogues nous presentent les registres-inventaires des silahdar, publies ici, et se rapportant a la periode du 1er decembre 1578 au 27 fevrier 1579. Ce bataillon, lui-aussi, s'etait mis, pour l'enssentiel, en campagne — il s'avere que la plupart des gens etaient a Bagdad. Ici encore, on differencie les soldats, la plupart du temps, suivant leur nationalite primitive (le Bulgare, le Grec, l'Albanais, etc.), ou bien en indiquent le nom de la ville d'ou on les avait amenes dans les armees mercenaires du sultan. Plusieurs d'entre eux sont des fils d'Abdullah.

Les silahdar s'impliquaient en masse, eux aussi, dans des transactions de rachat. Dans presque tous les bölük il y a des gens qui "se sont acquittes de leur dette vis-a-vis du Tresor" a telle ou telle date et qui aussitot apres "sont partis percevoir l'impot cizye", ou bien un autre impot quelconque, d'un kaza ou d'un autre. Les silahdar prenaient a tache, eux aussi, de percevoir toutes sortes de revenus de l'Etat — l'avariz, le nusul, l'impot sur les moutons des musulmans, etc. Dans certains bölük, tels le 14e et le 17e, 4 a 5 personnes avaient partiquement cesse d'etre soldats et s'etaient transformes en percepteurs d'impots, en fonctionnaires adjounts a une chancellerie ou a une haute personnalite. On rencontre encore tels silahdar, envoyes dans le but d'enregistrer les nouveaux cizye-hane en Moree, tel autre en tant que gouverneur du mukataa a Gallipoli, des employes au Tresor, aux ecritures publiques, un inspecteur des ports de Sakiz, d'Izmir, etc. On en est oblige de constater que les esclaves-domestiques personnels du sultan, les "kul", s'infiltrent peu a peu dans les pores de l'administration ottomane.

Le registre-inventaire des "artisans de la cour" se referant a la periode du 16 janvier au 12 avril 1592 merite egalement notre attention. Ce sont les tailleurs qui y sont les plus nombreux — 25 personnes, suivis de 5 bottiers, de 3 maitres en fabrication d'arcs et de 2 serruriers, soit 35 personnes au total. Sur ces 35 personnes, 20 sont "des fils d'Abdullah", c.-a-d. des gens convertis a l'islam par les soins d'un personnage donne. Tous ces gens etaient tres mal payes. Il n'y a que le maitre tailleur Ali aga qui touchait 13 akce par jour, son scribe etait paye a raison de 5 akce par jour, 5 autres personnes — a raison de 4 akce par jour, 7 autres encore — a raison de 3 akce par jour, 4 personnes — a raison de 2 akce par jour et 5 autres enfin — a raison de 1 akce par jour, parmi ceux-ci un "apprenti", suivant la note explicative. Les bottiers, les artisans fabriquant des arcs et les serruriers touchaient egalement de bas salaires. Or, etant donne que les deux tiers d'entre eux sont des "fils

d'Abdullah", on arrive a la conclusion que ces artisans ne s'etaient pas engages de leur propre volonte, mais qu'ils etaient en fait des acemi-oglani rattaches au palais pour y travailler et apprendre un metier . . . Les differences dans la remuneration refletent de toute evidence leur anciennete respective et les divers niveaux d'experience de ces acemi-oglani.

Telle est tres probablement la provenance des "serdar", dont le registre-inventaire se rapportant au trimestre du 13 avril au 10 juillet 1592 est egalement publie ici. Ce sont toujours des acemi-oglani, tout comme les personnes ..de la section des bostanci", inscrites plus bas dans le meme document. Sur 20 serdar, 12 sont „des fils d'Abdulah", on y voit un Bulgare, un Albanais, un Grec et un Bosnien, et 3 personnes suelement sont inscrites avec un prenom et un nom musulman. Tous etaient payes a raison de 2 akce par jour, excepte le chef du bölük et son adjoint. Le tableau est le meme pour les bostanci: leur chef etait le seul a toucher 8 akce par jour, les autres n'etant payes qu'a raison de 2 akce par jour. Tels etaient, en realite, les salaires des acemi-oglani. On inscrivait, a la place des jeunes gens decedes, les nouveaux venus, recrutes au moyen du devsirme, et on leur fixait une paie de 2 akce par jour.

Font partie du present volume egalement deux registres-inventaires des acemi-oglani, rattaches aux bostanci dans le but d'y apprendre le metier en travaillant dans les parcs entourant les palais du sultan, et dans les vergers et les potagers. Ces inventaires sont posterieurs aux precedents d'environs un siecle. L'un d'eux date de la fin de l'annee 1679 — debut de 1680, et se rapporte aux acemi-oglani qui se trouvaient dans les palais et les jardins a Istanbul, tandis que l'autre, de l'annee 1684, decrit les jeunes gens mis au service des jardins du sultan a Adrianople et a Gallipoli. Il s'agit en fait des acemi-oglani qui travaillaient et se formaient, en meme temps, dans les vielles casernes destinees a abriter de tels garcons. La plus ancienne parmi celles-ci, destinee a heberger les garcons recrutes moyennant le devsirme, se trouvait a Gallipoli. Avant que la ville d'Istanbul soit conquise et devienne capitale, c'est Adrianople qui servait de capitale, et on avait amenage la une caserne pour les acemi-oglani. C'est la que se trouvait aussi l'ancien palais du sultan qui, surtout pendant la seconde moitie du XVIIe s., conuut une nouvelle gloire en tant que residence preferee du sultan Mehmed IV quand ce dernier allait a la chasse en Roumelie.

L'inventaire des jeunes gens residant dans les jardins du palais a Istanbul, comme celui des garcons travaillant dans les jardins du pallais a Adrianople et a Gallipoli, viennent temoigner que l'on continuait a pratiquer le devsirme durant les dernieres decennies du XVIIe s., ce qui entre en contradiction avec l'oppinion, bien connue dans les milieux scientifiques, de J. Hammer, selon laquelle le sultan Murad IV aurait, en 1639, revoque ce systeme. Les differents ouvrages vont jusqu'a avancer des theses contradictoires. Ce sont naturellement les documents qui acquierent une importance decisive puisqu'ils temoignant de la pratique reelle. Le registre-inventaire des jeunes gens (les gulyami), se rapportant a 1679 — 1680, nous fait voir que le devsirme etait toujours percu par le fisc, tandis que la part relative, dans l'armee mercenaire, des prisonniers de guerre et des enfants enleves dans les territoires europeens, allait en diminuant. On peut rencontrer sporadiquement des noms tels „Ibrahim l'Hongrois", „Hüsein l'Hongrois" et encore il n'est pas clair, dans ces cas-la, si de tels jeunes gens y etaient amenes en tant que

prisonniers de guerre ou bien s'ils etaient recrutes moyennant le devsirme dans les possessions ottomanes en Hongrie.

Un nombre important de ces gens portent des noms musulmans; c'etaient probablement, pour la plupart, des ,,enfants adoptes" par l'ocak, des orphelins des janissaires morts dans les guerres, et qui etaient rattaches au corps de acemi-oglani. Il s'avere que la majorite des jeunes gens a ete toutefois recrutee dans les differentes villes des Balkans ou d'Anatolie, et que certaines de ces villes en avaient fourni un nombre considerable: Silistra — 14, Haskovo et Uzuncovo — 16, Razgrad — 11, Sofia — 8, Tarnovo — 8, Varna — 7, etc. On constate, pour certains bölük, tel le 12 par exemple, que la moitie des gens proviennent des territoires bulgares. Cela creait deja une micro-ambiance qui nous permet de realiser pourquoi, apres avoir fait un long sejour au sein des sections des acemi-oglani, les jeunes gens finissaient par se voir transferer dans le corps des janissaires, sans avoir a parler correctement la langue turque, ou bien encore pourquoi les voyageurs et les observateurs europeens insistent, jusqu'a une date assez tardive, sur le fait que les recrutes par le devsirme venaient, pour la plupart, de Bosnie ou de Serbie, ce qui contribuait a la formation d'un milieu slave au sein des unites du corps.

Tel n'est plus le cas pour les jeunes gens sejournant dans le jardin du sultan a Adrianople. Comme il ressort du registre se rapportant au dernier trimestre de l'annee 1095 (du 11 septembre au 7 decembre de 1684), leur nombre atteignait 527 personnes au total dont 35 müteferiki c.-a-d. des employes au palais du sultan, charges a remplir toutes sortes de commissions. 492 personnes etaient rattachees aux bölük des acemi-oglani. Eux-aussi portaient, pour la plapart, des noms musulmans — 79 personnes en tout, soit 16 %. Ils provenaient sans doute des foyers des orphelins adoptes par le fisc, dont il a ete deja question, et pourvoyaient aux insuffisances de l'effectif. On y trouve — ,,fils d'Abdulah" et 26 personnes, originaires de villes dont on n'arrive pas a dechiffrer les noms. Les autres sont designes par leur prenom et par le nom de la ville d'ou ils ont ete amenes: Mehmed d'Ajtos, Mustafa de Nikopol, Ahmed de Varna, etc. Parmi ces 375 personnes, 75 proviennent d'Adrianople, 30 — de Stara Zagora, 17 — de Kazanlik, 14 — de Dimotika, 10 — de Plovdiv, 13 — de Serres, 14 — d'Uzuncovo-Haskovo, 7 — de Nikopol, 6 — de Tarnovo, 10 — de Tetovo, etc. Le nombre de ceux qui proviennent des territoires bulgares actuels s'eleve a 163 personnes, soit 43 % du nombre total de ceux dont le pays d'origine est indique. Le reste des individus est recrute dans d'autres villes et villages de la peninsule, a commencer par Izvornik et Foca pour en arriver a Avlonia et Gallipoli.

On ne manque toutefois pas d'etre impressionne par le tres grand nombre de jeunes gens recrutes a Adrianople — 75 personnes ou 19 % des gens dont le lieu de provenance est mentionne. Comme c'est Gdrianople qui servait autrefois de capitale du sultan, elle devint le centre d'un vaste kaza qui comprenait egalement les nahiye Manastir et Üsküdar (auj. Stit) dans la Bulgarie du Sud-Est actuelle. On notera aussi le nombre considerable de garcons venant de Stara Zagora, de Nova Zagora, de Haskovo, de la region de Dimotika, comme des autres contrees au voisinage d'Adrianople. Ceux-ci, et ceux d'Adrianople, pris dans l'ensemble, constituent un tiers du nombre total des jeunes gens dont le pays natal est indique.

On n'ignore pas avec quelle attention vigilante les autorites turques controlaient autrefois le transfert en Anatolie des garcons, recrutes en Roumelie, et qui devaient y faire leur stage d'education et de formation, ainsi

que le transfert des enfants anatoliens en Roumelie, afin de les empecher de regagner leurs pays natals. Et l'on voit pourtant ici des garcons, recrutes a Adrianople et dans les kaza environnants, travailler dans les jardins du sultan a Adrianople. Ils etaient payes tous a raison de 2 akce par jour, comme tous les acemi-oglani, ce qui prouve d'une maniere on ne peut plus convaincante qu'eux aussi etaient des acemi-oglani, des kul, des escaves du sultan. Ils pouvaient tres facilement s'enfuir d'Adrianople pour gagner leurs pays d'origine, au cas ou ils auraient, bien entendu, en envie de s'evader. On ne trouve pourtant nulle part quelque note nous instruisant qu'un tel s'est evade et qu'on ignore ce qu'il etait devenu. Force nous est de supposer que c'est l'attitude vis-a-vis du service du sultan qui avait quelque peu changee, du moment que ce dernier pouvait garantir l'existence d'une personne donnee et allait jusqu'a la decider a sejourner dans les ocak des acemi-oglani, dans l'espoir que ce sejour constituerait un pas vers un rang social beaucoup plus eleve. En effet, tel qui se voyait inscrire dans l'armee des janissaires s'assurait pratiquement l'acces a des privileges sociaux considerables, y compris a une activite economique incontrolee et quasi exemte d'impots. C'est le desir de s'evader qui avait probablement diminue, ce qui avait entraine respectivement un relachement des mesures preventives contre les evasions eventuelles. Nous verrons plus loin que dans plusieurs ,,requetes" des gens convertis a l'islam, on est dans l'attente de se voir nommer a un poste de fonctionnaire, ou bien de se voir inscrire dans une unite militaire en guise de recompense de sa conversion a ,,la vraie foi". Et c'est le type de requetes que l'on rencontre de plus en plus souvent a la fin du XVIIe et au cours du XVIIIe s.

Le systeme de poursuite judiciaire de l'Etat ottoman constituait une arme efficace lors de la conversion forcee des gens a ,,la vraie foi". La conversion a l'islam des individus frappes d'une peine, ou des esclaves, entrainait sinon la suppression totale de la peine au moins sa reduction et une certaine amelioration de la situation des condamnes. L'envoi du condamne dans les galeres etait cense etre une des peines physiques les plus graves. Nous publions ici un invintaire des criminels infideles et des esclaves d'Etat, condamnes a ramer sur les galeres de l'Etat, qui surveillaient, en 1611, le port de Kavala. On ne prevoyait, pour leur ravitaillement et pour leur habillement, qu'un akce par jour. Sur 100 personnes, 14 a peine portent des noms musulmans, etant probablement des musulmans frappes de quelque peine ou bien des individus convertis a l'islam qui s'etaient fait donner deux noms a la fois. On y trouve en autre 60 chretiens et 26 fils d'Abdulah ou d'Abidin, c.-a-d. des gens s'etant deja declares musulmans.

Un chapitre a part est consacre aux requetes exposees par des fonctionnaires ottomans qui traitent des differents aspects des processus d'islamisation au sein de l'Etat ottoman. Il contient egalement plusieurs requetes exposees au nom des particuliers qui s'etaient deja convertis, ou devaient se convertir a l'islam, et qui insistaient a ce qu'on leur abandonnat les profits ,,prevus par la loi" ou ,,par la coutume". Notre attention est attiree par une requete exposee au nom de l'ancien kapuci aupres de la Sublime Porte, Ahmed Sair, concernant la situation dans l'ile de Chipre vers le milieu du XVIIe s. (doc. No 9). Celui-ci dut constater que le raya chretien de l'ile ayant pris la fuite, ayant diminue a cause des deces, ou bien s'etant converti a l'islam, il n'etait plus possible de percevoir le cizye demande par l'Etat. ,,En outre, telle a ete la volonte d'Allah, il y eut de la famine, de la penu-

rie et de la cherte et des sauterelles omnivores firent leur apparition", de sorte que le raya s'est trouve dans „un etat desastreux".

Deux autres requetes, exposees par des fonctionnaires, nous revelent des pages de l'histoire de l'islamisation en masse de la population dans certaines regions en Albanie (doc. No 10 et 11). Le kadi d'Opar porte a la connaissance de la Porte que les habitants du village de Kilidan, ce dernier sous sa dependance, protestent contre les tentatives du cizyedar de les obliger a s'acquitter de l'impot general. „Nous nous sommes tous convertis a l'islam, dans notre village, sauf un qui est reste chretien, disaient-ils. Les percepteurs de l'impot general affirment pourtant que du moment que nous sommes inscrits dans leurs inventaires, nous sommes, nous aussi, redevables de cet impot." Le kadi s'etant rendu personnellement la pour verifier, dut constater que „en effet, dans le village, il n'y a qu'un chretien et tous les autres se sont faits musulmans". On sait, par la litterature portant sur cette matiere, que, cherchant a eviter de payer les impots et a mettre fin a une situation humiliante qui les privait de tous droits, la population albanaise de regions entieres se declarait musulmane, tout en continuant a confesser en secret la religion chretienne. On voit, en 1650, la population chretienne du kaza de Spat se pleindre du fait que, sur les 1844 menages chretiens, inscrits dans les inventaires des contribuables du cizye, 804 menages ont embrasse l'islam, de sorte que les contribuables chretiens n'etaient plus qu'au nombre de 1040. Les cizyedar continuaient toutefois a exiger de tous les 1844 menages de payer l'impot, en sommant ceux qui etaient restes chretiens de payer egalement l'impot des menages qui s'etaient declares musulmans. On est en presence ici d'une pratique tres repandue dont temoignent par ailleurs les sources ecrites, et selon laquelle les autorites financieres et, surtout, les racheteurs du cizye, imposaient des charges supplementaires aux chretiens et les contraignaient parfois a se declarer a leur tour musulmans, afin d'eviter la pression fiscale. Des villages entiers se declaraient musulmans, alors qu'en realite ils continuaient a observer leurs coutumes de chretiens et a professer, a l'insu des autorites, leur religion chretienne. La voyageuse anglaise Edith Durham qui etait passee, au XIXe s., par cette meme region de Spat, avait constate que les montagnards albanais habitant la „s'appelaient devant les chretiens Konstantin, et devant les musulmans — Süleyman". Ils observeraient le jeune, recevreraient la communion, se marieraient aussi bien suivant le rite chretien que suivant le rite musulman, frequenteraient publiquement les mosquees et secretement — les eglises. Certains villages auraient meme des pretres clandestins. Leurs habitants recevreraient, en cas de deces, le service funebre par des popes suivant le rite chretien, et seraient, par la suite, enterres publiquement dans les cimetieres musulmans. Ce simulacre de conversion a l'islam s'etait transforme en un mode d'existence commode pour des villages et des contrees entiers. Ils devaient passer, aux yeux des autorites musulmanes, pour des musulmans et etre exempts du cizye, ils devaient payer des impots moins lourds et echapper a la discrimination pesante a laquelle les chretiens etaient sujets. Et ces gens continuaient en meme temps a garder, des siecles durant, leur foi chretienne.

Or il est naturel qu'a la premiere occasion favorable ceux-ci rejetaient leur enveloppe musulmane pour revenir ouvertement dans le giron de l'Eglise chretienne. Le caractere inconstant de la conjoncture politique dans les Balkans a la fin du XVIIe s. et au debut du XVIIIe s. ne manquait pas de mettre quelques-uns parmi ces gens dans une situation dramatique, telle que

nous la relate, p. ex., le rapport du kadi de Holomic et de Salina, date du 5 juin 1716 (doc. No 83). Apres la cessation des hostilites prolongees menees par la Ligue Sainte dans l'Empire ottoman, en vertu du traite de paix de Karlovac, la Moree (le Peloponnese) fut liberee du pouvoir ottoman et devint la possession de Venise. Au temps de la domination ottomane, la presque totalite des habitants du kaza Gostun (Gastuni) s'etaient vus obliges de se declarer musulmans. On sait que la Porte reprit, en 1714, la guerre contre Venise, mais les oppresseurs ottomans etant entre-temps expulses de leur pays, les chretiens clandestins du district de Gostun avaient renie l'islam et s'etaient de nouveau declares chretiens.

Au cours de ces hostilites les troupes venitiennes eurent a essuyer des defaites et la region de Gostun finit par se retrouver sous la domination ottomane. Les anciens maitres durent constater, a leur retour, que les gens qui passaient auparavant pour des musulmans avaient renie l'islam pour se declarer a nouveau chretiens. Cela signifiait que ceux-ci etaient devenus des renegats (mürtedin) et, dans ce cas-la, le droit musulman prescrivait des peines particulierement severes a leur egard: les hommes devaient etre exterminés, les femmes et les enfants — vendus en esclavage ou jetes en prison jusqu'a ce qu'ils se reconvertissent a l'islam, quittes a y passer leur vie. Or exterminer tous les renegats du kaza Gostun et vendre les femmes en esclavage signifiait depeupler completement celui-ci. Le chef des surveillants aupres de la cour du sultan, Hüsein aga, s'est vu designer par un decret imperial „dans le but de venir a bout et d'epurer les renegats demeurant dans le kaza susmentionne". C'est le commandant en chef des armees ottomanes a Moree, Mustafa pacha, qui trouva la solution: celui-ci obligea les hommes a se reconvertir a l'islam, c.-a-d. a redevenir croyants, en leur „permettant de racheter de l'esclavage leurs femmes et leurs enfants au prix de 50 gros par tete".

A la suite des enquetes, dirigees par Hüsein aga, ce dernier eut a constater que „le nombre des esclaves bonnes a vendre s'eleve a 426 personnes", reparties comme suit: au village d'Andravida — 140, a Lehena — 50, a Helidonion — 60, a Flocas et a Dorova — 37, a Lalas — 30, etc. La facon qu'on devait payer pour eux s'elevait a 21 300 gros dont la majeure partie fut collectee et payee par la population, mais celle-ci etait, vers le 6 juin 1716, redevable toutefois de 6530 gros. On leur accorda un atermoiment de 121 jours, afin qu'ils puissent s'acquitter de cette somme, et on trouva 5 musulmans de Gostun qui accepterent de se porter garants de leurs concitoyens. Les documents publies ici eclairent, a leur tour, les evenements tragiques qui eurent lieu a Peloponnese en 1715 — 1716, lors desquels certains des „renegats" furent massacres, mais ou la plus grande partie des chretiens clandestins reussit toutefois a trouver le salut.

Le cryptochristianisme n'en fut pourtant pas liquide. Il continua d'exister la jusqu'a la liberation de la Grece. A partir de 1821, les cryptochretiens des regions liberees du pays rejeterent definitivement leur enveloppe musulmane et se declarerent ouvertement chretiens. Mais ils purent le faire justement parce que le pouvoir ottoman y etait liquide. La ou celui-ci s'etait maintenu, le cryptochristianisme persistait bien que ses adeptes fussent menaces des memes represailles cruelles.

Le hat-i serif publie en 1839 promettait la liberte de conscience aux sujets de l'Empire. Certains villages en Skopska crna gora dont les habitants etaient des cryptochretiens deciderent que ce n'etait plus la peine de cacher

leurs opinions, c.-a-d. qu'ils preterent foi au hat-i serif. Ils se mirent d'accord pour rejeter leur mimetesme musulman et se declarer de vrais chretiens. Malgre la proclamation solennelle de „la liberte de consicience", les habitants de ces villages furent neanmoins expulses de leurs foyers et envoyes en exil en Asie Mineure. Leur sort attira l'attention des ambassadeurs des Grandes puissances a Istanbul et, a la suite de leurs protestations energiques, la Porte s'est vue obligee de les revenir de l'exil. Sur le chemin d'aller et de retour d'Asie Mineure, ils etaient exposes a des invectives et au mauvais traitement, a des railleries de toutes sortes, a la famine et aux maladies, par suite de quoi plus de la moitie y trouverent la mrot. Et cela eut lieu au debut des annees 40 du XIXe s., a l'epoque ou Mustafa Resid pacha affirmait solennellement que l'Empire s'etait mis deja sur la voie de l'europeanisation et de la modernisation. On pouvait admettre toutefois qu'un certain „progres" y etait realise, du moment que tous ces gens-la ne furent pas extermines sur place pour avoir renie l'islam.

Les documents inclus dans ce chapitre representent pour la plupart des requetes exposees de la part de gens convertis a l'islam et ou ceux-ci voulaient se daire accorder „la prime prevue par la coutume" ou bien se faire abandonner certains autres privileges en guise de recompense de leur consentement de se faire musulmans. Nous disposons, dans nos archives, de requetes semblables datant de la seconde moitie du XVIIe s., ce qui ne nous garantit pas que c'est a cette epoqie-la que s'est etablie la pratique de rediger de pareils documents. Rien qu'en jetant un coup d'oeil sur les requetes par lesquelles debute la presente publication, on se persuade que ce sont des documents faits sur un modele suffisamment bien perfectionne, dont la forme et contenu avaient deja acquis un caractere stereotype, et un tel degre de normalisation dut sans doute demander un delai de temps non negligeable. Ils sont d'une concision on ne peut plus parfaite, et contiennent quelques elements de base: une formule d'adresse au pourvoir supreme, une declaration attestant que l'individu en question est deja un nouveau musulman, ou bien qu'il est sur le point de l'etre, une demande a ce qu'on lui procure des vetements ou des moyens pour vivre.

Ces documents ne nous permettent pas de les considerer, ni du point de vue de leur forme, ni de celui de leur contenu, comme des demandes personnelles de la part des nouveaux convertis. Essayons en effet d'imaginer un peu comment „la pauvre femme", voulant exprimer son desir et celui de sa fille en bas age, de se convertir a l'islam, eut redige une „demande" aussi raffinee du point de vue administratif, ou qu'elle fut capable d'ecrire en langue ottomane?! Il va de soi qu'un pareil raffinement ne peut pas etre impute a la „pauvre femme", aussi grand que fut notre desir, pas plus qu'a „l'humble serviteur-infidele" qui etait arrive „de son pays natal a Adrianople dans l'espoir d'etre honore de la permission de se convertir a l'islam" (doc. No 21). De telles requetes ne peuvent etre exposees que par des scribes experimentes et par des fonctionnaires instruits des chancelleries de la capitale et des divans des vizirs ou, tout au moins, par ceux des tribunaux des kadi. Ces documents sont a considerer, du point de vue fonctionnel, moins comme de simples requetes que comme des papiers presumant la constitution d'un dossier financier, dans le but de fournir des pieces justificatives des sommes versees par le fisc. Ce sont essentiellement des documents-formulaires, rediges selon des regles bien definies, a travers lesquels le grand

vizir et le bas-defterdar devaient notifier, afin de justifier l'argent depense par l'Etat.

La version originale de ces documents, et aussi les etapes que ceux-ci devaient parcourir afin d'assurer la reglementation des depenses effectuees, nous font penser que les specimens, publies ici, representent des requetes exposees par l'intermediaire des scribes des chancelleries de la capitale, et non par ceux demeurant en province. On finit par se persuader que ce type de „requetes" etait compose au nom de personnes dont la conversion a l'islam avait eu lieu dans la capitale, en presence du sultan, du grand vizir ou de tel autre representant des hauts dignitaires ottomans, y compris l'aga des janissaires, le chef des bostanci, etc., ces derniers etant sans doute responsables de la conversion forcee a „la vraie foi" de la personne en question. Meme les plus haut places des dignitaires ottomans pratiquaient cette activite agreable a Dieu, de leur point de vue, qui consistait a „parvenir a faire entrer" dans la vraie foi le plus grand nombre possible d'infideles. Ce genre d'activite trouvait appui egalement dans le droit musulman. „Si Zeyd, etant du nombre des dignitaires laiques (ehl-i yörf) temoigne de l'attention a Amr, ce dernier n'etait pas musulman, en lui disant: „fais-toi musulman" et qu'Amr se fait musulman contre sa volonte (mekrühen), sa conversion a l'islam sara-elle veritable?" — nous propose-t-on dans l'un des fetawa, publies par le seihül islyam Abdurrahim efendi. Et de repondre: „Oui, elle le sera". Ce fetawa legalise (ou confirme plutot l'existence d'une vielle pratique) la conversion forcee a l'islam, il justifie et stimule l'activite deployee par les „hommes au pouvoir" dans le but de faire embrasser l'islam aux „infideles". Qui plus est, ce genre de besogne est considere non pas comme une contrainte, comme une violence exercee sur le libre arbitre des chretiens et des Juifs, mais comme une faveur particuliere, comme une maniere de „temoigner de l'attention".

Lorsque nous disons que de telles „requetes" provenaient de la capitale, nous n'entendons pas forcement par la la ville d'Istanbul. On connait bien la pratique du divan su sultan, suivant laquelle ses principales chancelleries et les papiers correspondants devaient accompagner le grand vizir et le sultan partout ou ceux-ci voulaient se rendre, y compris a la guerre ou a la chasse. Il pouvait arriver que la chancellerie de campagne du Divan tombat entre les mains de l'ennemi, comme cela s'etait passe lors de la fuite panique des armees ottomanes pres de Vienne, en 1683, et pres de Mohacs, en 1687, mais la pratique traditionnelle n'en fut pas moins observee. Il est hors de doute que, parmi les „requetes" publiees ici, il y en a qui ont ete deposees a Adrianople. L'ancienne capitale et les palais du sultan qui s'y trouvaient n'etaient pas completement livres a l'oubli, surtout au temps du sultan Mehmed IV (1648 — 1687), connu pour avoir ete un chasseur passionne qui passait la plus grande partie de ses loisirs en Roumelie et plus precisement a Adrianople et a ses alentours. Toujours est-il que les dossiers publies ici et se rapportant aux recompenses accordees aux nouveaux musulmans, fussent-ils deposes a Istanbul ou a Adrianople, appartenaient precisement a des gens qui s'y etaient rendus de leur propre volonte ou bien avaient ete obliges d'y venir pour se convertir a l'islam en presence des hauts dignitaires, avec a leur tete le sultan. Cette categorie de nouveaux musulmans se situe pour ainsi dire a l'entree du departement des finances et ils finissaient le plus souvent par obtenir de l'argent ou des vetements. Comme il ressort du premier dossier de ce type, par ordre de publication (du 9 decem-

bre 1677), la nouvelle musulmane se voit livrer „personnellement" le mandat justifiant le paiement de la somme accordee (doc. No 12). On voit, dans des „requetes" qui suivent, la quemandeuse, la chretiennes Sirma s'exprimer en ces termes explicites: „Votre humble esclave est venue au pied de Votre trone", c.-a-d. dans la capitale, la ou residant le sultan ou le grand vizir (doc. No 13). Le troisieme dossier — concernant l'attribution d'une certaine prime a tel pere et à ses sept enfants, qui s'etaient faits mahometans — nous apprend que l'ordre est donne a ce que l'argent demande soit procure par le truchement „des revenus de la douane d'Istanbul", c.-a-d. que celui-ci se trouvait, lui-aussi, dans la capitale et la somme necessaire devait, par consequent, etre puisee dans les sources de revenus de la capitale, ellememe (doc. No 14). Plusieurs documents contiennent quelque note temoignant que les sommes ou les vetements accordes etaient recus „personnellement" par les porteurs des pieces justificatives, c.-a-d. que ces derniers se trouvaient dans la capitale. Les sommes pouvaient etre livrees parfois par les caus rattaches a la Porte ou bien par les representants das dignitaires qui avaient œuvre an ce que la personne en question se fut faite musulmane.

Toutes ces reflexions, un peu trop minutieuses peut-etre, nous menent a la conclusion que les requetes exposees „de la main" des demandeurs dont le present volume rend compte, en depit de leur nombre important, se rapportent toutes a l'activite d'islamisation centralisee, celle des membres du Divan et des fonctionnaires aupres de la cour du sultan. Si la province y figure, c'est dans la mesure ou les gens etaient apparemment venus des differentes contrees afin de se faire mahometans dans la capitale et non point dans leurs pays natals. Les processus d'islamisation hors de la capitale y sont a peine representes, ou font completement defaut. Il n'y a que 2 documents, dates du 27 fevrier 1701, qui traient des sommes accordees „par suite de la notification de son Altesse le vizir — le fortune Üsuh pacha, le vali de Crete" (doc. No 48). Le vizir avait preleve du Tresor public certaines sommes pour les donner a des personnes ayant embrasse l'islam en sa presence, et ces sommes devaient etre justifiees aupres des chancelleries de la capitale. En guise de pieces justificatives on avait envoye a la comptabilite de la capitale „des copies du registre des depenses du Tresor public de l'ile de Crete".

Le flot des infideles consentant de se faire musulmans „en presence du sultan" et de ses dignitaires, membres du Divan, continuait a couler avec une regularite implacable. De jour en jour s'y ajoutaient des centaines de nouveux musulmans. Nous publions, dans ce volume, un bilan dresse pour la periode d'une annee lunaire — du 10 juin 1679 au 29 mai 1680, concernant les personnes qui s'etaient converties a l'islam, pendant la periode indiquee, selon le modele mentionne ci-dessous, et qui avaient recu des subsides du Tresor public. Leur nombre s'elevait en definitive a 193 hommes, 146 femmes, 18 garcons et 22 jeunes filles, soit 379 personnes au total (doc. No 16). On avait accorde a tout le monde „de l'argent pour se procurer des vetements — a raison de 1200 akce pour les hommes, de 2170 akce pour les femmes, de 700 akce pour les garcons et de 1000 akce pour les jeunes filles". C'etaient, a l'epoque, des sommes non negligeables. Comme il ressort des documents inclus dans ce volume, la paie journaliere d'un acemioglani s'elevait, en ce temps-la, a 2 akce, ce qui veut dire qu'un garcon qui s'etait fait mahometan allait toucher d'une seule fois la solde annuelle de l'acemi-oglani. Comme on peut constater, d'autre part, en examinant l'inventaire de l'heritage, en bien immobiliers, d'un individu decede, originaire de la ville de Vidin, sa maison avait ete estimee, en 1698, a 120 para, ou 3600 akce (doc. No 232). Il s'en suit donc que si une famille ayant un enfant consentait a se faire mahometane, elle se voyait accorder une prime en argent plus que suffisante pour l'achat d'une maison! La somme totale, depensee par le fisc pour les 379 personnes susmentionnees, s'elevait, d'apres le bilan precite, a 583 020 akce plus 404 coudees de drap de Londres. On accordait, dans certains cas particuliers, une rente viagere au nouveau musulman, ou bien on nommait celui-ci a un poste convenable. Un pere de 7 enfants, apres avoir recu „la revelation de la vraie foi", s'est vu accorder, en 1678, une rente a raison de 14 akce par jour.

Les conversions a l'islam, honorees par la presence du sultan, etaient pratiquees meme quand celui-ci allait a la chasse, secondees en outre par l'activite similaire de l'appareil bureaucratique aupres de la Porte. Comme Mehmed IV s'adonnait a la chasse organisee par lui en Thrace du Sud-Est ayant eu lieu du 13 novembre 1679 au 27 fevrier 1680, on proceda, en sa presence, a la conversion a l'islam de 22 hommes, 2 femmes et une jeune fille. Au cours de cette meme periode une autre centaine de gens furent convertis a l'islam par l'intermediaire de la Porte.

Avec le temps, les scribes se sont mis a enrichir ces documents-„petitions" de certains details concernant la position sociale du quemandeur, les circonstances caracterisant sa conversion a l'islam, sertaines exigeances particulieres formulees par le nouveau musulman, etc. On entrevoit deja, a travers la phraseologie stereotypee des chancelleries, la vie réelle avec ses destinees humaines complexes et variees, on arrive a mieux saisir les peripetes ayant conduit certains individu au sein de l'islam. On realise qu'une certaine differenciation etait pratiquee quant aux primes accordees aux nouveaux musulmans suivant la position sociale du quemandeur nouvellement converti, ou bien encore suivant le rang social de la personne qui l'avait initie a la nouvelle religion. Un certain chretien d'Erzurum, „ayant attendu trois mois" afin de pouvoir se declarer musulman sous les regards de son Altesse, avait recu, en 1686, la somme de 5080 akce pour l'achat de vetements, c.-a-d. que la somme accordee etait 4 a 5 fois plus grande que celles mentionnees dans l'inventaire de 1679 — 1680 (doc. No 42). Deux autres individus, originaires du vilayet et Bogdan, c.-a-d. de Moldovie et de Valaquie, toujours dans l'espoir précis de realiser un profit, se rendent dans la capitale et se convertissent a l'islam. Celui de Moldova, „un pauvre here", nous confie: „je n'ai pas de parents, ni ou loger pour passer la nuit, je suis un va-nu-pieds", et il se fait musulman en precisant dans sa requete qu'on lui „procure des vetements et un poste convenable" (doc. No 77). Le second, celui de Valaquie, desire, pour sa part, se voir inscrire dans le corps des bostanci, et il finit en effet par s'y faire rattacher. Un certain Venitien, qui, en 1732, „avait rompu avec sa patrie parce qu'eclaire par le soleil de la foi islamique", se vit accorder 100 gros pour l'achat de vetements „. . . puisqu'il est du nombre des privilegies", c.-a-d. un Europeen, beneficiant des droits prevus par le regime des capitulations (doc. No 138). Un ordre fut intime en outre au chef des humbaraci (les artilleurs de l'artillerie lourde), Ahmed bey, afin qu'il fit le necessaire pour trouver un poste convenable au Venitien en question.

Toutes ces gratifications s'averent etre tres modestes quand on les compare a la rente octroyee au comte Claude Bonneval, qui entra au service des Ottomans, se convertit a l'islam, se fit donner le nom d'Ahmed bey et fut

tout d'abord domicilie a Gümürcina pour etre nomme par la suite chef des humbaraci, ou il tenta une reforme de l'artillerie ottomane (doc. No 135). Nous publions ici des documents qui temoignent que, lors de sa domiciliation a Gümürcina, il se vit fixer une rente de 1300 akce par jour! Cette somme depasse la somme qu'on donnait d'une seule fois a un raya quelconque pour l'achat de vetements.

Les documents publies ici nous fournissent nombre d'exemples de gens qui se rendaient de contrees plus ou moins eloignees a Istanbul ou a Adrianople pour se convertir a l'islam, dans l'espoir de se voir assigner une place avantageuse de fonctionnaire de l'Etat aupres du palais ou bien au sein des armees mercenaires. „Je suis arrive de mon pays natal a Adrianople pour vous prier de me faire l'honneur de me convertir a l'islam et de me faire rattacher au detachement des janissaires armes de haches de combat (les teberdar)", ecrit, en 1685, un des nouveaux musulmans (doc. No 27). Ce type de requetes se repand de plus en plus au cours du siecle suivant, le XVIIIe s. Tel veut „se voir rattacher au regiment des spahi" et il y est en effet inscrit, puisqu'il se fit donner l'uniforme de janissaire a la place des vetements musulmans habituels. Un Bulgare, du village Razbojna, dans la region de Targoviste, nous relate son voyage avec toute sa famille en ces mots: „. . . de notre village et nous voila davant Vous . . . afin de me faire inscrire dans Vos detachements de spahi" (doc. No 94). Tel autre, parmi les nouveaux musulmans, se presente comme un etranger qui „. . . n'a personne au monde" et demande a etre nomme dans le corps des armuriers (doc. No 114). Un autre encore se fait musulman dans l'espoir „. . . de se voir rattacher au detachement des bostanci" et de recevoir, „comme il est prevu par la loi", l'uniforme de bostanci (doc. No 58). Le nouveau musulman Süleyman d'Arbanasi, de la region de Tarnovo, formule sa demande en ces termes: „. . . de me faire entrer au service dans un corps militaire quelconque". Au fond, dans la presque totalite des cas de conversions a l'islam, exposes dans les requetes de ce type, les futurs musulmans s'inspiraient du desir non seulement de surmonter la pauvrete, mais aussi de se faire assigner un poste de fonctionnaire de l'Etat, lequel donnait la possibilite d'acceder a des positions toujours plus elevees dans la hierarche sociale et professionnelle. D'autre part, dans la premiere moitie du XVIIIe s., il etait probablement plus facile de se faire enroler dans les armees mercenaires car on repondait d'habitude a de telles requetes.

Certains esperaient tout simplement qu'en se declarant musulmans ils echapperaient a peu de frais a la famine et a la misere, et qu'ils trouveraient des moyens quelconques pour vivre. Une requete, exposee au nom de „l'infidele Ivan", nous instruit que celui-ci est „tres pauvre et n'a pas la possibilite de gagner son pain", a la suite de quoi il formule son desir ainsi: „de me faire initier a l'islam, de me donner de l'aumone et de me preter secours pour pouvoir gagner ma vie" (doc. No 125). „L'infidele Hristina" exprime, elle-aussi, son espoir en ces termes: „(que l'on) fera la grace a Votre esclave on ne peut plus pauvre" (doc. No 127). „Je veux que vous me rendiez heureux par l'islam et que vous me donniez un morceau de pain", ecrit tel autre „serviteur" (doc. No 113). Et nous voyons une des requetes exposer le desir pretentieux: „afin que moi-aussi, je puisse etre du nombre des gens favorises et que je me rejouisse de la grace divine" (doc. No 89).

On prendra connaissance, dans ce volume, des requetes, exposees au nom de quelques enfants mineurs: „un infidele a l'age de 12 ans" (doc. No 14);

un orphelin en bas age s'etant fait musulman demande des vetements et un peu d'argent (doc. No 65); „Votre humble serviteur, je suis un enfant en bas age" (doc. No 77); „Nous sommes deux petits garcons travaillant pour Mehmed, le chef des esclaves a Adrianople" . . . a la suite de quoi on leur octroie la somme de 25 gros par tete (doc. No 105). Il ne s'agit pas ici d'enfants obliges d'embrasser l'islam parce que leurs parents se declaraient musulmans. Ce sont des enfants separes de leurs parents, ravis de leurs foyers, ou bien mis en apprentissage dans un menage musulman et contre les tentatives de ceux-ci a se declarer musulmans luttaient les communautes respectives de chretiens ou de Juifs. Nous pouvons juger du climat autour de pariels enfants seduits, ou bien contraints a entrer dans „la communaute de Mahomet", par cet extrait de la requete exposee au nom de deux autres enfants en bas age: „. . . et ordonnez aux infideles qu'ils cessent de nous troumenter" (doc. No 108). Leurs coreligionnaires d'hier les pressaient sans doute dans le but de les voir renier l'islam au profit de leur foi originaire, et il fallait par consequent leur defendre de „causer des ennuis" a ces „nouveaux musulmans".

Les hommes et les femmes se trouvant dans l'impasse ou bien dans une situation critique croyaint pouvoir, au moyen de leur transition a l'islam, se dispenser de la famine et de la pauvrete, des dettes et des creanciers. Voici ce que demande une chretienne „d'origine grecque" qui, apres avoir vecu pendant dix ans, avec son mari, dans les privations, se vit abandonner par celui-ci, endettee, comme il dut partir pour chercher son gagne-pain: „. . . car je n'ai point de moyens pour vivre . . . qu'on m'accorde au moins l'argent prevu pour l'achat de vetements" (doc. No 130). La chretienne Sima embrasse l'islam tout en demmandant qu'on lui octroie de l'argent pour une dot (doc. No 131). Une certaine Armenienne s'etant, apres la mort de son mari, empetree dans des proces de partage avec son fils et s'etant endettee au point d'etre deja menacee de prison, finit par chercher son salut dans la conversion a l'islam (doc. No 101). On trouve egalement, dans certains cas, une personne embrassant l'islam „pour des raisons d'amour". Une jeune fille de Scutari (Kadi-köy) nous apprend par exemple que ses parents d'origine grecque voulaient la marier de force, par suite de quoi elle se fait musulmane afin d'eviter de se faire marier a l'infidele deteste. Nous n'avons pas besoin de nous etendre davantage sur la question pour comprendre que ces documents permettent de mieux etudier les causes et les mecanismes du processus d'islamisation.

Ce chapitre contient egalement quelques documents qui ne manquent pas d'attirer notre attention et qui se rapportent au XIXe s., plus precisement a la peroide succedant au Tanzimat. Ils nous permettent de nous rendre compte que, malgre la proclamation solennelle, par le hat-i serif du gülhane, de la liberte de conscience, l'Etat poursuit en realite sa politique anterieure consistant a stimuler et a proteger les conversions a l'islam. C'est le souffle lugubre authentiquement medieval qui se degage d'une requete, exposee au nom de deux attaches aupres de la Porte datant du debut de l'annee 1840 (doc. No 150). On nous apprend que „. . . il y a 5 a 6 ans, par le decret de sa Majeste, le bienheureux sultan, et . . . du grand vizir, on procedait au recrutement d'esclaves, des hommes commes des femmes, suivant le systeme „pencik", parmi les idolatres a Cebel-i Sancar et a ses alentours". Il y avait, parmi les esclaves recrutes, „quatre freres en bas age" qui furent departis entre des bey et des emplois differents. L'un d'eux fut envoye en

esclavage a Dyarbekir, et il s'avera que la se trouvait sa mere, esclave elle-aussi. Celle-ci reussit a obtenir que son fils fut mis en liberte, apres quoi ils regagnerent tous deux leur pays natal pour finir par s'y reconvertir a leur religion d'autrefois. Les auteurs du rapport — Ali et Ali Riza — relatent par la suite comment ils parvinrent a decouvrir ces renegats, et, comme ceux-ci ils refusaient a renoncer a leur foi au profit de l'islam, et „puiqu'on assiste assez souvent a des cas semblables dans le pays . . . au nom de l'objectif pieux, pour que cela serve d'exemple, nous avons descendu les egares en les envoyant chercher en enfer l'epuration de leurs ames", concluent-ils. Nous constatons donc que du vivant de Mahmud II on procedait toujours au recrutement des esclaves et, qu'en depit de la proclamation solennelle du tanzimat, on massacrait comme avant tous ceux qui osaient renier l'islam.

On peut apprendre par les documents publies que l'Etat encourageait toujours les nouveaux musulmans par une prime destinee a l'achat de vetements — celle-ci s'elevant deja a 150 gros par personne, que les circoncisons etaient pratiquees dans l'Ecole nationale de medecine, etc. Il va de soi que la nouvelle conjoncture et le fait que la Porte se trouvait en etat de dependance vis-a-vis des Grandes puissances imposaient a proceder avec une plus grande souplesse, a rechercher des moyens plus subtils quant a la mise en pratique de ce genre d'activite. On redigeait des instructions, on envoyait des lettres dans lesquelles, au lieu de prescrire la cessation des conversions a l'islam, on recommandait que ces dernieres fussent organisees avec moins de bruit et d'une maniere plus dissimulee.

Un chapitre a part est reserve a la publication des extraits des sicil (des registres des proces-verbaux) des kadi dont nous disposons, et qui proviennent des magistratures des kadi a Sofis, Ruse et Vidin. Une grande partie de ces sicil dans lesquelles on assiste a des cas de conversions a l'islam de gens provenant de ces localies, ou bien des esclaves-prisonniers de guerre, ou d'autres encore, sont deja publies. Sont inclus dans le present volume certains documents qu'on publie pour la premiere fois, et qui sont extraits de quelques registres des proces-verbaux. Ces documents nous permettent de saisir certains aspects interessants du processus d'islamisation dans les provinces. Signalons au passage que les conversions des gens a l'islam ne dependaient pas, en principe, directement de la cour du Seriat et des procedures judiciaires. Les sicil des kadi ne nous instruisent que sur les gens qui s'etaient faits musulmans et qui, pour une raison quelconque, s'etaient fait impliquer dans des proces judiciaires rendant necessaire l'etablissement de leur passe. Les documents publies ici nous font voir, entre autre, comment un certain Umer, converti a l'islam, du village de Slavkovci, dans la region de Breznik, avait mis fin au proces de partage d'avec son oncle en se faisant accorder sa part de l'heritage laisse par son pere que etait chretien. Ou bien comment les deux sœurs germaines — Fatima et Cona — domiciliees a Vidin, s'etaient arrangees pour vendre la maison que leur avait legue, a sa mort, leur pere.

Les proces-verbaux extraits des sicil temoignent pour la plupart de l'affranchissment d'esclaves par leurs maitres-musulmans. L'esclavage revetait la forme d'une institution legale et protegee par la loi ottomane, encore que le fait d'affranchir un esclave et d'en faire un homme libre fut considere comme une œuvre pieuse. Au sein de l'Empire fonctionnaient des marches d'esclaves specialises, parmi lesquels ceux d'Istanbul et d'Adrianople jouissaient d'un renom particulier. Les esclaves etaient vendus partout comme une

simple marchandise vivante. Dans les Recueils des lois concernant les marches de la presque totalite des villes au XVIe s. On note regulierement les taxes marchandes qu'il fallait payer pour tout esclave vendu, et les recueils de lois generaux des differents vilayet reglementaient le montant des taxes et des amendes prevues aux cas de la fuite ou de l'arrestation d'un esclave. Ces prescriptions continuaient, a la fin du XVIIe s., a etre en pleine vigueur. Deux esclaves fugitifs, apres avoir ete arretes sur la rive du Danube, furent menes a Ruse. Il fut etabli qu'ils appartenaient a un certain Ahmed aga deumeurant dans un des villages de la region de Karcali, et qu'ils s'y occupaient de l'extraction du nitre. Ils etaient tous deux des cosaques et l'on indique en supplement l'origine russe de l'un d'eux. On les mit en prison le 10 aout 1695 et, par un arret du tribunal, on fixa, pour les besoins de leur entretien quotidien, la somme de 5 para par tete. Au cas ou leur maitre se presentait, dans les limites du delai fixe, il devait rembourser l'argent depense afin de reprendre ses esclaves. Dans le cas contraire, on les declarait a vendre. Nous pouvons juger de la maniere dont on traitait et nourrissait ces esclaves par le fait que l'un d'eux vint a mourir avant d'etre declave a vendre et que le second, mene au marche en janvier 1696, afin d'etre vendu, ne fut pas achete et mourut, lui-aussi, peu de temps apres.

On affranchissaient des esclaves qui s'etaient deja faits mahometans et avaient recu respectivement un prenom musulman et le nom de „fils d'Abdullah" ou „fille d'Abdullah". Comme il ressort des registres des proces-verbaux du kadi de Sofia, se rapportant a l'annee 1684, au cours d'une annee entiere — du 10 decembre 1683 au 5 decembre 1684 — on legalisa, par l'entremise de la cour du Seriat, l'affranchissement de 22 esclaves. Ils etaient pour la plupart d'origine russe (6 hommes et 7 femmes). On trouve parmi les esclaves convertis a l'islam, et affranchis par la suite, 3 Georgiens, 1 Allemande, 1 Hongroise, 1 „Tuti" et trois individus dont le pays d'origine n'est pas indique. Le fait que les hommes et les femmes d'origine russe y predominent ne doit pas manquer de nous rappeler que, pendant la seconde moitie du XVIIe s., la Porte avait reussi, a la suite des guerres continuelles qu'elle avait menees contre la Pologne et la Russie, a s'emparer d'une partie de l'Ukraine (a l'Ouest de la rive droite du Dniepr) et de la region de la Podolie. Le traite de paix de Bakhtchisarai de 1681 ayant mis fin a la guerre contre la Russie, celle-ci fut contrainte a ceder aux Ottomans lanpartie de l'Ukraine situee a l'Ouest du Dniepr. On s'explique par consequent pourquoi, pendant les annees 80 du XVIIe s., on est en presence d'un si grand nombre d'esclaves vendu, affranchis ou figitifs d'origine russe. Les marches d'esclaves devaient en etre inondes. Certains finissaient, comme on l'a vu, par se voir rejeter jusqu'au Rhodope de l'Est. Et c'est de la que les deux cosaques avaient pris la fuite pour atteindre les rives du Danube et s'y faire en fin de compte arreter.

Etant donne que plus d'un tiers des esclaves affranchis sont des femmes et des enfants, on ne devaient pas recrutes des esclaves uniquement parmi les prisonniers de guerre, mais aussi parmi les femmes et les enfants pris comme butin lors des incursions. C'est au fait ce butin qui representait un des principaux stimulants et qui etait la source d'inspiration des armees musulmanes, surtout quand les combats etaient menes sur les territoires ennemis. Plus un musulman se distinguait par son rang et par ses qualites au sein de l'armee, plus grand etait le nombre des esclaves dont il se rendait maitre et qu'il emmenait avec lui. Parmi les esclaves affranchis, en 1684, a Sofia,

il y en avait quatre qui appartenaient au berleybey de Roumelie, Hasan pacha, celui-ci ayant trouve sa mort lors de la defaite des armees ottomanes aux environs de Vienne, en septembre 1683. Une autre esclave du pacha s'etant fait attester devant le tribunal qu'elle etait restee enceinte de celui-ci, son accouchement mit terme a l'etat d'esclavage ou elle se trouvait.

Les documents, tires des sicil, se rapprochent le plus etroitement aux fetawa, publies a la fin du volume, et qui traitent des problemes de l'islamisation des esclaves et de la population indigene, des mesures qu'on devait prevoir vis-a-vis des individus ayant renie l'islam ou bien continuant a observer les coutumes chretiennes, etc. Ces fetawa sont extraits du Recueil de fetawa d'Abdurrahim efendi, qui etait seihül islyam pour la periode de 1714 a 1716. On pourrait objecter que ce sont des prescriptions de theologiens de renom et non des lois promulguees par le gouvernement du sultan. Les fetawa publies ici nous font voir toutefois que c'est precisement sur ces prescriptions que s'appuyait la pratique juridique des tribunaux ottomans, que ce ne sont point des avis bienveillants formules par l'interpretateur supreme des commandements de la religion, mais des normes valables pour tout l'Empire. C'est sous la forme des fetawa que le droit musulman avancait et se developpait ulterieurement, et par l'intermediaire de laquelle ce dernier s'adaptait aux besoins de la vie pour repondre a ses nouvelles exigeances. Ces fetawa etaient observes aussi bien par les autorites religieuses et juridiqués que par l'appareil administratif. C'etait la norme officielle dans l'Etat. Il est hors de doute que la publication d'une partie de ces fetawa sera unite aux lecteurs et aux chercheurs.

C'est dans cet ordre de reflexions que se terminera aussi notre expose — dans l'espoir que le recueil propose a l'attention des lecteurs et des chercheurs mettra a leur disposition des documents nouveaux, interessants et varies qui seront a meme de jeter de la lumiere sur des questions tres variees. Ce recueil offrira son aide aux travaux de recherche des historiens et des etnographes regionaux concernant les differents problemes du passe de notre pays, ainsi que du passe des autres peuples balkaniques.

Strasimir Dimitrov

I ЧАСТ

ОПИСИ — ВЕДОМОСТИ

1. 1578 Г. ИЗ ВЕДОМОСТ ЗА ИЗПЛАЩАНЕ НАДНИЦИТЕ НА СЛУЖАЩИ В КОРПУСА УЛЮФЕДЖИАН-И ЙЕМИН КЪМ СУЛТАНСКИЯ ДВОР ЗА МЕСЕЦИТЕ МАРТ, АПРИЛ, МАЙ И ЮНИ НА 1578 Г.

Размери 42,3X15, черно тушово мастило, изписан на сиякат.
Сигн.: НБКМ, Ор. отд., Д 7, л. 256 — 262
Превод: А. В е л к о в, Е. Р а д у ш е в

1. 1578. EXTRAIT DU REGISTRE REFLETANT L'ETAT DE SOLDE DES MILITAIRES JOURNALIERS RATTACHES AU CORPS DES ULUFECIYAN-I YEMIN PRES LA COUR DU SULTAN, POUR LES MOIS DE MARS, D'AVRIL ET DE MAI DE L'AN 1578.

Dimensions: 42,3X15, encre de chine noire, écrit en siyakat.
Cote: D 7, f. 256 — 262
Trad.: A. V e l k o v, E. R a d u š e v

Опис-ведомост на дневните възнаграждения на корпуса улюфеджиан-и йемин към султанския двор за месеците мухаррем, сафар и реби-юл еввел 986 [10.III — 6.VI.1578] г.

л. 256б От заимите към споменатия корпус:

Ахмед Чаре — 43 [акчета]; кехая на споменатия корпус; в Шехр-и зюл е. Ахмед, гулям-и дер — 31; в Шехр-и зюл е. Хасан от Босна; от двореца в Одрин — 28; в Шехр-и зюл е; от корпуса на спахиите — 16 бьолюк. Хасан, писар към султанския килер — 23; в Шехр-и зюл е: починал; на негово място е Хасан, австриец, тебердар-спахия към 51-и бьолюк; дневно възнаграждение — 35. Пири от Косова — 31; в Шехр-и зюл е.

Първи бьолюк на Хюсеин Абдуллах, кехая на секбаните. Налице един човек. Дневно възнаграждение:

Споменатият [Хюсеин] — 15; в Шехр-и зюл е. Пири Юнус — 16; в Шехр-и зюл е. Махмуд Илияс — 12; в Шехр-и зюл е. Илияс, унгарец — 17; в Шехр-и зюл е. Ибрахим Ферхад — 12; в Шехр-и зюл е.

Мехмед шах Али Бали; налице — 15. Хасан от Гюние — 15; в Кефе е. Мустафа Байрам — 12; в Шехр-и зюл е. Ахмед Мехмед, кехая на солаците — 9; в Шехр-и зюл е.

Втори бьолюк на Мехмед Абдуллах. Налице един човек. Дневно възнаграждение — 15:

Споменатият [Мехмед] — 14; в Шехр-и зюл е. Мехмед, унгарец; починал — 20. Сюлейман Хасан, дворцов вратар — 16; в Шехр-и зюл

е; получил възнаграждението си в предплата от Ахмед кехая. Мехмед Юсуф от Михалич — 13; в Шехр-и зюл е. Халил Абдуллах — 14; в Шехр-и зюл е.

Трети бьолюк на Джафер, черкезин. Налице двама души. Дневно възнаграждение — 12:

Споменатият [Джафер] — 17; в Шехр-и зюл е. Мехмед, албанец, налице — 17. Хюсеин Ахмед — 15; в Шехр-и зюл е. Мустафа Абдуллах, солак — 16; в Багдат е; получил заплатата си в предплата в Шехр-и зюл от Ахмед кехая; осчетоводено. Ибрахим от Херсек — 14; в Шехр-и зюл е.

Первиз Абдуллах — 13; в Шехр-и зюл е; заминал за Багдат. Хаджи Али, налице — 16. Ахмед Мехмед Хъзър, починал — 13.

Четвърти бьолюк на Кадри Мевджудани. Налице двама души. Дневно възнаграждение — 33:

Споменатият [Кадри] — 24, получени от хазната. Иса Ахмед, починал — 16. Хасан от Босна, шивач — 19; в Шехр-и зюл е. Пири Абдуллах — 14; в Шехр-и зюл е. Хюсрев, унгарец — 17; в Шехр-и зюл е.

Мехмед Вели, соколар — 15; починал. Мустафа, българин — 13; в Шехр-и зюл е. Юсуф Али, налице, сер-и ода — 14. Мехмед Ибрахим от Нарда, налице — 17.

Пети бьолюк. Налице трима души. Дневно възнаграждение — 31:

Карагьоз, унгарец — 16; в Шехр-и зюл е. Баязид, българин — 13; в Шехр-и зюл е. Хасан, човек на Касъм ага — 16; в Шехр-и зюл е. Мустафа Али, сер-и ода, налице — 15.

Али Абдуллах, сер-и ода, налице — 15. Мустафа Мехмед, сер-и ода, налице — 13.

Дневно възнаграждение — 43.

л. 257а *Шести бьолюк* на Ахмед, брат на Искендер бей. Налице двама души:

Споменатият [Ахмед] — 13; в Шехр-и зюл е. Бехрам, унгарец — 16; в Шехр-и зюл е. Мехмед Али от Илбасан — 16; в Шехр-и зюл е. Фирдус, унгарец, отписан — 16. Хасан Абдуллах от Охри — 13; в Багдат е.

Салаеддин Ахмед, налице — 13. Осман Мехмед, отписан — 14. Юсуф, черкезин — 13; отишъл да събира джизието в Ищип. Мустафа Осман от Босна, зеввак, налице — 10. Али Абдуллах — 16; в Шехр-и зюл е.

Седми бьолюк на Ферхад от Босна. Налице двама души. Дневно възнаграждение — 23:

Споменатият [Ферхад] — 18; отписан. Первиз, унгарец — 15; в Шехр-и зюл е. Бали, тебердар — 15; получил заплатата си в предплата от Ахмед кехая; в Шехр-и зюл е. Мустафа, унгарец — 14; в Шехр-и зюл е. Курд от Айдън — 12; в Шехр-и зюл е.

Мустафа Шахкулу, налице — 14. Мустафа Касъм, налице — 12; изплатил задължението си към хазната на 22 реби-юл ахър 986 [21.VI.1578] г.; отишъл да събира джизието от хасовете в Албания. Хюсеин Хамза — 13; в Шехр-и зюл е; отишъл да събира данъка върху овцете в Аладжахисар.

Осми бьолюк на Ахмед, сарач. Налице двама души. Дневно възнаграждение — 38:

Споменатият [Ахмед] — 12; в Шехр-и зюл е. Исмаил, грузинец — 16; в Шехр-и зюл е. Мустафа, унгарец — 16; в Шехр-и зюл е. Мехмед Абдуллах от Делвине — 12; в Шехр-и зюл е. Махмуд Мехмед от Босна — 18; в Багдат е.

Юсуф, албанец — 14; отишъл да събира джизието в Издин. Хюсеин, грък, налице — 13. Мехмед Халил, налице — 10. Каба Искендер Карагьоз — 14; в Шехр-и зюл е. Махмуд Мустафа от Михалич — 15; в Багдат е.

Девети бьолюк на Хюсеин, австриец. Налице . . . Дневно възнаграждение — 23:

Споменатият [Хюсеин], налице — 17. Календер Мустафа — 16; в Шехр-и зюл е. Мустафа, шивач — 16; в Шехр-и зюл е. Мехмед от Пирлепе — 18; в Шехр-и зюл е. Махмуд Абдуллах — 15; в Шехр-и зюл е.

Исмаил, българин — 13; в Шехр-и зюл е. Мурад, сърбин — 13; в Шехр-и зюл е. Мустафа Мехмед — 17; в Шехр-и зюл е; получил заплатата си от Ахмед кехая в предплата; осчетоводено. Хюсеин Али от Кула — 18; в Шехр-и зюл е. Хюсеин, албанец — 14; в Шехр-и зюл е.

Десети бьолюк на Ахмед, албанец. Налице един човек. Дневно възнаграждение:

Споменатият [Ахмед] — 17; в Шехр-и зюл е. Мехмед Хюсеин — 18; в Шехр-и зюл е; отишъл да събира джизието във Видин. Мехмед Вели — 17; в Шехр-и зюл е; получил заплатата си в предплата от Ахмед кехая. Мехмед, грузинец — 13; в Шехр-и зюл е. Вели, грузинец — 13.

Синан, нов мюсюлманин, налице — 17.

Дневно възнаграждение — 17.

л. 257б *Единадесети бьолюк* на Хюсеин, френк. Налице двама души:

Споменатият [Хюсеин] — 17; в Шехр-и зюл е. Хасан, френк — 16; в Шехр-и зюл е. Хюсеин Сюлейман — 18; отписан. Али Илияс, унгарец — 17; в Багдат е. Семендер, унгарец — 17; в Шехр-и зюл е.

Хамза, сърбин, налице — 13; получил заплата и отписан. Хамза Абдуллах, кехая на Шахсултан — 15; в Шехр-и зюл е. Халил, българин — 13; в Шехр-и зюл е. Синан Абдуллах, налице — 14; отишъл да събира джизието в Хрупище; 11 реджеб 986 [13.IX.1578] г. Хасан, албанец — 13; в Шехр-и зюл е.

Дванадесети бьолюк на Шюкрюллах Ниметуллах. Налице един човек. Дневно възнаграждение — 27:

Споменатият [Шюкрюллах], налице — 17; оставен на разпореждане. Давуд, унгарец — 17; в Шехр-и зюл е. Дурмуш Искендер — 12; в Шехр-и зюл е. Тургуд Сейди, отписан — 17. Мустафа, сърбин — 13; в Шехр-и зюл е.

Махмуд Курт от Илбасан — 12; в Шехр-и зюл е. Шакир, словенец — 14; в Шехр-и зюл е. Али, албанец — 13; в Шехр-и зюл е. Вели Махмуд — 13; в Шехр-и зюл е. Али, сарач — 16; в Шехр-и зюл е.

Тринадесети бьолюк на Ферхад Абдуллах, златар. Налице двама души. Дневно възнаграждение — 17:

Споменатият [Ферхад], прехвърлен от 67-и бьолюк — 12. Исмаил, унгарец — 15; в Шехр-и зюл е. Юсуф от Яйче — 16; отписан. Мустафа Гюлхани — 16; в Шехр-и зюл е. Мустафа, албанец — 16; в Шехр-и зюл е.

Ферхад Мустафа — 18; в Шехр-и зюл е. Идрис Чаре — 16; в Шехр-и зюл е. Бехрам, грузинец — 16; в Шехр-и зюл е. Рюстем, албанец — 13; в Шехр-и зюл е. Мехмед Али, налице — 14.

Четиринадесети бьолюк на Махмуд Ахмед. Налице трима души. Дневно възнаграждение — 26:

Споменатият [Махмуд] — 20; в Шехр-и зюл е. Хасан, унгарец — 17; в Шехр-и зюл е. Вели Мехмед — 15; длъжник е на хазната. Джафер, към султанския килер — 17; в Шехр-и зюл е. Мехмед Ширмерд, налице — 16.

Пири, хърват — 13; в Шехр-и зюл е. Вели Хъзър, налице — 13. Мустафа Мустафа — 12; изплатил дълга си към хазната на 9 джемази-юл еввел 986 [14.VII.1578] г.; отишъл да събира джизието в Кълаверта; свещената му заповед е там; 30 джемази-юл еввел 986 [4.VIII.1578] г. Реджеб Мустафа, налице — 12.

Петнадесети бьолюк на Хюсеин Касъм. Налице трима души. Дневно възнаграждение — 41:

Споменатият [Хюсеин] — 17; в Шехр-и зюл е. Кейван, хърват — 16; в Шехр-и зюл е. Али Абдуллах от Саръ гьол — 13; в Шехр-и зюл е. Сефер, албанец — 13; в Будин е. Джафер Абдуллах, налице — 14.

Али, унгарец — 16; в Шехр-и зюл е. Хюсеин Ахмед, налице — 16. Али Мустафа от Едирне — 12; в Шехр-и зюл е. Мехмед Абдуллах от Акчаболу — 13; отписан. Акбулат, брат на майката на Ислям Гирай хан, налице — 10.

Дневно възнаграждение — 40.

л. 258а *Шестнадесети бьолюк* на Юсуф, грузинец. Налице двама души.

Споменатият [Юсуф] — 17; в Шехр-и зюл е. Мустафа Карагьоз — 16; отишъл да събира джизието в Зъхна. Ръдван, от двореца в Едирне — 16; в Шехр-и зюл е. Календер, сарач, налице — 16. Хасан от Босна — 13; получени с платежно нареждане от 9 джемази-юл еввел 986 [14.VII.1578] г.

Хайдар, българин — 14; в Шехр-и зюл е. Илиас Юсуф, сер-и ода, налице — 14. Сюлейман от Босна; в Шехр-и зюл е. Ахмед Мехмед — 15; в Шехр-и зюл е.

Седемнадесети бьолюк на Мехмед, черкезин. Налице двама души. Дневно възнаграждение — 30:

Споменатият [Мехмед] — 14; в Шехр-и зюл е. Махмуд Искендер — 16; в Шехр-и зюл е. Ферхад, албанец — 16, отписан. Джефер, унгарец — 16; в Шехр-и зюл е. Ахмед, нов мюсюлманин, налице — 13.

Мехмед, сер-и ода, налице — 14. Ибрахим, сер-и ода, налице — 15.

Осемнадесети бьолюк на Юсуф, грузинец. Налице трима души. Дневно възнаграждение — 42:

Споменатият [Юсуф] — 17; в Шехр-и зюл е. Шехран от Босна — 16; в Шехр-и зюл е. Хасан, грък, войвода — 16; в Шехр-и зюл е. Исфендиар, черкезин — 19; в Шехр-и зюл е. Насух Абдуллах — 15; в Шехр-и зюл е.

Али Джихан, към улюфеджианите — 14; в Шехр-и зюл е. Перване, грузинец — 13; в Шехр-и зюл е. Илиас, сер-и ода, налице — 14. Али Абдуллах, еничерин, налице — 14. Юсуф Рамазан, еничерин, налице — 15.

Деветнадесети бьолюк на Кейван от Босна. Налице трима души. Дневно възнаграждение — 43:

Споменатият [Кейван] — 20; в Шехр-и зюл е. Джафер от Босна — 16; в Шехр-и зюл е. Шуджа, командир на бьолюк от сегбани — 14; в Шехр-и зюл е. Али Мустафа — 12; в Шехр-и зюл е. Али, сърбин, починал — 13.

Хъзър Сюлейман, кехая на улюфеджиан-и — 17; в Шехр-и зюл е. Мустафа Диване, еничерин, налице — 15. Мехмед Вели, еничерин, налице — 15. Ибрахим Вели от Босна — 14; в Багдат е; получил заплатата си от Ахмед, кехая в Шехр-и зюл, в предплата; осчетоводено. Али от Херсек, налице — 13.

Двадесети бьолюк на Насух Кючюк. Налице един човек. Дневно възнаграждение — 43:

Споменатият [Насух] — 11; в Шехр-и зюл е. Вели, словенец, починал — 16; в Шехр-и зюл е. Дурмуш Хасан — 12; в Шехр-и зюл е. Санаулах Халил — 16; отишъл да събира джизието в Сребрениче. Мустафа, унгарец — 13; в Шехр-и зюл е.

Илиас Кемал, еничерин, налице — 14. Джафер, албанец — 13; в Шехр-и зюл е; получил заплатата си от Ахмед кехая в предплата; осчетоводено. Будак, от чаушите — 6. Касъм Абдуллах, нов мюсюлманин — 10; в Шехр-и зюл е.

Дневно възнаграждение — 14.

л. 258б *Двадесет и първи бьолюк* на Перване, унгарец. Налице двама души.

Споменатият [Перване] — 18; в Шехр-и зюл е. Джафер от Босна, пекар — 16; в Шехр-и зюл е. Юмер от двореца в Едирне — 17; в Шехр-и зюл е; получил заплатата си от Ахмед кехая в предплата; осчетоводено. Мехмед от Босна, пекар — 16; в Шехр-и зюл е. Хюсрев, хърватин — 17; в Шехр-и зюл е.

Мустафа Мехмед — 13; в Шехр-и зюл е. Осман от Босна — 13; в Шехр-и зюл е; получил заплатата си от Ахмед кехая в предплата; осчетоводено. Мехмед Абдуллах, еничерин, налице — 14. Али Солак от Анталия, налице — 15.

Двадесет и втори бьолюк на Мехмед Фарадок. Налице двама души. Дневно възнаграждение — 29:

Споменатият [Мехмед] — 14; в Шехр-и зюл е. Хасан от Босна — 16; отписан. Мурад, френк — 15. Хамза, албанец — 17; в Багдат е. Канташ, ода-и кючюк — 17; в Багдат е.

Хамза, Искендер, налице — 17. Мехмед, унгарец — 13; в Шехр-и зюл е; починал. Уруч от Херсек, чауш, налице — 14.

Двадесет и трети бьолюк на Мустафа, хърватин. Налице двама души. Дневно възнаграждение — 31:

Споменатият [Мустафа] — 18; в Шехр-и зюл е. Яхия, унгарец — 16; в Шехр-и зюл е. Муса Мурад — 19; в Шехр-и зюл е. Ръдван Юсуф — 16; в Шехр-и зюл е. Сюлейман, тебердар — 15; в Шехр-и зюл е; починал.

Юсуф Синан — 13; в Шехр-и зюл е. Мехмед, кехая на подковачите — 14; в Шехр-и зюл е; починал. Якуб, грък — 13; в Шехр-и зюл е. Мехмед Абдуллах, налице — 14. Ибрахим Халил, налице — 14.

Двадесет и четвърти бьолюк на Мустафа от Босна. Налице — няма. Дневно възнаграждение — 28:

Споменатият [Мустафа] — 17; в Шехр-и зюл е; починал. Мехмед от Босна — 16; в Шехр-и зюл е. Али, българин — 13; в Шехр-и зюл е. Хюсеин, българин — 13; в Шехр-и зюл е. Мустафа, българин — 13; в Шехр-и зюл е.

Илиас, черкезин — 13. Лютфи, албанец — 13; на служба в Шам. Мустафа от Босна — 13; в Шехр-и зюл е. Осман, черкезин — 13; в Шехр-и зюл е; получил възнаграждението си от Ахмед кехая в предплата; осчетоводено. Шахдаг, брат на Караджа — 22; в Шехр-и зюл е.

Двадесет и пети бьолюк на Али от Босна. Налице двама души. Дневно възнаграждение — няма:

Споменатият [Али] — 21; в Шехр-и зюл е. Бехрам от Босна — 16; в Шехр-и зюл е. Сюлейман, албанец — 17; в Шехр-и зюл е. Мехмед, унгарец — 16; в Шехр-и зюл е; починал. Юсуф, френк — 16; в Шехр-и зюл е.

Бехрам, черкезин, зеввак, налице — 18. Сюлейман, брат на Едхем чавуш — 15; в Шехр-и зюл е. Пири Хъзър — 18; в Шехр-и зюл е. Мустафа от Херсек — 14; в Шехр-и зюл е. Али, унгарец, налице — 13.

Дневно възнаграждение — 31.

л. 259а *Двадесет и шести бьолюк* на Сефер, албанец. Налице — няма:

Споменатият [Сефер] — 17; отписан. Хасан Бали — 18; в Шехр-и зюл е; получил заплатата си от Ахмед кехая в предплата; осчетоводено. Ибрахим Абдуллах, солак — 16; в Шехр-и зюл е. Арслан Давуд — 13; в Шехр-и зюл е. Бесими Абдуллах — 13; в Шехр-и зюл е.

Мустафа Абдуллах — 12; в Шехр-и зюл е; получил заплатата си от Ахмед кехая в предплата; осчетоводено. Ръдван Махмуд — 12; в Шехр-и зюл е. Хюсеин от Босна — 13; в Шехр-и зюл е; починал. Малкоч, френк — 13; в Шехр-и зюл е. Мехмед Юсуф — 12.

Двадесет и седми бьолюк на Мехмед, грузинец. Налице — няма. Дневно възнаграждение — няма:

Споменатият [Мехмед] — 18; в Шехр-и зюл е.

Мехмед, черкезин — 16; в Шехр-и зюл е. Али Хюсеин — 18; в Шехр-и зюл е. Фетхуллах Мехмед Исмаил — 18; отишъл да събира джизието в Нова Бърде.

Бехрам Абдуллах — 15; в Шехр-и зюл е; починал. Абди Ибрахим, командир на бьолюк секбани — 15; в Шехр-и зюл е. Ахмед, човек на Мехмед паша — 16; в Шехр-и зюл е. Касъм, френк — 13; в Шехр-и зюл е. Давуд, унгарец — 18; в Шехр-и зюл е.

Двадесет и осми бьолюк на Осман Абдуллах. Налице — няма. Дневно възнаграждение:

Споменатият [Осман] — 13; в Шехр-и зюл е. Али, френк — 16; изплатил дълга си към хазната на 2 джемази-юл ахър 986 [6.VIII.1578] г. Мехмед Етхем — 19; в Шехр-и зюл е; получил заплатата си от Ахмед кехая в предплата; осчетоводено. Мустафа, човек на Ислям Гирай хян — 15; в Шехр-и зюл е. Първиз, германец — 16; в Шехр-и зюл е.

Давуд, ковчежник в султанския обор — 16; в Шехр-и зюл е. Канташ, унгарец — 14; в Шехр-и зюл е. Мехмед, черкезин — 13; в Шехр-и зюл е. Мехмед от Босна — 13; в Шехр-и зюл е. Али от Босна — 13; в Багдат е.

Двадесет и девети бьолюк на Мехмед Илиас. Налице един човек. Дневно възнаграждение:

Споменатият [Мехмед] — 15; в Шехр-и зюл е. Мустафа Мехмед, щавар — 16. Джелеб Ахмед — 16; в Шехр-и зюл е. Мехмед, френк — 16; в Шехр-и зюл е. Ибрахим, хърват — 18; в Шехр-и зюл е.

Хасан, българин — 14; в Шехр-и зюл е. Ибрахим от Босна — 14; в Шехр-и зюл е. Сефер, унгарец, налице — 13. Юсуф, черкезин — 13; в Шехр-и зюл е. Мехмед, грък — 13; в Шехр-и зюл е.

Тридесети бьолюк на Хасан, ученик на Кемал. Налице двама души. Дневна издръжка — 13:

Споменатият [Хасан], налице — 11. Хюсеин, брат на султански роб — 15; в Шехр-и зюл е. Хъзър Абдуллах — 12; в Шехр-и зюл е. Хайдар, унгарец, налице — 14. Джеляли от Босна — 13; отписан.

Ибрахим от Босна — 13; в Шехр-и зюл е. Мехмед, унгарец — 13; в Шехр-и зюл е. Мехмед, албанец — 17; в Шехр-и зюл е. Юсуф, унгарец — 13; в Шехр-и зюл е.

Дневно възнаграждение — 25.

л. 259б *Тридесет и първи бьолюк* на Хюсрев, подчинен на Иваз чавуш. Налице — няма:

Споменатият [Хюсрев] — 13; в Шехр-и зюл е. Юсуф, френк — 19; в Шехр-и зюл е. Хюсрев, черкезин — 17; в Шехр-и зюл е. Мехмед, българин — 13; в Шехр-и зюл е. Вели, албанец — 16; в Шехр-и зюл е.

Ферхад от Босна — 13; отишъл да събира джизието в Манастър. Мехмед, унгарец, соколар — 13; в Шехр-и зюл е. Юсуф, албанец — 13; в Шехр-и зюл е. Мустафа Юсуф от Херсек — 9; в Шехр-и зюл е.

Тридесет и втори бьолюк на Али от Айдън. Налице един човек. Дневно възнаграждение:

Споменатият [Али] — 17; в Шехр-и зюл е. Бали, негов брат, налице — 13. Хъзър Абдуллах — 12; в Шехр-и зюл е. Хасан Абдуллах, от султанските градини — 13. Али Мустафа, соколар — 14; отписан.

Хасан, грузинец — 17; в Шехр-и зюл е. Хаджи Мехмед, подчинен на зеввака — 11. Пари от Босна — 13. Мустафа Мехмед — 17; в Шехр-и зюл е.

Тридесет и трети бьолюк на Осман от Босна. Налице един човек. Дневно възнаграждение — 13:

Споменатият [Осман] — 17; прехвърлен от 47-и бьолюк. Ахмед, черкезин — 16; в Шехр-и зюл е. Лютфи, от двореца в Едирне — 17; в Шехр-и зюл е. Бехрам, черкезин — 20; в Шехр-и зюл е. Осман Исмаил — 12; в Шехр-и зюл е.

Иса, брат на Мехмед чавуш — 13; в Шехр-и зюл е. Мехмед Мустафа, налице — 16. Кейван, тебердар — 15; в Шехр-и зюл е. Мустафа, без език — 13.

Тридесет и четвърти бьолюк на Али, унгарец. Налице — няма. Дневно възнаграждение — 16:

Споменатият [Али] — 17; в Шехр-и зюл е; починал. Атауллах Хамза — 16; в Шехр-и зюл е. Еюб, грузинец — 16; в Шехр-и зюл е. Арслан Махмуд — 16; в Шехр-и зюл е. Иса Абдуллах — 16; в Шехр-и зюл е.

Уруч Абдуллах — 12; в Шехр-и зюл е. Сюлейман Абдуллах от Охри — 12; отишъл да събира данъка върху овцете в Илбасан. Реджеб, шурей на Баклазаде — 12; в Шехр-и зюл е; получил заплатата си от Ахмед кехая в предплата; осчетоводено.

Тридесет и пети бьолюк на Джафер Абдуллах. Налице — няма. Дневно възнаграждение:

Споменатият [Джафер] — 11; в Шехр-и зюл е; починал. Сехраб от Босна — 17; в Шехр-и зюл е. Ибрахим, теляк — 16; в Шехр-и зюл е. Хасан от Босна, зеввак — 16; в Шехр-и зюл е; получил заплатата си от Ахмед кехая в предплата; осчетоводено. Пири, албанец — 16; в Шехр-и зюл е.

Мустафа, българин — 13; в Шехр-и зюл е. Хаджи Иса, подчинен на споменатия зеввак — 12; в Шехр-и зюл е.

л. 260а *Тридесет и шести бьолюк* на Юмер от Драма. Налице — няма. Дневно възнаграждение:

Споменатият [Юмер] — 17; в Шехр-и зюл е; починал. Ахмед, черкезин — 16; в Шехр-и зюл е. Кара Лютфи от Илгун — 16; в Шехр-и зюл е. Насух Абдуллах баба — 15; в Шехр-и зюл е. Хамза, хърват — 14; в Шехр-и зюл е.

Али Абдуллах — 10; в Шехр-и зюл е.

Тридесет и седми бьолюк на Касъм Абдуллах. Налице — няма. Дневно възнаграждение:

Споменатият [Касъм] — 12; в Шехр-и зюл е; починал. Осман Мустафа — 16; в Шехр-и зюл е. Джафер, от султанския килер — 18; в Шехр-и

зюл е. Кейван Абдуллах, чавуш в [ода-и] кючюк — 10; в Шехр-и зюл е. Хюсрев Али, секбан — 12; в Шехр-и зюл е.

Сюлейман, брат на Искендер — 16; в Шехр-и зюл е. Кейван, хърват — 14; в Шехр-и зюл е. Рюстем, черкезин — 14; в Багдат е; получил заплатата си в Шехр-и зюл от Ахмед кехая в предплата; осчетоводено. Мехмед, подчинен на султана — 12; в Шехр-и зюл е.

Тридесет и осми бьолюк на Мустафа Мехмед. Налице един човек. Дневно възнаграждение:

Споменатият [Мустафа], налице — 20. Давуд, унгарец — 16; в Шехр-и зюл е. Мурад, унгарец — 17; в Шехр-и зюл е. Ибрахим Мехмед — 13; в Шехр-и зюл е. Курт Абдуллах — 10; в Шехр-и зюл е.

Мустафа, грък, пекар — 15; в Шехр-и зюл е. Хасан, брат на Хюсеин — 16; в Шехр-и зюл е. Мехмед, тебердар — 15; в Шехр-и зюл е. Ахмед Будак — 18; в Шехр-и зюл е. Абди, подчинен на султана — 11, изплатени с платежно нареждане от 29 джемази-ел еввел 986 [3.VIII.1578] г.; изплатено от приходите на Едремид.

Тридесет и девети бьолюк на Ферхад, брат на Искендер бей. Налице един човек. Дневно възнаграждение — 20:

Споменатият [Ферхад] — 13; в Шехр-и зюл е. Ферхад от Босна — 16; в Шехр-и зюл е. Ахмед, австриец — 16; в Шехр-и зюл е. Илиас Давуд — 16; отписан. Касъм от Босна — 17; в Шехр-и зюл е.

Мустафа Абдуллах — 12; в Шехр-и зюл е; получил заплатата си от Ахмед кехая в предплата; осчетоводено. Али, тебердар — 15; в Шехр-и зюл е. Аяс, черкезин, налице — 13. Дурак Абдуллах — 16; в Шехр-и зюл е.

Четиридесети бьолюк на Хасан от Босна. Налице — няма. Дневно възнаграждение:

Споменатият [Хасан] — 17; в Шехр-и зюл е; починал. Кара Мехмед от Босна — 16; в Шехр-и зюл е. Фаик, грък — 16; в Багдат е. Ахмед, албанец — 16; в Шехр-и зюл е. Хасан Абдуллах, солак — 17; в Шехр-и зюл е. Юсуф, тебердар — 15; в Шехр-и зюл е.

Шехсувар, унгарец — 14; в Шехр-и зюл е. Ибрахим от Босна — 13; в Шехр-и зюл е. Мустафа Пири — 10; в Шехр-и зюл е. Мустафа Мехмед — 10. Хъзър, словенец — 14; в Шехр-и зюл е.

л. 260б *Четиридесет и първи бьолюк* на Мехмед от Босна, златар. Налице — няма. Дневно възнаграждение:

Споменатият [Мехмед] — 20; в Шехр-и зюл е. Искендер, унгарец — 16; в Багдат е; [сега] е в Шехр-и зюл. Мехмед хаджъ Илиас — 15; в Шехр-и зюл е. Первиз, унгарец — 13; в Шехр-и зюл е. Мустафа Хуррем — 18; в Шехр-и зюл е.

Муса, кехая на служителите в султанските градини — 12; в Шехр-и зюл е. Перване от Херсек — 13; в Шехр-и зюл е. Али, унгарец — 13; в Шехр-и зюл е. Хъзър Суле — 12; в Шехр-и зюл е.

Четиридесет и втори бьолюк на Реджеб Рамазан. Налице — няма. Дневно възнаграждение:

Споменатият [Реджеб] — 14; в Шехр-и зюл е. Сефер, хърват — 16; в Шехр-и зюл е. Курд Мехмед Илиас — 17; в Шехр-и зюл е. Пир Ахмед, солак — 10; в Шехр-и зюл е. Пири, солак — 10; в Шехр-и зюл е.

Хамза, сарач — 12; в Шехр-и зюл е. Али, брат на Давуд — 16; в Бедун е.

Четиридесет и трети бьолюк на Ферхад, французин. Налице един човек. Дневно възнаграждение:

Споменатият [Ферхад] — 17; в Шехр-и зюл е. Мехмед от Босна — 16; в Шехр-и зюл е. Мехмед Искендер — 16. Али Махмуд — 15; отписан. Бали Абдуллах, солак — 15; в Шехр-и зюл е.

Хамза от Босна, налице — 13. Мюми, солак — 11; в Шехр-и зюл е. Юмер, кехая на обоза — 12; в Шехр-и зюл е. Хайдар, черкезин — 17.

Четиридесет и четвърти бьолюк на Насух от Босна. Налице един човек. Дневно възнаграждение — 13:

Споменатият [Насух] — 20; в Шехр-и зюл е. Джафер, хърват, налице — 17. Хайдар, абхазец — 16; в Багдат е. Хасан, арменец — 16; в Шехр-и зюл е. Махмуд Абдуллах — 12; в Шехр-и зюл е.

Мехмед Абдуллах, секбан — 12; в Шехр-и зюл е. Мехмед, шивач — 10; в Шехр-и зюл е. Мустафа, абхазец — 15; в Шехр-и зюл е.

Четиридесет и пети бьолюк на Осман Пири. Налице двама души. Дневно възнаграждение:

Споменатият [Осман] — 21; в Шехр-и зюл е. Бехрам, грузинец — 16; в Шехр-и зюл е. Ахмед, французин, налице — 16. Махмуд, френк, налице — 23. Кърджа от Босна — 13; в Шехр-и зюл е.

Ахмед, албанец — 16; отписан. Кадри Мурад, гулям-и дер — 13. Мустафа Абдуллах от Токад — 13; в Шехр-и зюл е. Шабан Абдуллах — 12; в Шехр-и зюл е; получил заплатата си от Ахмед кехая в предплата; осчетоводено. Али Ахмед — 10.

л. 261а *Четиридесет и шести бьолюк* на Мурад Искендер, от султанския килер. Налице — няма. Дневно възнаграждение:

Споменатият [Мурад] — 13; в Мъсър е. Джафер от Босна — 15; в Шехр-и зюл е. Хюсеин от Босна, овощар — 16; в Шехр-и зюл е. Исхак, солак — 14; в Шехр-и зюл е. Юсуф, тебердар — 12; в Шехр-и зюл е.

Сефер, тебердар — 10; в Шехр-и зюл е. Искендер, тебердар — 12; в Шехр-и зюл е.

Четиридесет и седми бьолюк. Налице — няма. Дневно възнаграждение:

Хамза Юсуф — 16; в Шехр-и зюл е. Осман Юсуф — 16; в Шехр-и зюл е; отписан; станал командир на бьолюк с 33 [акчета] дневно възнаграждение. Али от Босна — 16; в Шехр-и зюл е. Мюслим Карагьоз — 16; отписан.

Али, българин — 16; в Шехр-и зюл е. Хъзър, българин — 16; в Шехр-и зюл е. Мустафа, хърват — 13; в Шехр-и зюл е. Лютфи, тебердар — 10; към султанския съвет е. Махмуд, началник на бьолюк тебердари; в Шехр-и зюл е.

Четиридесет и осми бьолюк на Хуррем Кануни. Налице един човек. Дневно възнаграждение:

Споменатият [Хуррем], налице — 14. Искендер, словенец — 16; в Шехр-и зюл е. Ибрахим, от двореца в Едирне — 15; в Шехр-и зюл е. Мехмед, от двореца в Едирне — 16; в Шехр-и зюл е; получил заплатата си от Ахмед кехая в предплата; осчетоводено. Махмуд, хафъз — 19; в Шехр-и зюл е.

Исмаил, унгарец — 16; в Шехр-и зюл е. Мехмед, тебердар — 13; в Шехр-и зюл е. Хюсрев Абдуллах, тебердар — 13; има дълг към хазната от [облагания върху] ешкинджиите в Янина. Мустафа, черкезин — 16; в Шехр-и зюл е.

Четиридесет и девети бьолюк на Мустафа от Босна. Налице един човек. Дневно възнаграждение:

Споменатият [Мустафа] — 18; в Шехр-и зюл е; прехвърлен от 62-и бьолюк. Сюлейман, австриец — 16; в Шехр-и зюл е. Мехмед, хърват — 17; в Шехр-и зюл е. Бали Абдуллах — 14. Несими, тебердар, налице — 13; писар към събирача на пазарните такси в Бруса; 15 джемази-ел еввел 986 [20.VII.1578] г.

Петдесети бьолюк на Али от Аласоние. Налице — няма. Дневно възнаграждение:

Споменатият [Али] — 18; в Шехр-и зюл е. Кейван от Босна — 16; в Шехр-и зюл е. Ибрахим Абдуллах — 13; в Шехр-и зюл е. Хюсеин, началник при шивачите — 15; в Шехр-и зюл е. Мехмед Инехан — 13; в Шехр-и зюл е.

Бекир, грузинец — 13; в Шехр-и зюл е. Джафер, албанец — 13; в Шехр-и зюл е. Ахмед Шабан — 10; в Шехр-и зюл е. Илиас Ибрахим — 11; изплатил дълга си към хазната на 5 реби-юл ахър 986 [11.VI.1578] г.; отишъл да събира джизието в Далбочиче. Али, тебердар — 11; в Шехр-и зюл е.

л. 261б *Петдесет и първи бьолюк*. Налице един човек. Дневно възнаграждение:

Перване от Босна — 11; в Шехр-и зюл е. Джафер от Босна — 11; в Шехр-и зюл е. Ахмед Хамза от Манастър — 17; в Шехр-и зюл е. Хюсеин от Босна — 13; в Шехр-и зюл е.

Юсуф, албанец — 16; в Шехр-и зюл е. Хасан, тебердар — 15; в Шехр-и зюл е. Али, от султанския килер — 12; в Шехр-и зюл е. Хюсеин Абдуллах, тебердар, налице — 11.

Петдесет и втори бьолюк на Сефер Мурад, началник на бьолюк секбани. Налице един човек. Дневно възнаграждение — 16:

Споменатият [Сефер] — 13; в Шехр-и зюл е. Бали Мустафа — 16; в Шехр-и зюл е. Ахмед Хасан Бабалъкзаде, налице — 16. Джафер от Босна — 17; в Шехр-и зюл е. Мустафа Юсуф от Михалич — 13; в Шехр-и зюл е.

Иса Абдуллах — 12; в Шехр-и зюл е. Юсуф Насух — 16; отписан. Илиас Диване Хасан — 12; в Шехр-и зюл е.

Петдесет и трети бьолюк на Искендер, подчинен на Джафер паша. Налице — няма. Дневно възнаграждение — 16:

Споменатият [Искендер] — 15; в Шехр-и зюл е. Джафер [човек на] Хайреддин паша — 17. Рюстем от Босна — 17; в Шехр-и зюл е. Ибрахим, черкезин — 19; в Шехр-и зюл е. Ахмед от Богдан — 16; в Шехр-и зюл е.

Юмер, сърбин — 13; в Шехр-и зюл е. Хасан Абдуллах — 13; в Шехр-и зюл е. Инехан, брат на Ахмед чавуш — 16; в Шехр-и зюл е. Сюлейман, тебердар — 15; в Шехр-и зюл е; починал. Хайдар Музаххер, кехая в корпуса гуреба — 12; в Шехр-и зюл е.

Петдесет и четвърти бьолюк на Шабан Абдуллах. Налице един човек. Дневно възнаграждение:

Споменатият [Шабан] — 16; отписан. Хюсеин от Босна — 17; в Шехр-и зюл е. Мехмед Али Акджан, налице — 16; Али, грък — 16; в Шехр-и зюл е. Мехмед Мустафа от Косова — 13; в Шехр-и зюл е.

Бехрам Абдуллах — 16; в Шехр-и зюл е. Юсуф, брат на роб — 16; в Шехр-и зюл е. Хюсеин, тебердар — 16; в Шехр-и зюл е. Хюсеин, словенец — 14; в Шехр-и зюл е. Сейди, брат на Шируллах — 12; в Шехр-и зюл е.

Петдесет и пети бьолюк на Джафер, брат на Кърджа. Налице — няма. Дневно възнаграждение — 16:

Споменатият [Джафер] — 18; в Шехр-и зюл е. Якуб, германец — 16; в Шехр-и зюл е. Първиз, хърват — 16; в Шехр-и зюл е. Арслан Абдуллах — 13; в Шехр-и зюл е. Ибрахим, унгарец — 13; в Шехр-и зюл е. Мустафа Абдуллах, секбан — 14; в Шехр-и зюл е. Махмуд, хърват — 14; в Багдат е с Ръдван ага. Мехмед Пири от Семендере — 12; в Багдат е; получил заплатата си в Шехр-и зюл от Ахмед кехая в предплата; осчетоводено. Идрис Хамза — 12; отписан.

л. 262а *Петдесет и шести бьолюк* на Сюлейман Абдуллах. Налице един човек. Дневно възнаграждение:

Споменатият [Сюлейман] — 13; в Шехр-и зюл е. Хуррем от Босна — 16; в Шехр-и зюл е. Джафер, албанец — 16; в Шехр-и зюл е; починал. Али Тимур, налице — 16. Асъф Абдуллах — 16; в Шехр-и зюл е.

Хюсеин, черкезин — 13; отписан. Синан Юнус — 12; в Шехр-и зюл е. Абди Реджеб — 12; в Шехр-и зюл е. Али Хюсеин — 18; в Шехр-и зюл е.

Петдесет и седми бьолюк на Мехмед, албанец. Налице — няма. Дневно възнаграждение — 16:

Споменатият [Мехмед] — 17; в Шехр-и зюл е. Мустафа Искендер — 16; в Шехр-и зюл е. Мехмед Али от Херсек — 16; в Шехр-и зюл е. Юсуф, хърват — 16. Али Хамза от Дирама — 12.

Хасан Абдуллах от Мора — 12; в Шехр-и зюл е. Хасан от Босна — 13; в Шехр-и зюл е. Мехмед Ферхад — 12; в Шехр-и зюл е. Мюми от Мидиллю — 12; в Шехр-и зюл е. Мустафа Ахмед от Мора — 14; отишъл в Багдат с Ръдван ага; получил заплатата си в Шехр-и зюл от Ахмед кехая в предплата; осчетоводено.

Петдесет и осми бьолюк на Сефер Абдуллах от Гелиболу. Налице — няма. Дневно възнаграждение:

Споменатият [Сефер] — 13; в Багдат е; получил заплатата си от Ахмед кехая в предплата; осчетоводено. Хамза Касъм — 13; в Шехр-и зюл е. Кейван, унгарец — 16; в Шехр-и зюл е. Ахмед Джафер Илиас — 13; в Багдат е; получил заплатата си от Ахмед кехая в предплата; осчетоводено. Мехмед Вефа — 15; отписан.

Али, унгарец — 13; отписан. Ахмед, унгарец — 13; отписан. Мустафа Пири — 12; в Шехр-и зюл е. Пир Хасан Хъзър — 12; в Шехр-и зюл е.

Петдесет и девети бьолюк на Касъм Абдуллах, секбан. Налице — няма. Дневно възнаграждение:

Споменатият [Касъм] — 13. Мехмед Али джандар [?] — 16; в Шехр-и зюл е. Пири, албанец — 16; в Шехр-и зюл е. Шабан, унгарец — 16; отписан. Махмуд Илиас от Деведелен — 13; получил с платежно нареждане от 5 джемази-ел еввел 986 [10.VII.1578] г.; изпратен в Кастамону и Кянгари; разписката му е там, 21 рамазан 985 [2.XII.1577] г.

Илиас Абдуллах — 12; отписан. Мустафа Диване хаджи Бекташ — 12; в Шехр-и зюл е. Юсуф Сейди — 12; в Шехр-и зюл е. Хамза Сейди — 12; в Шехр-и зюл е.

2. 1578 Г. ИЗ ВЕДОМОСТ ЗА ИЗПЛАЩАНЕ НАДНИЦИТЕ НА ВОЕННОСЛУЖАЩИ В КОРПУСА УЛЮФЕДЖИАН-И ЙЕСАР КЪМ СУЛТАНСКИЯ ДВОР ЗА МЕСЕЦИТЕ МАРТ, АПРИЛ, МАЙ И ЮНИ НА 1578 Г.

Размери: 42,3×15, черно тушово мастило, изписан на сиякат.
Сигн.: НБКМ, Ор. отд., Д 7
Превод: А. В е л к о в, Е. Р а д у ш е в

2. 1578. EXTRAIT DU REGISTRE REFLETANT L'ETAT DE SOLDE DES MILITAIRES JOURNALIERS RATTACHES AU CORPS DES ULUFECIYAN-I YESSAR, PRES LA COUR DU SULTAN POUR LES MOIS DE MARS, D'AVRIL ET DE MAI DE L'AN 1578.

Dimensions: 42,3×15, encre de chine noire, écrit en siyakat.
Cote: D 7
Traduction: A. V e l k o v, E. R a d u š e v

л. 305б **Опис-ведомост на дневните възнаграждения на корпуса улюфеджиан-и йесар за месеците мухаррем, сафар и реби-юл еввел 986 [10.III. — 6.VI.1578] г.**

Заими:

Мехмед Юсуф — 20 [акчета]; в Шехр-и зюл е. Мехмед Илиас от Белград — 21; отишъл да събира джизието в Премеди и заради тази си служба е оставен на разпореждане. Аббас от Малатие — 20; отишъл да събира данъка върху овцете в Премеди. Мехмед, българин, тебердар от спахийския корпус — 39; отишъл да събира данъка върху овцете в Гюмюлжине. Кехая на споменатите е Али Ахмед — 44; той е от корпуса на спахиите, 136-и бьолюк.

Първи бьолюк на Хасан Мехмед. Налице седем души:

Споменатият [Хасан] — 14. Курт Арслан — 12. Хасан, тебердар — 13. Ахмед Насух — 17. Хюсеин Шемседдин — 17; отишъл да събира данъка върху лозята в Неврокоп; изплатил дълга си към хазната на 2 реби-юл ахър 986 [8.VI.1578] г.

Ахмед Али — 13. Юсуф, българин — 13; наредено е да бъде оставен на разпореждане с документ от началника на споменатия корпус. Ахмед, унгарец — 14. Ахмед, хърват — 13.

Втори бьолюк на Мустафа, хърват. Налице осем души:

Споменатият [Мустафа] — 14. Хайдар от Айдън — 16; наредено е да бъде оставен на разпореждане. Мехмед Хасан — 16. Мурад, германец — 18. Хасан от Босна — 17.

Дервиш Мехмед от Балъкесри — 13. Хасан Синан Моде [?] — 13. Сунуллах, хърват — 13. Хасан, абхазец — 14.

Трети бьолюк на Ахмед Мехмед. Налице седем души:

Споменатият [Ахмед] — 17. Мехмед Али Хъзър — 16; изпратен в Мора с писмо от Мехмед челеби — завеждащ отдел „Приходоносни участъци". Мустафа Мехмед от Сироз — 16. Асъф Юсуф, албанец — 16. Кейван от Босна — 19.

Абдулфикяр, вратар при софтите — 14. Мехмед Хуррем, от вътрешния султански двор — 18; в неизвестност е. Хюсрев, албанец — 13. Пиале, влах — 13.

Четвърти бьолюк на Али, албанец. Налице осем души:

Споменатият [Али] — 17. Асфар, грък — 16. Хайдар от Босна — 16. Хасан от Босна — 16. Мурад [служащ към] хазната — 16.

Хасан Якуб, подчинен на Ферхад ага — 12. Ферах Абдуллах, черкезин — 12. Али Сюлейман, войвода — 3; оставен на разпореждане; дневното възнаграждение на споменатия е изплатено с документ от Мустафа ага на 24 джемази-юл еввел 986 [29.VII.1578] г. Мустафа Сюлейман, войвода — 3; отишъл да събира джизието в Ангеликасри. Ферхад, хърват — 14.

Пети бьолюк на Мехмед Босна от Охри. Налице десет души:

Споменатият [Мехмед] — 17. Мурад, французин — 17. Яхия Али — 16. Мехмед Юсуф, черкезин — 16. Сюлейман Абдуллах, подчинен на доставчика на фураж — 15.

Хюсрев Абдуллах, тебердар — 13. Али, френк — 13. Амхед, грък — 13. Мустафа Юсуф, гулям-и дер — 13. Касъм Абдуллах — 10.

л. 306а *Шести бьолюк* на Ахмед, хърватин. Налице осем души:

Споменатият [Ахмед] — 17. Хурмуз, унгарец — 16. Юсуф Хасан, зеввак — 16. Ахмед Абдуллах — 17; в неизвестност е. Перване, унгарец — 17.

Хасан Абдуллах от ода-и кючюк — 14. Али Абдуллах от Нигде — 12. Мустафа Ювеис — 18. Мустафа Абдуллах, началник на бьолюк — 15; отишъл да събира данъка аваръз в Анкара. Ибрахим Хюсеин — 10.

Седми бьолюк на Ибрахим, албанец. Налице седем души:

Споменатият [Ибрахим] — 18. Мехмед, грък, пенсиониран — 16. Сюлейман Мустафа от Косова — 16. Първиз от Босна — 18. Шехран, саръкчия — 17.

Мустафа Мехмед — 14; в Траблус е. Мехмед Касъм — 12; отишъл да събира джизието в Бород; изплатил задълженията си към хазната на 20 джемази-юл ахър 986 [24.VIII.1578] г. Вели, влах — 13. Кадри Хасан — 14. Сюлейман Мехмед — 9.

Осми бьолюк на Мустафа, французин. Налице осем души:

Споменатият [Мустафа] — 9. Мехмед от Мирофче — 16. Ахмед, черкезин — 16. Ахмед Мюниф — 16. Мюниф Еджруллах — 17.

Мустафа Ахмед Искендер — 17; отишъл да събира джизието в Инебахтъ. Хюсеин Пазбан — 14; вярното е 13 [акчета]. Хюсеин от Зъхна — 15. Кабак, хърват — 13.

Девети бьолюк на Бекир Хайдар Кюлхани. Налице осем души:

Споменатият [Бекир] — 12; изпратен на служба към бейт-юл мала; наредено било да се върне и да поеме предишната си служба; 13 реби-юл еввел 986 [19.VI.1578] г. Хасан, французин — 16. Ахмед от Истанбул, босненец — 16. Яхия, кехая на килера — 14. Дервиш Искендер — 17; отишъл да събира авариза в казата Инегьол, Едренос и др.

Махмуд Карагьоз — 17. Мехмед, от хората, които опъват палатки — 10; отишъл да събира джизието в Ишпат; изплатил дълга си към хазната на 21 джемази-юл еввел 986 [3.VIII.1578] г.; задължението си за сметка на месеците реби-юл ахър, джемази-юл еввел и джемази-юл ахър е изплатил на 22 джемази-юл ахър 986 [26.VIII.1578] г. Кейван от Босна — 14. Мустафа, хърват — 14. Перване, грузинец — 13.

Десети бьолюк на Али Хасан от Авлоние. Налице пет души:

Споменатият [Али] — 17. Касъм от Босна — 16. Хуррем, французин — 16. Хамза Вели — 17. Курт Хюсеин хаджи Дурак — 18; в неизвестност.

БАН ЦЕНТРАЛНА БИБЛИОТЕКА

Мустафа, унгарец — 16. Другият Мехмед Абдуллах — 14; човек на командуващия флотата. Али Абдуллах — 14; човек на командуващия флотата — 14. Исмаил, момче на [. . .] — 6; отишъл да събира джизието в Ишпат; изплатил дълга си към хазната на 29 джемази-юл еввел 986 [3.VIII.1578] г.; задължението си за сметка на месеците ребиюл ахър, джемази-юл еввел и джемази-юл ахър 986 [7.VI. — 2.IX.1578] г., е изплатил на 22 джемази-юл ахър 986 [26.VIII.1578] г. Али, хърват — 16; длъжник на [държавната хазна] като паричен гарант на Мехмед, откупвач на приходите от пристанището.

Единадесети бьолюк на Дервиш от Инебеги. Налице осем души:

Споменатият [Дервиш] — 13. Емре Хъвър от Босна — 16. Хайдар, унгарец — 16. Хасан от Босна — 16; отишъл да събира джизието в Пасин. Мустафа Сюлейман, гулям-и дер — 12.

Юсуф Рамазан — 15. Вели Абдуллах — 9. Ахмед Хош, силяхдар — 9; оставен на разпореждане; 13 ребиюл еввел 986 [20.V.1578] г. Мехмед, унгарец — 13.

л. 306б *Дванадесети бьолюк* на Мехмед, хърват. Налице девет души:

Споменатият [Мехмед] — 14. Мустафа Али — 16. Хюсеин Хамза — 16. Халил Мустафа — 13; длъжник в неизвестност. Мустафа Ахмед от Яние — 16.

Мустафа Хайдар — 18. Али Мехмед — 19. Хасан, албанец — 19. Малкоч, албанец — 13. Хюсеин от Босна — 13.

Тринадесети бьолюк на Гюндогду Вели. Налице шест души:

Споменатият [Гюндогду] Вели — 17. Илиас, хърват — 16; в неизвестност. Касъм от Босна — 16; в неизвестност. Илиас, роб — 16. Реджеб Абдуллах — 16.

Махмуд, абхазец — 15. Хасан Абдуллах — 13; в неизвестност. Мехмед Мустафа — 14; отишъл да събира аваръза. Кейфур, френк — 13. Джафер, руснак — 13.

Четиринадесети бьолюк на Хасан Ахмед. Налице пет души:

Споменатият [Хасан] — 19; на разпореждане е; отишъл да събира джизието в Чибрелер; 22 джемази-юл ахър 986 [26.VIII.1578] г. Мурад Хюсеин — 16; в неизвестност. Ахмед Махмуд — 16; в неизвестност. Джиханшах Юсуф — 16. Мустафа Сарач — 16.

Хасан Яхия, зеввак — 18. Мустафа, словенец — 13. Юсуф, абхазец — 13; прикрепен към стража на [. . .]. Бехрам, черкезин — 14; отишъл да събира джизието в Архос; изплатил дълга си към хазната на 11 реджеб 986 [13.IX.1578] г. Вярно!

Петнадесети бьолюк на Селим Абдуллах, към отдела „Държавни приходоизточници". Налице осем души:

Споменатият [Селим] — 16. Мустафа, албанец — 16. Хюсрев, албанец — 16. Перване, унгарец — 16. Хамза, германец — 16.

Хюсрев от Босна — 16. Али Мустафа — 17. Ибрахим Мехмед Алагьоз — 18; откупвач на приходите от истанбулските хасове. Пиале, унгарец — 13.

л. 307а *Шестнадесети бьолюк* на Хасан, унгарец. Налице девет души:

Споменатият [Хасан] — 17. Сефер от Босна — 16. Яхия Юсуф от Пирлепе — 16. Юсуф, французин — 17. Али Мехмед от Морихова — 16.

Хъзър писар на Кейван бей — 14; в неизвестност. Яхия, гулям на Ахмед паша — 12. Ахмед Махмуд — 6. Мехмед Мустафа Махмуд — 18. Мехмед, албанец — 13.

Седемнадесети бьолюк на Ахмед Али. Налице девет души:

Споменатият [Ахмед Али] — 17; на разпореждане. Хасан, унгарец — 16. Давуд, черкезин — 16. Хамза от Босна — 16. Ферхад [подчинен на] Ахмед паша — 13.

Мустафа, [подчинен на] Ахмед паша — 12. Мурад, унгарец — 13. Бар Ахмед Махмуд — 17. Мехмед, абхазец — 13. Али, хърват — 13.

Осемнадесети бьолюк на Ибрахим Исмаил, грък. Налице девет души:

Споменатият [Ибрахим] — 17. Мурад, унгарец — 16. Хъзър Хасан — 16; на разпореждане е. Хюсеин от Босна — 16. Осман, командир на бьолюк — 15.

Сюлейман Бали — 13. Бекир Хюсеин — 17. Махмуд Ибрахим — 19; оставен на разпореждане на 7 зилхидже 986 [4.II.1579] г.; поради тази причина е прехвърлен. Кейван, унгарец — 13. Мехмед от Босна — 13.

Деветнадесети бьолюк на Мехмед от Лескофча. Налице девет души:

Споменатият [Мехмед] — 17. Хюсеин от Босна — 16. Мустафа, словенец — 16. Мехмед Махмуд, руснак — 13. Первиз, хърват — 13.

Хюсеин, без език — 14. Ахмед Дундар, чавуш на Кебели — 12. Якуб от Босна — 13. Ибрахим, унгарец — 13. Ахмед, албанец — 13; отишъл да събира джизието в Каритена.

Двадесети бьолюк на Хасан Мехмед. Налице седем души:

Споменатият [Хасан] — 14. Бали албанец — 16. Мехмед Мустафа от Кангари — 16. Курт Али, подчинен на ага-и дер — 12; отишъл да събира джизието в Премеди. Сефер от Босна — 14.

Ширмерд Абдуллах — 13; човек на командуващия флотата. Ахмед, грузинец — 13; в Ерзурум е. Хасан, унгарец — 13. Кел Ахмед, хърват — 13. Мехмед Мустафа Махмуд — 9.

л. 307б *Двадесет и първи бьолюк* на Мехмед Хасан. Налице седем души:

Споменатият [Махмуд] — 18: на разпореждане е. Пир Вели Хасан — 16. Ферхад от Босна — 16. Али от Босна — 16; прехвърлен в Юркюб с изложение и разписка от Мустафа ага; 5 джемази-юл еввел 986 [10.VII.1578] г. Илиас, командир на бьолюк — 13.

Хасан, грък, стрелец с лък — 7; изпратен в Едирне. Неби от Босна — 14. Ахмед от Босна — 13; Вели от Босна — 13.

Двадесет и втори бьолюк на Исмаил Мустафа. Налице осем души:

Споменатият [Исмаил] — 17; отишъл да събира данъци в Бруса; изплатил дълга си към хазната на 28 ребиюл ахър 986 [1.IX.1578] г. Хасан Хюсеин от Херсек — 16. Насух от Босна — 16. Якуб, унгарец — 13; Джафер, хърват — 14.

Хъзър, хърват — 14. Хасан, абхазец — 13. Мухаррем, нов мюсюлманин — 13. Хасан, българин — 13.

Двадесет и трети бьолюк на Кейван от Босна. Налице седем души:

Споменатият [Кейван] — 17. Мейдам от Босна — 16. Юнус, унгарец — 16; Насух от Босна — 18. Мустафа Абдуллах от Мидиллю — 12.

Яхия, хърват — 13. Хасан, унгарец — 13. Юнус Абдуллах — 14; от хората на командуващия флотата. Хасан Диване, сер-и ода — 14. Мехмед Юнус — 14.

Двадесет и четвърти бьолюк на Махмуд Якуб Фанари. Налице шест души:

Споменатият [Махмуд] — 18; оставен на разпореждане с документ от Мустафа ага от 9 джемази-юл еввел 986 [14.VII.1578] г. Бехрам Ерек-

ли — 16. Мехмед, хърват — 16. Рамазан Хасан — 16. Ибрахим от Босна — 17.

Али Сюлейман — 17. Насух, грузинец — 13; в Ерзурум е. Ахмед, албанец — 13; събирач на данъците в Дирач. Хасан Юсуф — 13; от хората на командуващия флотата; с документ от 5 джемази-юл еввел 986 [10.VII.1578] г.

Двадесет и пети бьолюк на Касъм Ибрахим. Налице шест души:

Споменатият [Касъм] — 18; на разпореждане е. Мустафа, хърват — 16. Мехмед, майстор фурнаджия — 16. Феррах, словенец — 13. Мустафа Лял — 13.

Пир Али Тургут — 12; отишъл да събира нюзула в Ердехан и околностите. Ибрахим, унгарец — 13. Хасан, абхазец — 17; на разпореждане е; заплатата на споменатия е получена с разписка от Мустафа ага на 24 джемази-юл еввел 986 [29.VII.1578] г. Ахмед, грузинец — 13; в Халеб е. Джафер Абдуллах — 14; човек на командуващия флотата.

л. 308а *Двадесет и шести бьолюк* на Халил Мустафа. Налице девет души:

Споменатият [Халил] — 17. Мехмед Алагьоз — 16. Али Мехмед — 16. Ахмед, словенец — 17. Хюсеин, унгарец — 16.

Али Фервет Абдуллах — 12. Малкоч Абдуллах от Сироз — 14. Хъзър Кълъчбей — 13; в Ерзурум е. Ахмед от Босна — 13. Джафер, сърбин — 14.

Двадесет и седми бьолюк на Мустафа хаджи Илиас. Налице седем души:

Споменатият [Мустафа] — 13; в неизвестност. Али Инехан — 16. Бали, брат на Мустафа — 12. Осман Мюллях Хъзър — 12. Курт Бехрам, черкезин — 12; отишъл да събира аваръза в Хурпище.

Истевре [?], унгарец — 14. Ибрахим, албанец — 13. Хайдар, грузинец — 13. Мустафа, сърбин — 14. Исмаил Юсуф — 16; в Темешвар е.

Двадесет и осми бьолюк на Али, субашия на гулямите на Аббас паша. Налице осем души:

Споменатият [Али] — 13. Хюсрев, влах — 16. Ахмед Хайреттин — 16. Мехмед Юсуф, към султанския килер — 16. Реджеб Абдуллах от Акшекир.

Хайдар, черкезин — 17. Салих, унгарец — 14; на разпореждане е. Хамза, хърват — 13. Хюсрев, сърбин — 13.

Двадесет и девети бьолюк на Хасан Сарък, сарач. Налице десет души:

Споменатият [Хасан] — 15. Мехмед Сюлейман Исмаил — 16. Ахмед, началник на охраната на Мустафа паша — 13. Бехрам, гулям на Ахмед паша — 15. Муса Хасан от Макри — 12.

Хамза Али — 17. Хюсеин, грузинец — 13. Мустафа, сърбин — 13. Ибрахим, унгарец — 13. Ибрахим, хърват — 13.

Тридесети бьолюк на Хюсеин от Босна. Налице девет души:

Споменатият [Хюсеин] — 17. Ибрахим от Босна — 16. Али Юсуф — 16. Мехмед Абдуллах, подчинен на Кара бей — 12. Мустафа Абдуллах, писар в кухнята — 13.

Хасан, словенец — 13. Касъм, грузинец — 13. Мустафа, хърват — 14. Хасан, хърват — 13.

л. 308б *Тридесет и първи бьолюк* на Ювеис, хърват. Налице девет души:

Споменатият [Ювеис] — 17. Ферхад, шивач — 16. Махмуд Махмуд, френк — 16. Реджеб Давуд — 16; отишъл да събира джизието в Сидере-

капси; изплатил дълга си към хазната на 29 джемази-юл еввел 986 [3.VIII.1578] г.; осчетоводено за месеците реби-юл ахър, джемази-юл еввел и джемази-юл ахър. Мюми Абдуллах от Гелиболу — 12; заплатата му е задържана в хазната поради това, че е ранен от разбойници по пътищата; 9 джемази-юл еввел 986 [14.VI.1578] г.; с документ, издаден от Мустафа ага на същата дата.

Сюлейман Абдуллах от Алашехир — 12. Мустафа без език — 13; Мустафа, българин — 13. Мехмед Хасан, французин — 9. Хюсеин Хасан, французин — 9.

Тридесет и втори бьолюк на Мустафа, унгарец. Налице седем души:

Споменатият [Мустафа] — 17; в неизвестност. Джафер от Босна — 17. Юсуф от Босна — 16. Идрис от Босна — 16; дължи от приходите на хасовете в Кастамине. Касъм, хърват — 14.

Шабан Дургут — 12. Хюсеин Мехмед Касъм — 19. Хасан, грузинец — 13. Ферхад, абхазец — 13. Идрис, албанец — 14; отишъл да събира джизието в Гьордос.

Тридесет и трети бьолюк на Хюсеин Махмуд. Налице осем души:

Споменатият [Хюсеин] — 17. Ферхад, французин — 16. Мехмед Мустафа от Ълъджа — 16. Сефер, унгарец — 16. Хюсеин, черкезин, пекар — 19; прикрепен към строежа Ая Софие.

Хасан Абдуллах от Йенишехир — 12. Мехмед Махмуд, от еничерите — 17; отишъл да събира гребци в Едирне. Мехмед, албанец — 14. Сюлейман, грузинец — 13. Хюсеин, албанец — 13.

Тридесет и четвърти бьолюк на Хюсеин, албанец. Налице десет души:

Споменатият [Хюсеин] — 17. Мустафа, албанец — 16. Мехмед от Софие — 16. Сюлейман Емруллах — 16. Дурмуш, грузинец — 16.

Юсуф Абдуллах от Саръгьол — 12. Хасан, албанец — 14. Мехмед от Босна — 13. Мехмед Хюсеин Хасан от Мора — 9. Ибрахим Хюсеин Хасан от Мора — 9.

Тридесет и пети бьолюк на Мустафа Юсуф. Налице седем души:

Споменатият [Мустафа] — 17. Мехмед Хамза — 16. Сюлейман, албанец — 16. Лютфи от Босна — 16. Ибрахим Хасан, мимар — 18; [възложен му е] еманетът на монетарницата в Кратова.

Хасан Мустафа, от еничерските казарми — 16; отишъл да събира джизието в Балие бадре; прикрепен е към тюрбе. Пири Хюсеин — 19. Реджеб, хърват — 13. Хасан, грузинец — 13; в неизвестност. Сюлейман, албанец — 14.

л. 309а *Тридесет и шести бьолюк* на Али Абдуллах, подчинен на Ахмед паша. Налице десет души:

Споменатият [Али] — 13. Хасан от Охри — 16. Ахмед, унгарец — 16. Муса, албанец — 16. Мурад, унгарец — 13.

Хюсеин, албанец — 13. Махмуд, абхазец — 13. Мустафа, унгарец — 13. Хамза, българин — 14. Ибрахим, хърват — 13.

Тридесет и седми бьолюк на Юсуф Мустафа. Налице седем души:

Споменатият [Юсуф] — 17; от оставените на разпореждане. Мехмед Али — 16. Емруллах Али — 16. Касъм Саръ — 16. Али, унгарец — 13.

Мехмед Вели от Яние — 13; на разпореждане. Ахмед, грузинец — 13; в неизвестност е. Мехмед, грузинец — 13; в Ерзурум е. Мехмед, българин — 13. Мустафа, българин — 13.

Тридесет и осми бьолюк на Али Ниметуллах. Налице девет души:

Споменатият [Али] — 17. Юсуф Йесин [. . .] — 16. Ибрахим Махмуд от Анадолу — 17. Ахмед, пекар — 16. Неби Мехмед — 17; отишъл да събира нюзула в казата Никсар и околностите.

Рамазан, унгарец — 13. Ибрахим, френк — 13. Мехмед Хамза — 18. Мустафа, грък — 13. Махмед, българин — 13.

Тридесет и девети бьолюк. Налице седем души:

Мехмед, брат на Лютфи — 16. Ахмед, албанец — 18; прикрепен към тюрбе. Юсуф от Босна — 16. Махмуд, влах — 16.

Бехрам от Босна — 17. Мустафа Хъзър, началник на бьолюк — 13. Хасан от Босна — 13. Давуд, българин — 13.

Четиридесети бьолюк на Хюсеин Давуд от Херсек. Налице осем души:

Споменатият [Хюсеин] — 17. Хюсеин, французин — 16. Хюдаверди, унгарец — 17. Мурад, гулям на Ахмед паша — 15. Джафер, унгарец — 13.

Ръдван, унгарец — 13; отишъл да събира джизието в Радомир. Хасан, хърват — 13. Перване от Босна — 13. Юнус, българин — 14. Али, унгарец — 13; прикрепен към строежа на Ая Софие.

л. 309б *Четиридесет и първи бьолюк* на Ахмед Мехмед от Ахъйолу. Налице осем души:

Споменатият [Ахмед] — 17. Хасан, словенец — 16. Хюдаверди, хърват — 16. Хасан, унгарец — 14. Първиз Юнус — 18; в Темешвар е.

Хюсеин, унгарец — 13. Юсуф, грузинец — 13. Абди, сърбин — 13. Исхак, българин — 13.

Четиридесет и втори бьолюк на Мустафа, брат на Ахмед. Налице пет души:

Споменатият [Мустафа] — 13. Хюсеин от Босна — 16. Хъдър от Малина — 16. Али Осман Искендер — 16; в затвора е. Кейван, писар — 18.

Мустафа, унгарец — 16; отишъл да събира данъка върху овцете във Филибе. Асаф, хърват — 13; отишъл да събира джизието в Каритине. Дервиш Мехмед — 12. Хаджъ, началник на опъвачите на палатки — 6; изпратен в Караман.

Четиридесет и трети бьолюк на Махмуд Ибрахим, шивач. Налице седем души:

Споменатият [Махмуд] — 17. Мустафа Сюлейман — 16. Кейван от Босна — 16. Ферхад, черкезин — 17. Ахмед Бехрам, син на зеввак — 15; прикрепен към тюрбе.

Али от Босна — 14. Ферхад, унгарец — 13. Хасан, хърват — 13. Мехмед, арменец — 13; прехвърлен към 61-и бьолюк.

Четиридесет и четвърти бьолюк на Мустафа Али Искендер. Налице девет души:

Споменатият [Мустафа] — 17. Сефер Насух Абдуллах — 16. Мехмед Юсуф — 16. Насух, албанец — 18. Байезид, унгарец — 16.

Лютфи Осман — 14. Исмаил от Босна — 14. Кейван, албанец — 13; отишъл да събира джизието. Мехмед, арменец — 13. Мустафа, българин — 13.

Четиридесет и пети бьолюк на Мехмед, грък. Налице осем души:

Споменатият [Мехмед] — 17. Искендер, грузинец — 16. Сюлейман от Босна — 16; на разпореждане е. Курт Юсуф Ахмед — 16. Али, хърват — 16.

Мустафа Абдуллах, подчинен на Абдуррахман — 12. Хюсрев, грузинец — 14. Осман, грък — 14; отишъл да събира аваръза. Мехмед от Босна — 13. Рюстем, българин — 14.

л. 310а *Четиридесет и шести бьолюк* на Бали Мехмед Юсуф. Налице седем души:

Споменатият [Бали] — 13. Мехмед Вели — 16. Сюлейман, словенец — 16. Мустафа Насух — 16; прикрепен към строежа на тюрбето. Кейван от Босна — 16.

Феррах, подчинен на гореспоменатия — 14. Ибрахим, хърват — 13; в неизвестност е. Ферхад, българин — 13. Джафер от Босна — 13.

Четиридесет и седми бьолюк на Хюсеин Хасан Мустафа. Налице десет души:

Споменатият [Хюсеин] — 17. Ръдван, французин — 16. Ферхад от Босна — 16. Хюсрев, унгарец — 16. Мехмед Ибрахим — 16.

Хасан, унгарец — 16. Хемдем, хърват — 13. Бали от Босна — 14. Хюсрев, влах — 13. Хюсеин, българин — 14.

Четиридесет и осми бьолюк на Джафер, писар в държавния обор. Налице десет души:

Споменатият [Джафер] — 17. Ибрахим Юсуф — 16. Зейнел Бешари — 16. Хасан, унгарец — 16. Абдюлфикяр, грък — 16.

Реджеб, унгарец — 16. Ахмед Абдуллах, подчинен на Ферхад ага — 12. Мустафа, хърват — 13. Исхак, грък — 13. Сюлейман, албанец — 13.

Четиридесет и девети бьолюк на Мехмед Газанфер, [прикрепен] към хазната. Налице осем души:

Споменатият [Мехмед] — 17. Бали Касъм Али — 16. Худавирди Рамазан — 17. Хъзър Исмаил — 16. Юсуф Абдуллах от Румили — 12; в неизвестност е.

Сюлейман, албанец — 13. Ахмед, унгарец — 13. Ахмед, черкезин — 13; отишъл да събира джизието в Къзълхисар. Юсуф, албанец — 13. Яхия, албанец — 13.

Петдесети бьолюк на Пири Мустафа Искендер. Налице девет души:

Споменатият [Пири] — 17. Мустафа Касъм Али — 16; прикрепен към тюрбе. Рюстем, унгарец — 16. Мустафа Махмуд ага — 13. Бали Абдуллах, подчинен на знаменосеца — 12.

Асъф от Босна — 13. Мехмед, унгарец — 13. Мехмед, словенец — 13. Хюсрев от Босна — 13. Хуррем, словенец — 13.

л. 310б *Петдесет и първи бьолюк* на Бали Али, гулям на споменатия. Налице седем души:

Споменатият [Бали Али] — 12. Юмер от Босна — 16. Сефер от Босна — 16. Мехмед, унгарец — 17. Юсуф Абдуллах — 12.

Насруллах Абдуллах — 12. Сюлейман, българин — 13. Мехмед Сейди Махмуд — 12; изпратен в Айдън. Ибрахим, брат на Синан ага — 10; на разпореждане.

Петдесет и втори бьолюк. Налице седем души:

Каплан Мустафа — 16. Газанфер, словенец — 16. Муса, опъвач на палатки — 16. Мехмед Рюстем Хамид — 16.

Юсуф, албанец — 16. Касъм, албанец — 16; отишъл да събира данъка върху овцете в Хурпище. Али Джафер — 12. Ферхад от Босна — 13. Ибрахим Ахмед ага — 11; отишъл да събира данъка върху овцете в Сироз.

Петдесет и трети бьолюк на Бехрам, унгарец, шивач. Налице девет души:

Споменатият [Бехрам] — 17. Мурад Мехмед — 16. Хюсеин Ахмед от Трабзон — 16. Искендер от Босна — 16. Шехсувар от Босна — 16.

Муса, албанец — 13. Хюсеин, словенец — 13. Бекташ Пири Хъзър — 14. Мухаррем, опъвач на палатки — 10; прикрепен към назърина на Ментеше. Али Неби — 10.

Петдесет и четвърти бьолюк на Мехмед Хюсеин от Акшехир. Налице девет души:

Споменатият [Мехмед] — 17. Хъзър Исхак — 16. Абди Ниметуллах — 16. Юсуф от Босна — 16. Хюсеин, грузинец — 16.

Сефер Абдуллах, подчинен на Мустафа паша — 12. Али, унгарец — 14. Худаверди, влах — 14. Ръдван, албанец — 13. Мехмед, подчинен на анадолския кадъаскер — 11; изпълнява длъжността събирач на недоборите към втория дефтердар.

Петдесет и пети бьолюк на Искендер от Авлоние. Налице осем души:

Споменатият [Искендер] — 17. Мюми, албанец — 16. Феррах, унгарец — 17. Хасан, черкезин — 16. Перване, кехая на Хюссам бей — 12.

Касъм Абдуллах от Селяник — 12. Махмуд, грузинец — 13. Мехмед, подчинен на Рамазан ефенди — 12; изпратен по служба. Мехмед Мустафа — 10.

л. 311а *Петдесет и шести бьолюк* на Мехмед хаджи Али. Налице седем души:

Споменатият [Мехмед] — 17. Мюстедам, словенец — 16. Сефер, хърват — 17; отишъл да събира нюзула в Ортавиран и околностите. Махмуд, унгарец — 13. Юсуф, хърват — 13.

Махмуд, френк — 13. Мехмед, албанец — 13; отишъл да събира авариза. Кейван, унгарец — 13. Хюсеин, подчинен на Караджа Ахмед султан — 11. Мехмед хаджи Фируз — 9; отишъл да събира авариза от казата Гюнеш Селенди и околностите.

Петдесет и седми бьолюк на Мехмед, албанец. Налице седем души:

Споменатият [Мехмед] — 17. Ферхад, французин — 16. Арслан Илиас — 16. Али, грузинец — 16. Ибрахим, унгарец — 16.

Ръдван, унгарец — 16. Сюлейман Искендер — 12; отишъл да събира джизието в Етреполи; на разположение е. Юсуф, грузинец — 13; в Халеб е. Ахмед хаджи Фируз — 9.

Петдесет и осми бьолюк. Налице осем души:

Мустафа, хърват — 16. Хюсеин от Босна, шивач — 16. Али Мехмед Хъзър — 16. Осман, хърват, артелчик — 16.

Хамза Абдуллах, към гуреба-и йесар — 12. Насух Абдуллах, подчинен на главния месар — 12. Хисарбег [?] Хасан от Белград — 12. На разпореждане е. Мустафа Мурад, от двореца — 13. Али, грък — 13.

Петдесет и девети бьолюк на Махмуд Сюлейман от Охри. Налице десет души:

Споменатият [Махмуд] — 13. Мехмед Сюлейман [прикрепен към] хазната — 16. Абдуррахман от Босна — 16. Мустафа Касъм Абдуллах — 16. Али Абдуллах Паламуд — 12.

Худавирди, унгарец — 13. Юсуф, френк — 13. Хасан, словенец — 13. Хюсеин, хърват — 13. Хасан, българин — 13.

Шестдесети бьолюк на Мустафа, сарач. Налице седем души:

Споменатият [Мустафа] — 17. Мехмед Мустафа — 16. Ахмед Вели от Босна — 16. Ахмед, хърват — 13. Мехмед, унгарец — 13.

Джафер от Босна — 18. Хюсрев Сюлейман — 17. Канташ Абдуллах — 9; болен е.

л. 311б *Шестдесет и първи бьолюк* на Мехмед, арменец, прехвърлен от 43-и бьолюк. Налице четири души:

Споменатият [Мехмед] — 14; получил е увеличение с 1 [акче] на 25 зилкаде 985 [3.II.1578] г. Мехмед Али, човек на Абди [?] паша — 16. Хюсеин от Сироз — 16; изпратен в Едирне. Али хаджи Хасан — 16; изпратен да събира авариза в Авлус; върнат съгласно изложение на кадията на тюркмените в Халеб; [получил заплатата си] с документ от Мустафа ага командир на гуреба-и йесар, 29 джемази-юл еввел 986 [3.VIII.1578] г. Хюсеин, подчинен на дефтердаря — 12.

Ферхад от Мора, гулям на Ахмед паша — 14; в неизвестност е. Ръдван от Босна — 13; отишъл да събира джизието в Каритине; изплатил дълга си към хазната на 1 реби-юл ахър 986 [7.VI.1578] г. Хюсеин, брат на Джанмер — 12.

Шестдесет и втори бьолюк на Хюсеин от Босна. Налице девет души:

Споменатият [Хюсеин] — 14; изпратен във Филибе. Али Искендер от Босна — 16. Хюсеин Дервиш — 16. Аббас, албанец — 16. Исхак от Херсек — 17; отишъл да събира нюзула в казата Юркюб и околностите.

Хюсеин, хърват — 16. Хуррем, албанец — 16. Кейван, влах — 14. Насух от Босна. — 13. Ахмед, подчинен на изписвача на султанската тугра — 11.

Шестдесет и трети бьолюк. Налице девет души:

Мустафа Юсуф от Нове Бърде — 16. Махмуд Исмаил от Херсек — 16. Мустафа Илиас — 16. Мехмед, черкезин — 16.

Фаик, хърват — 16. Осман, германец — 16. Шабан, хърват — 13. Асаф, артелчик — 18. Шир Абдуллах — 11.

Шестдесет и четвърти бьолюк на Мустафа, унгарец. Налице осем души:

Споменатият [Мустафа] — 17. Мустафа Ахмед кьой [?] — 16; отишъл да събира джизието в Дебре. Али Дурак Муса — 16. Али Ахмед от Кърчова — 16. Мустафа, българин — 16.

Осман, унгарец — 16. Ахмед Абдуллах, гулям на Ахмед паша — 13. Искендер, унгарец — 13. Касъм Абдуллах — 11; отишъл да събира джизието в Зъхна. Абдюлкерим, подчинен на Селими ефенди — 11; поради заболяване поверена му е служба в Ая Софие, с документ на Терредджизаде ефенди Вейси ефенди от 10 джемази-юл еввел 986 [15.VII.1578] г.; наредено е да му се изплати заплата; тя е изплатена с документ от мютеферриката на свещената джамия Ая Софие, 18 джемази-юл еввел 986 [23.VII.1578] г.

Шестдесет и пети бьолюк на Али Мехмед, зеввак. Налице девет души:

Споменатият [Али Мехмед] — 17. Шехсувар Хюсеин — 16. Мердшир Саръ Евлиас — 16. Курт Касъм Али — 16. Арслан Юсуф, унгарец — 16.

Хюсрев, хърват — 16. Ибрахим от Босна — 13. Мехмед, грък — 13. Али, унгарец — 13. Абубекир Ибрахим — 10; изпратен в Айдън и околностите; след това взел на откуп хасовете на Лютфи паша и поради това бил освободен от участие във военен поход; изплатил задължението си към хазната от приходите на споменатите хасове на 16 реби-юл ахър 986 [22.VI.1578] г.

л. 312а *Шестдесет и шести бьолюк* на Мустафа от Дебри. Налице десет души:

Споменатият [Мустафа] — 17. Хасан Хюсеин от Авлоние — 16. Дервиш Мехмед — 16. Али Абдуллах от Видин — 13. Хамза, руснак — 13.

Муса Искендер, подчинен на миралая — 15. Мустафа Касъм — 11. Емруллах, подчинен на Татар хан — 11. Али Билял — 11. Мехмед Кадъзаде — 10; началникът на корпуса му е издал документ да събира данъка върху лененото платно в Агрибос, 1 — 10 мухаррем 986 [10 — 19.III.1578] г.

Шестдесет и седми бьолюк на Хъзър Хасан. Налице девет души:

Споменатият [Хъзър] — 17. Ахмед Джунди Касъм — 16. Ахмед Мустафа — 17. Хасан Нури от двореца в Едирне — 16. Махмуд Юсуф от Ълъджа — 16; на разпореждане е.

Мустафа Абдуллах, [подчинен на] Ахмед ага — 12. Музафер, унгарец — 13. Мустафа, унгарец — 14. Мустафа, черкезин — 13. Мустафа от Будин — 17.

Шестдесет и осми бьолюк на Али Мустафа Исхак. Налице девет души:

Споменатият [Али] — 17; отишъл да събира джизието в Анадолу. Хюсеин Юсуф от Юркюб — 16. Пири Али Аббас — 16. Мехмед Мустафа — 19. Яхия, хърват — 13.

Ръдван, хърват — 13. Бекир Абдуллах — 9. Мухаррем, [подчинен] на Ахмед ага — 9. Мустафа Мухаррем — 9. Мехмед, подчинен на Хюсрев — 10; с писмо от шейх Шюджаи ефенди от 26 реби-юл ахър 986 [2.VII.1578] г. е назначен да описва градските такси в защитения Истанбул.

Шестдесет и девети бьолюк на Хамза, грузинец. Налице девет души:

Споменатият [Хамза] — 14. Илиас, грузинец — 17. Махмуд, хърват — 16. Хюсрев, словенец — 16. Хюсрев, руснак — 16.

Касъм, французин — 16. Хасан Абдуллах Бекири — 12. Сефер от Босна — 15. Мехмед, брат на Абдуллах — 11; заплатата му е задържана в хазната. Али Абдуллах, подчинен на пашата — 8.

Седемдесети бьолюк на Мустафа Мехмед Бекири. Налице девет души:

Споменият [Мустафа] — 13. Перване, унгарец — 16. Мехмед, албанец — 16. Ръдван, унгарец — 13. Бехрам, унгарец — 13.

Махмуд от Босна — 13. Касъм, унгарец — 13. Насух, от зеленчуковите градини — 15; заплатата му е задържана в хазната; впоследствие е изплатена с разписка от Мустафа ага, 24 джемази-юл еввел 986 [29.VII.1578] г. Мехмед Бали, писар в Дивана — 10; след проверката е получил тимар с документ от 6 джемази-юл еввел 986 [11.VII.1578] г.

л. 312б *Седемдесет и първи бьолюк* на Махмуд от Босна. Налице осем души:

Споменатият [Махмуд] — 17. Ръдван, хърват — 16. Мехмед, словенец — 16; отишъл да събира джизието в Ищиб; изплатил дълга си към хазната на 1 реби-юл ахър 986 [7.VI.1578] г. Пири, хърват — 16. Али, хърват — 13.

Неби, подчинен на чавуша — 9. Ахмед Илиас — 9. Юсуф Ахмед — 9. Муса Хамза — 9.

Седемдесет и втори бьолюк на Мустафа, влах. Налице осем души:

Споменатият [Мустафа] — 17. Перване, унгарец — 16. Мустафа, опъвач на палатки — 16. Хасан, грузинец — 13. Хаджъ, командир на бьолюк — 9.

Али Мустафа — 9; в неизвестност е. Муса, командир при секбаните — 9. Махмуд, кехая при секбаните — 9. Бекир Бостан — 9.

Седемдесет и трети бьолюк на Юнус, българин. Налице девет души:

Споменатият [Юнус] — 15; прикрепен към Ая Софие. Хасан Дивране — 16. Якуб, албанец — 16. Хюсрев, хърват — 13. Хюсеин, албанец — 13; отишъл да събира нюзула в Ладик.

Мустафа, унгарец — 13; отишъл да събира джизието в Юркюб. Пири, словенец — 13. Шабан Якуб — 9. Али Юнус, от секбаните — 9.

Седемдесет и четвърти бьолюк на Мустафа Мехмед. Налице девет души:

Споменатият [Мустафа] — 17. Хюсеин, черкезин — 16. Решид, артелчик — 16. Кейван, унгарец — 17. Хасан, абхазец — 16.

Мехмед Хасан — 16. Мехмед, албанец — 13. Джаруллах Абдуллах — 9. Мехмед Хасан — 9.

Седемдесет и пети бьолюк на Хасан Искендер. Налице седем души:

Споменатият [Хасан] — 18. Хюсеин, унгарец — 16. Мехмед, опъвач на палатки — 17. Феим, опъвач на палатки — 16. Пир Ахмед Тахир — 12; отишъл да събира силитра.

л. 313а *Седемдесет и шести бьолюк* на Еюб Мустафа. Налице четирима души:

Споменатият [Еюб] — 17. Бехрам, шивач — 16; прикрепен към тюрбе. Ибрахим, гладач — 16; прикрепен към тюрбе. Хюсеин, гладач — 16. Феррах, от оръжейниците — 16.

Хайдар Малкоч — 12; отишъл да събира джизието в Лаб и Кратова. Хюсрев, унгарец — 13. Мустафа Абдуллах — 14; човек на командуващия флотата.

Седемдесет и седми бьолюк на Махмуд Енвер. Налице пет души:

Споменатият [Махмуд] — 18. Ферхад, опъвач на палатки — 16. Али, нов мюсюлманин — 13; в неизвестност е. Яхия Абдуллах — 13; човек на командуващия флотата; заминал с флотата. Первиз, унгарец — 14; човек на командуващия флотата.

Мехмед, началник на зеленчуковите градини [?] — 13. Али Емруллах — 9. Хасан Емруллах — 9.

Седемдесет и осми бьолюк на Мехмед от Босна. Налице шест души:

Споменатият [Мехмед] — 14; отишъл да събира нюзула в охраняваното Едирне и околностите. Хюсрев, унгарец — 16. Юсуф, черкезин — 16. Бехрам, артелчик — 16. Селим, от двореца — 16.

Мустафа, грузинец — 13. Первиз, унгарец — 13. Махмуд Абдуллах — 13; подчинен на командуващия флотата. Бехрам Абдуллах — 14; човек на командуващия флотата.

Седемдесет и девети бьолюк на Юсуф, унгарец. Налице шест души:

Споменатият [Юсуф] — 13. Ръдван, хърват — 13. Мансур, хърват — 14; отишъл да събира джизието в Каритена. Насух, влах — 13. Ибрахим, унгарец — 13.

Курт, албанец — 13. Юмер от Босна — 13. Феррах Абдуллах — 14; човек на командуващия флотата.

л. 313б Общо личен състав на корпуса улюфеджиан-и йесар за месеците мухаррем, сафер и реби-юл еввел 986 [10.III. — 6.VI.1578] година е 752 души.

3. 1578 — 1579 Г. ИЗ ВЕДОМОСТ ЗА ИЗПЛАЩАНЕ НАДНИЦИТЕ НА СЛУЖЕЩИ В КОРПУСА СИЛЯХДАР ОТ СУЛТАНСКИЯ ДВОР ЗА МЕСЕЦИТЕ ДЕКЕМВРИ, ЯНУАРИ И ФЕВРУАРИ НА 1578 — 1579 Г.

Размери: 42,3X15, черно тушово мастило, изписан на сиякат.
Сигн.: НБКМ, Ор. отд., Д 7, л. 225б — 231б
Превод: А. Велков, Е. Радушев

3. 1578 — 1579. EXTRAIT DU REGISTRE REFLETANT L'ETAT DE SOLDE DES JOURNALIERS RATTACHES AU CORPS DES SILAHDAR PRES LA COUR DU SULTAN, POUR LES MOIS DE DECEMBRE, DE JANVIER ET DE FEVRIER DE L'AN 1578 — 1579.

Dimensions: 42,3X15, encre de chine noire, écrit en siyakat.
Cote: D 7, f. 225b — 231b
Traduction: A. Velkov, E. Radušev

Списък-ведомост на заплатите на корпуса силяхдар към султанския двор за месеците шеввал, зилкаде и зилхидже на 986 [1.XII.1578 — 27.II.1579] г.

Първи бьолюк на Хасан, гулям-и дер на кехаята на споменатия корпус. Налице трима души. Дневно възнаграждение:

Споменатият [Хасан], налице — 34 [акчета], получени от хазната. Мехмед Мустафа — 24. Бостан Асъф челеби — 27. Касъм от Илбасан — 17. Юсуф от Мидиллю — 17; в Багдат е.

Сефер от Филибе — 17; в Багдат е. Вели Сефер — 18; в Багдат е. Мустафа Касъм Халифе, налице — 10; в Бедун е. Мустафа Али — 13; в Багдат е.

Втори бьолюк на Баязид Ширмерд. Налице седем души. Дневно възнаграждение:

Споменатият [Баязид] — 26; отишъл да описва новопоявилите се джизие-домакинства. Хъзър Абдуллах — 25. Юсуф Абдуллах — 21. Джафер от Визе — 26. Мехмед Ахмед — 20.

Бехрам, албанец — 24; в Багдат е. Ибрахим, към началника на бьолюка — 17; в Багдат е. Мехмед Ферхад — 20. Юсуф, музикант — 20. Хасан от Босна, гулям-и дер — 23.

Трети бьолюк на Хюдавирди, хърват. Налице трима души. Дневно възнаграждение:

Споменатият [Хюдавирди] — 21; в Багдат е. Юсуф, унгарец — 23; в Багдат е. Мурад от Филибе — 23; в Багдат е. Абди Муса, служи в деловодството — 23. Мехмед, хърват — 25; в Багдат е.

Ибрахим от Ълъджа — 17; отишъл да събира джизието в Исмаил; разписката му е там, 18 джемази-юл ахър 987 [12.VIII.1579] г.; изплатил дълга си [към хазната] на 2 сафер 987 [31.III.1579] г. Махмуд от Мора — 17; в Багдат е. Хюсеин Юсуф, албанец — 15; в Багдат е. Мехмед, към командира на солаците — 18. Хасан Абдуллах, подчинен на главния писар — 14.

Четвърти бьолюк на Мехмед Мустафа. Налице осем души. Дневно възнаграждение:

Споменатият [Мехмед Мустафа] — 26; отишъл да събира аваръза и нюзула в Дивриги. Ахмед Сюлейман — 20. Джафер, албанец — 23. Хюсеин Хасан, към началника на шивачите — 21. Хюсрев, албанец — 27.

Кейван, унгарец — 24; в Багдат е. Юсуф Абдуллах — 16; в Багдат е. Ахмед Мехмед — 19; с платежно нареждане отишъл да събира аваръза и нюзула в Кастамону. Мустафа от Босна — 16. Ахмед от Уструмджа — 17.

Пети бьолюк на Мустафа, брат на Махмуд челеби от дворцовата свита. Налице шест души. Дневно възнаграждение:

Споменатият [Мустафа] — 15. Шабан Хюсеин — 22. Махмуд от Токат — 25. Хасан Якуб — 20; на инспекция в Юскюб. Искендер, спахия — 19; в Багдат е.

Джафер от Тирхале — 18; в Багдат е. Юсуф, черкезин — 23. Мехмед, писар — 12. Мехмед, артелчик — 20; в Багдат е.

л. 226а *Шести бьолюк* на Хюсеин Али. Налице трима души. Дневно възнаграждение:

Споменатият [Хюсеин Али], налице — 26. Еюб от Босна — 25; в Багдат е. Мехмед Мустафа — 22; изплатил дълга си [към хазната] на 23 мухаррем 987 [22.III.1579] г.; отишъл да събира джизието в Кемах; разписката му е там, 27 мухаррем 987 [26.III.1579] г. Далтуван [?] Абдуллах — 20; в Багдат е. Ахмед от Босна — 18; в Багдат е.

Вели, шейх — 24; отишъл да събира данъци във Влахия. Мехмед от двореца на Искендер челеби — 23. Насух, словенец, гулям-и дер — 23; в Багдат е. Давуд Давед, мютеферрика — 12.

Седми бьолюк на Али, гулям-и дер. Налице четирима души. Дневно възнаграждение:

Споменатият [Али] — 30. Хюсрев от Босна — 22; в Багдат е. Мустафа Ахмед — 21. Хюсеин Юсуф — 24. Абдулселям, френк — 23.

Ахмед Джафер — 18. Вели от Карахисар — 18; в Багдат е. Мехмед от Тимурхисар — 12; в Багдат е. Мустафа, тебердар — 18; в Багдат е. Мустафа, зеввак — 20.

Осми бьолюк на Сюлейман от Авлоние. Налице четирима души. Дневно възнаграждение:

Споменатият [Сюлейман] — 26; в Багдат е. Мехмед от Мудание — 23; в Багдат е. Ел-Кайн Диналлах Ферах — 23; след заплата починал. Мехмед Мехмед — 16; изплатил дълга си [към хазната] на 16 мухаррем 987 [15.III.1579] г.; отишъл да събира джизието в Нарда. Арслан от Босна — 23; в Багдат е.

Хасан от Аласоние — 17. Мехмед от Авлоние — 19; в Багдат е. Мехмед от Босна, тебердар — 22. Илиас от Босна — 24. Ферхад, словенец — 23; в Багдат е.

Девети бьолюк на Хюсеин Давуд. Налице десет души. Дневно възнаграждение:

Споменатият [Хюсеин Давуд] — 17. Давуд, към командира на бьолюка — 22. Насух от Хурпище — 26. Мустафа, писар — 29. Али Хамза — 22.

Мустафа Абдуллах — 16. Мехмед от Гюмюлджине — 17. Насух от Босна — 21. Хасан Али — 19. Ферхад от Йенишехир — 17.

Десети бьолюк на Юмер Насух. Налице двама души. Дневно възнаграждение:

Споменатият [Юмер Насух] — 27; описвач на новопоявилите се джизие-домакинства в Мора. Абдуррахман Ибрахим — 16; управител на приходоизточника Гелиболу. Хюссам, писар — 24; в Багдат е. Касъм, към началника на музиката — 23.

Дервиш от Босна — 18; в Багдат е. Ръдван от Карадаг, гулям-и дер — 23; отишъл да събира джизието в Ипек. Хасан, черкезин — 25; в Багдат е. Касъм, от двореца Галата — 24. Перване, унгарец — 23; в Багдат е.

л. 226б *Единадесети бьолюк* на Мустафа, грък. Налице четирима души. Дневно възнаграждение:

Споменатият [Мустафа] — 28. Хюсеин, гулям-и дер — 26. Ахмед Хюсрев — 24; в Диарбакър е. Аббас, черкезин — 25; в Багдат е. Алагьоз, помощник на писаря по снабдяването — 18.

Осман от Ищип — 17; в Багдат е. Мехмед, черкезин — 23. Алагьоз от Карахисар — 17; изплатил дълга си [към хазната] на 8 реби-юл еввел 987 [5.V.1579] г.; отишъл да събира джизието в Сюзеболу. Сюлейман, черкезин — 18; в Багдат е. Ръдван, служи към хазната — 18; починал.

Дванадесети бьолюк на Али Илиас. Налице четирима души. Дневно възнаграждение:

Споменатият [Али Илиас] — 23; изпратен в Сакъз на 15 мухаррем 987 [4.III.1579] г. Мехмед Хамза — 27. Джафер Абдуллах — 23; събирач на нюзула в Чанкъръ, Айдогу Илбейли, Айдуги [. . .], 26 зилхидже 986 [23.II.1579] г. Юмер Искендер — 19; изплатил дълга си [към хазната] от 13 448 [акчета] на 25 мухаррем 987 [24.III.1579] г.; отишъл да събира данъка върху овцете от мюсюлманите във Филибе, 26 мухаррем 987 [25.III.1579] г. Рюстем Мустафа — 15.

Махмуд от Сулине — 17; в Багдат е. Илиас, унгарец — 23; в Багдат е. Шахбехрам . . . [?] — 18; в Багдат е. Ибрахим от Босна — 17; в Багдат е. Абдуррахман от казармата [?] — 22.

Тринадесети бьолюк на Мустафа, грък. Налице седем души. Дневно възнаграждение:

Споменатият [Мустафа] — 23. Ферхад от Херсек — 23. Хюсеин гулям-и дер — 28. Мансур, към кехаята на силяхдарите — 20. Раджеб Хюсеин — 23.

Али Искендер — 15. Махмуд, шивач — 19; в Багдат е. Джафер, френк — 23; отишъл да събира джизието в Гьордос. Юнус, кехая на Юнус бей — 15. Мустафа Юсуф, черкезин — 15; в Багдат е.

Четиринадесети бьолюк на Кейван, началник на казармата. Налице четирима души. Дневно възнаграждение:

Споменатият [Кейван] — 28; изплатил дълга си [към хазната] на 23 мухаррем 987 [22.III.1579] г.; събира джизието в Кемах; разписката му е там, 26 мухаррем 987 [25.III.1579] г. Али Хамза, подчинен на завеждащия деловодството — 15. Хамза от Босна — 24; в Багдат е. Илиас, прислужник на Шахсултан — 25; в Багдат е. Юсуф, грък — 20; в Багдат е.

Мехмед от Ивраджа — 20. Юсуф, френк, гладач — 21. Ибрахим, служи към хазната — 19. Мехмед Абдуллах — 17; в Багдат е.

Петнадесети бьолюк на Бали, албанец, от двореца Галата. Налице пет души. Дневно възнаграждение:

Споменатият [Бали] — 20; на служба в Йени ил. Юсуф, албанец — 18; в Багдат е. Мехмед от Белград — 25; в Багдат е. Мустафа Ювеиз, началник на градините — 28. Месрух, гладач — 24.

Юсуф, калфа в казармите на аджеми-огланите — 18. Рамазан, тебердар — 21; в Багдат е. Касъм от Мидиллю — 17. Мустафа Карагьоз — 18. Ахмед от Херсек — 24.

л. 227а *Шестнадесети бьолюк* на Хасан, френк. Налице двама души. Дневно възнаграждение:

Споменатият [Хасан] — 20; в Багдат е. Али, албанец — 22; в Багдат е. Мехмед, грузинец — 28. Мустафа Мехмед — 25. Курт, хърват — 23; в Багдат е.

Ибрахим от Илбасан — 23; отишъл на хаджилък. Касъм, войвода — 26. Ахмед от Филибе, към началника на бьолюк секбани — 20. Махмуд, хърват — 22.

Седемнадесети бьолюк на Мустафа Ахмед. Налице четирима души. Дневно възнаграждение:

Споменатият [Мустафа Ахмед] — 27; отишъл да събира нюзула в казата Зъхна. Хасан Иса — 22. Давуд от Филорине — 22; изплатил дълга си [към хазната] на 16 мухаррем 987 [15.III.1579] г.; отишъл да събира джизието в Нарда. Синан, хърват, войвода — 23. Сунуллах Касъм — 21.

Мехмед от Чаталджа — 18; в Багдат е. Рюстем от Мора — 20; в Багдат е. Мустафа от Яние — 20; отишъл да събира данъка върху овцете във Варна; бе наредено да му се изплати заплатата съгласно изложение на мевляна Мехмед — кадия на Янболу, 13 реби-юл еввел 987 [10.V.1579] г. Ибрахим от Босна — 18; отишъл да събира джизието в Босна.

Осемнадесети бьолюк на Хайдар Мустафа. Налице четирима души. Дневно възнаграждение:

Споменатият [Хайдар Мустафа] — 25. Хюсеин Ювеис — 21; събира нюзула. Мустафа хаджи Шейх — 20; в Багдат е. Хасан Джафер — 24; отишъл по служба в ливата Айдън. Хюсрев от Босна — 19; изплатил дълга си [към хазната] на 2 сафер 987 [31.III.1579] г.; отишъл да събира джизието в Сидерекапси; разписката му е там, 18 джемази-юл ахър 987 [12.VIII.1579] г.

Ибрахим Абдуллах — 16. Первиз, унгарец — 18; в Багдат е. Ахмед Гюлшен — 12; отишъл да събира джизието в Делвино. Селим Юсуф — 12. Али Юсуф — 13; в Багдат е.

Деветнадесети бьолюк на Ахмед Али. Налице четирима души. Дневно възнаграждение:

Споменатият [Ахмед Али] — 25; отишъл на хаджилък. Якуб от Яние — 25. Мустафа от Тирхале — 25; в Багдат е. Хасан от Серез — 22; изплатил дълга си [към хазната] на 25 сафер 987 [23.IV.1579] г.; отишъл да събира джизието в Ловча.

Ахмед от Искендерие — 23; в Багдат е. Хюсеин, хърват — 19. Касъм от Дупниче — 17; в Багдат е. Али от Арабгир — 17. Мехмед, тебердар — 15; изплатил задължението си [към хазната] на 7 сафер 987 [5.IV.1579] г.; отишъл да събира джизието във Вълчи трън; разписката му е там, 3 реби-юл еввел 987 [30.IV.1579] г.

Двадесети бьолюк на Сюлейман от Водане. Налице пет души. Дневно възнаграждение:

Споменатият [Сюлейман] — 27; в Багдат е. Хамза от Сироз — 22. Али Мустафа — 22; в Багдат е. Хасан Мустафа — 20; в Багдат е. Ахмед, халваджия — 23.

Ахмед от Керение — 22. Сефер, албанец — 18; в Багдат е. Хюсеин, черкезин, от двореца в Едирне — 19. Мехмед Искендер — 12. Ахмед, конен сеймен — 20; събира нюзула в казата Амед.

л. 227б *Двадесет и първи бьолюк* на Асъф, грък. Налице пет души. Дневно възнаграждение:

Споменатият [Асъф] — 22; отишъл да събира джизието в [?]. Касъм, френк — 25; в Багдат е. Мехмед Али, помощник в деловодството — 20, получени от хазната. Мехмед Хамза Хъзър — 20. Баязид от Софие — 25.

Музафер Черик [?] — 21; в Багдат е. Махмуд, мюеззин при джебеджиите — 20. Ферхад, унгарец — 28. Сюлейман Ферхад — 12. Ибрахим, хърват — 13; в Багдат е.

Двадесет и втори бьолюк на Шабан Мехмед. Налице четирима души. Дневно възнаграждение:

Споменатият [Шабан Мехмед], писар към финансовия отдел — 29, получени от хазната. Хамза, черкезки вожд — 16. Али, унгарец — 24; в Багдат е. Али Рамазан — 19. Ферхад от Мараш — 17; в Багдат е.

Канташ [?], черкезин — 20; на служба в Траблус. Хюсрев от Уструмджа — 28; починал. Ибрахим, близък на кадъаскера на Анадолу — 26. Мустафа, началник на хлебарите — 21. Хемдем, ботушар — 26; в Багдат е.

Двадесет и трети бьолюк на Хъзър Мустафа. Налице пет души. Дневно възнаграждение:

Споменатият [Хъзър Мустафа] — 20. Али от Лъджа — 23. Илиас от Дебри — 22; в Багдат е. Хюсрев от Шумну — 17; в Багдат е. Ахмед, грузинец — 24.

Сюлейман от Уструмджа — 25; в Багдат е. Хасан Мустафа — 17; в Багдат е. Джафер от Босна — 20. Мустафа, хърват — 26.

Двадесет и четвърти бьолюк на Мустафа Бали хаджи Аббас. Налице няма. Дневно възнаграждение:

Споменатият [Мустафа] — 20; отишъл да събира джизието в Прищине. Ахмед, унгарец — 22; в Багдат е. Хюсеин Юмер, хърват — 20; в Багдат е. Мустафа Хасан — 21; в Багдат е. Мехмед Тарла — 17; в Багдат е.

Мустафа Хюсеин — 17; в Багдат е. Хасан, абхазец — 23; в Багдат е. Мехмед, черкезин — 18; в Багдат е. Мехмед Хюсеин от Сана — 17; изплатил дълга си към [хазната] на 2 сафер 987 [31.III.1579] г.; отишъл да събира джизието в Сидерекапси; разписката му е там; 18 джемази-юл ахър 987 [12.VIII.1579] г. Мустафа от Босна — 18; в Багдат е.

Двадесет и пети бьолюк на Давуд от Гьоллюкесри. Налице четирима души. Дневно възнаграждение:

Споменатият [Давуд] — 28. Шабан, роб — 22. Мустафа Халил — 22. Бехрам от Ипек — 22; изплатил дълга си [към хазната] на 25 мухаррем 987 [24.III.1579] г.; отишъл да събира джизието в Кълаверта; разписката му е там; 18 джемази-юл ахър 987 [12.VIII.1579] г. Ферхад, френк, гулям-и дер — 23; в Багдат е.

Юсуф от ода-и кючюк — 18. Ферхад от Малина — 23; в Багдат е. Иса от Дирама — 17; в Багдат е. Хамза Мустафа — 17. Мехмед от Испарта — 18; в Багдат е.

л. 228а *Двадесет и шести бьолюк* на Хуррем, писар. Налице пет души. Дневно възнаграждение:

Споменатият [Хуррем] — 18. Ахмед от Хурпище — 22; в Багдат е. Ахмед Илияс — 27; изплатил дълга си [към хазната] на 6 сафер 987 [7.IV.1579] г. Джафер Мустафа — 23. Хюсрев от Босна — 25; в Багдат е.

Давуд от Инегьол — 22; в Багдат е. Мустафа от Уструмджа — 18;

с платежно нареждане отишъл във Видин, за да събира аваръза; 14 реби-юл ахър 987 [10.VI.1579] г. Мехмед, калфа при хлебарите — 20. Али Мехмед — 17; в Багдат е. Асаф от Босна — 24; прехвърлен от 179-и бьолюк.

Двадесет и седми бьолюк на Мехмед Юнус Димитризаде. Налице шест души:

Споменатият [Мехмед Юнус Димитризаде] — 17. Юнус от Изворник — 22. Ферхад от Босна — 23; прикрепен към джамията Ая Софие. Хасан Ибрахим — 23; отишъл да събира авариза. Мехмед Искендер — 22.

Шабан Хамза — 19. Феррах, черкезин, тебердар — 20. Ахмед Хайдар — 9; писар към бейт-юл мала в Едирне. Али Хамза, брат на Хюсеин — 15; в Багдат е. Юсуф, албанец — 19.

Двадесет и осми бьолюк на Юсуф, черкезин. Налице четирима души. Дневно възнаграждение:

Споменатият [Юсуф] — 27; в Багдат е. Хъзър от Филибе — 22; в Багдат е. Хюсеин от Калканделен — 23; изплатил дълга си [към хазната] на 23 реби-юл еввел 987 [20.V.1579] г.; отишъл да събира данъка върху овцете в Гьордос. Мехмед Мехмед — 24; изплатил дълга си [към хазната] на 2 сафер 987 [31.III.1579] г.; отишъл да събира джизието към Ищип. Мехмед Абдуллах — 25.

Али, бивш управител на приходоносен участък в Кефе — 17. Пири, влах — 18. Мерджан от Босна — 20; отишъл да събира данъци в Кратова. Илиас, гулям-и дер — 28; прехвърлен от 118-и бьолюк.

Двадесет и девети бьолюк на Мустафа от Босна. Налице трима души. Дневно възнаграждение:

Споменатият [Мустафа] — 24; в Багдат е. Сейди Шуджа ага — 27; след получаването на заплатата е станал мютеферрика. Махмуд Мехмед — 20. Хюсеин от Босна — 22; в Багдат е. Али Мустафа — 17; в Багдат е.

Шахсувар от Сивас — 17; в Багдат е. Бехрам от Мидиллю — 17; в Багдат е. Фируз, черкезин — 25. Али, абхазец — 24; в Багдат е.

Тридесети бьолюк на Невруз, черкезин. Налице шест души. Дневно възнаграждение:

Споменатият [Невруз] — 25. Хъзър гулям-и дер — 28; дължи от приходите на истанбулските хасове. Хюсрев от Ларенде — 23. Шахи Абдуррахим — 18; в Багдат е. Хасан, мютеферрика — 20.

Махмуд Будак — 18; в Багдат е. Мюме, подчинен на Караджа Ахмедзаде — 12. Ахмед Мехмед — 12. Абди, тебердар — 27. Идрис, теляк — 29; в Багдат е. Канташ [?], словенец — 18; в Багдат е.

л. 228б *Тридесет и първи бьолюк* на Хъзър от Илбасан. Налице трима души. Дневно възнаграждение:

Споменатият [Хъзър] — 24; в Багдат е. Хюсеин, грузинец — 22. Мехмед от Манастър — 22; изплатил дълга си [към хазната] на 11 мухаррем 987 [10.III.1579] г.; отишъл да събира джизието в Четелю. Мустафа Ахмед — 26; в Багдат е. Ахмед Махмуд — 15; изплатил дълга си [към хазната] на 25 мухаррем 987 [28.III.1579] г.; отишъл да събира джизието в Софие.

Мехмед от Джаник — 17; в Багдат е. Ибрахим, унгарец — 22. Пири Дурак — 20; отишъл да събира джизието в Прищине. Хасан от Манастър — 17; отишъл да събира данъка върху овцете в Чаталджа; 3 мухаррем 987 [2.III.1579] г. Бекир от Егридир — 18; в Багдат е.

Тридесет и втори бьолюк на Али Хасан. Налице четирима души. Дневно възнаграждение:

Споменатият [Али Хасан] — 14; изплатил дълга си [към хазната] на 16 мухаррем 987 [15.III.1579] г.; отишъл да събира джизието във Филибе. Шейх Ибрахим — 25. Али от Мора — 24; в Багдат е. Хамза от Борлу — 23; в Багдат е. Хамза, черкезин — 18.

Хайдар от Босна — 18; отишъл да събира джизието в Каритене. Фетхуллах Хайреддин — 25; отишъл в Къбръс. Мехмед, албанец — 17; отишъл в Темешвар. Кейван, влах — 23; в Багдат е. Мустафа, главен прислужник към джамията — 18. Махмуд от Босна — 27.

Тридесет и трети бьолюк на Ибрахим Мехмед. Налице пет души. Дневно възнаграждение:

Споменатият [Ибрахим Мехмед] — 24, получени от хазната; писар на гуреба-и йемин; преди бил писар на улюфеджиян-и йемин, а сега е прикрепен към корпуса на спахиите. Али от Нарда — 23. Мехмед Ибрахим — 28, получени от хазната; писар към финансовата служба. Ахмед, от двореца Галата; в Багдат е. Мустафа Мехмед — 15.

Ахмед, грък — 21. Джафер Али от Мора — 19. Вели от Иврание — 17; в Багдат е. Мехмед Джафер — 14. Ахмед от Борлу — 22; в Багдат е.

Тридесет и четвърти бьолюк на Мехмед Ювеис Касъм бей. Налице шест души. Дневно възнаграждение:

Споменатият [Мехмед] — 29. Джафер Али — 22; в Багдат е. Хасан Насух — 22. Юсуф, към командира на улюфеджиите — 22. Джафер Мурад — 22; отишъл да събира данъка върху овцете в Килли; 25 мухаррем 987 [24.III.1579] г.

Махмуд Абдуллах — 25. Махмуд Мустафа — 16; в Багдат е. Юсуф, водоносец — 25. Сейдам Абдуллах, подчинен на Календерзаде — 13. Али от Никболи — 18; отишъл да събира джизието в Дебеделен.

Тридесет и пети бьолюк на Худавирди от Босна. Налице седем души. Дневно възнаграждение:

Споменатият [Худавирди] — 20; прехвърлен от 28-и бьолюк. Хюсеин от Тиребненик — 17; управител на бейт-юл мала в Шам. Мехмед от двореца Искендер челеби — 19. Али, албанец — 26; в Багдат е. Ахмед Мустафа — 18.

Али, албанец, писар — 22. Мехмед от Иврание — 17; описвач на данъците от власите в Переполие; разписката му е там; 7 реби-юл евел 987 [4.V.1579] г. Ахмед от Йенишехир — 17. Салих Насух — 12; отишъл да събира джизието в Салина. Ибрахим Мустафа — 16.

Тридесет и шести бьолюк на Мустафа Мехмед. Налице четирима души. Дневно възнаграждение:

Споменатият [Мустафа] — 31. Мехмед Хасан — 24. Канташ [?] от Босна — 22; в Багдат е. Хасан, гулям-и дер на Сюлейман ага — 27. Сюлейман, войвода — 23; в Багдат е.

Мехмед, кехая — 26. Сюлейман, брат на Хюсеин — 20; в Багдат е. Тургуд от Искендерие — 18; в Багдат е. Али от Мора — 19; в Багдат е. Мехмед, [служещ] към хазната; изпратен [по служба] в Аустос и санджака Филибе на 20 реби-юл еввел 987 [17.V.1579] г.

Тридесет и седми бьолюк на Юнус, албанец. Налице осем души. Дневно възнаграждение:

Споменатият [Юнус] — 22. Рамазан от Босна — 20. Хамза от Гьоллюксерие — 25; в Багдат е. Хюсрев Абдуллах — 25. Али Солак — 23.

Али от Босна — 22. Муса от Охри — 19. Феррах, кехая — 19; инспектор на пристанищата Сакъз, Измир и др. Хасан от Издин, мютеферрика — 12. Али Бехрам, мютеферрика — 12.

Тридесет и осми бьолюк на Мехмед Мустафа. Налице пет души. Дневно възнаграждение:

Споменатият [Мехмед] — 20. Джафер от Печ — 22. Мустафа от Босна — 20; в Багдат е. Пир Мехмед — 22. Дервиш Али Хюсеин — 22; в Багдат е.

Феррах, грузинец — 24; изплатил дълга си [към хазната] на 16 мухаррем 987 [15.III.1579] г.; отишъл да събира джизието във Филибе; разписката му е там; 18 мухаррем 987 [17.III.1579] г.; събира и данъка върху овцете в Кьопрюлю. Перване от Изворник — 17. Бекир от Черине — 19; отишъл да събира аваръза. Ибрахим, гулям-и дер — 29. Мустафа Ахмед — 17; прехвърлен от 234-и бьолюк.

Тридесет и девети бьолюк на Мехмед Карагьоз. Налице шест души. Дневно възнаграждение:

Споменатият [Мехмед] — 22; в Багдат е. Бехрам, унгарец — 20; в Багдат е; отписан. Хасан Ахмед — 24. Али от Мидиллю — 21. Джафер от Сивас — 17; в Багдат е.

Мурад от Херсек — 17; в Багдат е. Исмаил от Маняс — 18. Мехмед Махмуд Шуджа ага — 15. Хюсеин от Калканделен — 19. Мустафа от Родосчук, мютеферрика — 12.

Четиридесети бьолюк на Хюсеин от Охри. Налице пет души. Дневно възнаграждение:

Споменатият [Хюсеин] — 30; отишъл да събира джизието в Депеделен. Ахмед Кейван — 21; в Багдат е. Бали Карагьоз — 23. Реджеб от Босна — 20. Хасан, албанец — 28.

Ибрахим Мехмед — 12; в Багдат е. Мустафа от Босна, мютеферрика — 20; отишъл да събира джизието в Килис. Ферхад, албанец — 23; в Багдат е. Махмуд от Селиви — 12. Хъзър от Карахисар — 26; прехвърлен от 222-ри бьолюк.

л. 229б *Четиридесет и първи бьолюк* на Хасан от Тирхалъ. Налице шест души. Дневно възнаграждение:

Споменатият [Хасан] — 29. Перване, към началник на бьолюк охранници на дворцовите порти — 25. Хасан, албанец — 24. Мустафа Мехмед — 17. Мухаррем, златар — 17; в Багдат е.

Осман от Едирне — 17; в Багдат е. Осман, служи в султанските покои — 18; в Багдат е. Хасан Искендер — 18; в Багдат е. Хасан Хамза, солак — 20. Коркут от Босна — 12; отишъл да събира джизието във Висока. Мехмед, син на началника на соколарите — 15.

Четиридесет и втори бьолюк на Сюлейман от Босна. Налице четирима души. Дневно възнаграждение:

Споменатият [Сюлейман] — 24; в Багдат е. Мустафа, албанец — 22; отишъл да събира данъците от филориджиите в Мостар. Хъзър от Силистре — 22. Билял Юсуф, служи в султанските покои — 21; в Багдат е. Ферхад от Херсек — 22.

Абди от Иврание — 17. Хюсрев, гулям-и дер на Фаик паша — 18; в Багдат е. Хюсеин Хамза — 17; в Багдат е. Мустафа, грък — 22. Джафер от Босна — 22; в Багдат е.

Четиридесет и трети бьолюк на Хюсеин Исмаил. Налице трима души. Дневно възнаграждение:

Споменатият [Хюсеин] — 27. Кейван, френк — 23. Кейван, абхазец — 28; изплатил дълга си [към хазната] на 26 зилхидже 986 [23.II.1579] г.; отишъл да събира джизието в Кефе; разписката му е там; 18 джемази-юл ахър 987 [12.VIII.1579] г. Музафер, войвода — 25; в Багдат е. Али от Семендере — 28; в Багдат е.

Осман ходжа Ахмед — 20; изплатил дълга си [към хазната] на 1 шеввал — 30 зилхидже 986 [1.XII.1578 — 27.II.1579] г.; има дълг от събирането на джизието. Махмуд от Никболи — 16; в Багдат е. Ахмед Абдуллах — 20; изплатил дълга си [към хазната] на 25 зилхидже 986 [22.II.1579] г.; отишъл да събира джизието в Зъхна; разписката му е там; 18 джемази-юл ахър 987 [12.VIII.1579] г. Хюсеин от Босна — 19; в Багдат е. Искендер, унгарец — 27; прехвърлен от 146-и бьолюк.

Четиридесет и четвърти бьолюк на Деде Хъзър. Налице четирима души. Дневно възнаграждение:

Споменатият [Деде Хъзър] — 26; отишъл на хаджилък в Мека. Рюстем, главен зевак — 23; в Багдат е. Мехмед, готвач — 22; в Багдат е. Хюсеин от Калканделен — 17; в Багдат е. Али, албанец — 13; в Багдат е.

Насух, кехая в хазната — 20; в Багдат е. Мустафа Мехмед — 12. Хайдар, албанец, гулям-и дер — 23. Юсуф, майстор градинар в градината на корабостроителницата — 20; прехвърлен от 64-и бьолюк. Текмиш Махмуд — 11; прехвърлен от 154-и бьолюк. Юсуф от Илбасан — 17; в Багдат е.

Четиридесет и пети бьолюк на Дем Хасан. Налице седем души. Дневно възнаграждение:

Споменатият [Дем Хасан] — 25. Юсуф, унгарец, зеввак — 21. Идрис, войвода — 25. Хюсеин, началник на шивачите — 22; в Багдат е. Дервиш Искендер — 20.

Карагьоз Абдуллах — 20; в Багдат е. Мехмед, брат на Сюлейман — 22. Джафер от Гьоридже — 17; в Багдат е. Исхак, ковчежник — 19. Джафер, зеввак — 20.

л. 230а *Четиридесет и шести бьолюк* на Асаф от Босна. Налице шест души. Дневно възнаграждение:

Споменатият [Асаф] — 25. Хюсрев, унгарец — 20; отишъл да събира джизието в Авратхисар. Мехмед от Филорине — 22. Сюлейман от Аргирокасри — 23. Кейван от Босна — 27.

Давут Искендер — 17. Мехмед Ахмед — 18; в Багдат е. Ибрахим от Трабзон — 17; в Багдат е. Хюсеин от Холомич — 12; отишъл да събира джизието във Водане; разписката му е там; 3 реби-юл еввел 987 [30.IV.1579] г.

Четиридесет и седми бьолюк на Хасан Хюсеин, музикант. Налице трима души. Дневно възнаграждение:

Споменатият [Хасан Хюсеин] — 20. Хюсрев от Босна — 20. Дурхан от Херсек — 25. Канташ [?], гулям-и дер — 29. Мехмед Хамза — 22; в Багдат е.

Хюсеин, грузинец — 21. Мустафа, албанец — 22; отишъл да събира аваръза. Осман Мюми — 22; в Багдат е. Махмуд от Филорине — 22; в Багдат е.

Четиридесет и осми бьолюк на Хъзър Ахмед. Налице четирима души. Дневно възнаграждение:

Споменатият [Хъзър Ахмед] — 27. Али Махмуд от Аладжахисар — 23; отишъл да събира джизието в Ащин; разписката му е там; 3 реби-юл еввел 986 [10.V.1578] г. Махмуд, унгарец, сарач — 26. Али от Бига — 17; в Багдат е. Хюсеин, словенец — 21; в Багдат е.

Ахмед Али — 17; в Багдат е. Сафар, служи в ода-и кючюк — 18; в Багдат е. Махмуд от Токад — 17. Юсуф от Филибе — 22. Сюлейман от Охри — 18; в Багдат е.

Четиридесет и девети бьолюк на Садък, черкезин. Налице трима души. Дневно възнаграждение:

Споменатият [Садък] — 26; в Багдат е. Мустафа Хасан — 23; дължи [на хазната]. Хасан от Иврание — 23. Хъзър Али — 24; в Багдат е. Хасан от Босна — 22; в Багдат е.

Махмуд от Силистре — 26; в Багдат е. Мехмед Хамза — 19. Хаджъ Байрам Хасан, писар по зеленчука — 17; изпратен по служба в Темешвар на 6 сафер 987 [4.IV.1579] г. Джафер от Илбасан — 17; в Багдат е. Махмуд, грък — 20; в Багдат е.

Петдесети бьолюк на Хасан Ахмед. Налице трима души. Дневно възнаграждение:

Споменатият [Хасан Ахмед], калфа в деловодството — 16, получени от хазната. Хюсеин от Херсек — 25. Лятиф Иваз — 25; в Багдат е. Хамза, готвач — 27; в Багдат е. Мехмед Юсуф — 20; отишъл да събира джизието в Хоталич.

Нух, подчинен на Синан бей — 16. Мустафа Мехмед — 15; в Багдат е. Юсуф, словенец — 27. Рамазан Мехмед — 17; в Багдат е. Юсуф от Босна — 24; в Багдат е.

л. 230б *Петдесет и първи бьолюк* на Хюсеин Абдуллах. Налице пет души. Дневно възнаграждение:

Споменатият [Хюсеин Абдуллах] — 30. Искендер, унгарец — 23; в Багдат е. Юсуф от Босна — 21; в Багдат е. Юсуф, албанец — 18; в Багдат е. Мехмед Али, към началника на бьолюка — 18.

Хасан, тебердар — 18. Али Абдуллах, охранява хазната — 12. Мустафа Мехмед — 25. Джафер, влах — 22. Давут, бивш артелчик — 20.

Петдесет и втори бьолюк на Мурад Абдуллах. Налице пет души. Дневно възнаграждение:

Споменатият [Мурад Абдуллах] — 21. Мустафа от двореца в Едирне — 24; в Багдат е. Ахмед Искендер — 17. Бехрам, влах — 20; в Багдат е. Мехмед Иса Искендер — 21.

Хайдар от Сегет — 17. Фаик, чухадар — 22. Юсуф Мустафа — 19; в Багдат е. Мехмед Мустемеди [?], гулям-и дер — 24.

Петдесет и трети бьолюк на Али Ахмед. Налице седем души. Дневно възнаграждение:

Споменатият [Али Ахмед] — 24. Хюсеин от Босна — 22. Перване, хърват — 21; в Багдат е. Исмаил от Филибе — 22; в Багдат е. Мехмед от Босна — 28.

Хасан от Босна, сарач — 26. Джафер Мустафа — 23. Бехрам от Хурпище — 17. Али Мустафа — 19. Илиас от Янболу — 17; в Багдат е.

Петдесет и четвърти бьолюк на Мехмед Абдуллах. Налице четирима души. Дневно възнаграждение:

Споменатият [Мехмед Абдуллах] — 29; починал. Абдуллах, австриец — 25; в Багдат е. Хамза, черкезин — 22. Реджеб, грузинец — 28. Мехмед Мустафа — 18; в Багдат е.

Хюсеин Хасан — 18. Али от Хезарград — 17; в Багдат е. Сефер от Кене — 17; в Багдат е. Абди от Босна, шивач — 17. Мехмед, грък — 24; отишъл да събира джизието в Чирмен.

Петдесет и пети бьолюк на Рюстем, грък. Налице пет души. Дневно възнаграждение:

Споменатият [Рюстем] — 24; изплатил дълга си [към хазната]; 7 сафар 987 [5.IV.1579] г.; отишъл да събира джизието във Вълчитрън; разписката му е там, 17 джемази-юл ахър 987 [11.VIII.1579] г. Али, грък — 26. Хюсрев от Босна, шивач — 25; в Багдат е. Мустафа Абди — 25; в Багдат е. Хъдър, сарач — 21.

Хасан, албанец — 23. Юсуф от Охри — 17. Мустафа, унгарец — 18; в Багдат е. Ферхад, грузинец — 26; отишъл да събира джизието в Агрибоз. Мехмед Мехмед — 18; прехвърлен от 241-ви бьолюк.

л. 231а *Петдесет и шести бьолюк* на Мехмед, французин. Налице един човек. Дневно възнаграждение:

Споменатият [Мехмед] — 27; в Багдат е. Хамза от Мора — 22; в Багдат е. Мустафа, гулям-и дер — 28; в Багдат е. Мустафа от Херсек — 25; отишъл да събира авариза. Махмуд от Фереджик — 18; в Багдат е.

Хайдар от Прищина — 17; в Багдат е. Мустафа Юсуф — 17; в Багдат е. Рамазан Мустафа — 14. Радван, словенец — 24; в Багдат е. Первиз, халваджия — 19.

Петдесет и седми бьолюк на Ахмед от Нигде. Налице шест души. Дневно възнаграждение:

Споменатият [Ахмед] — 19. Хюсрев, гулям-и дер — 28; в Багдат е. Мехмед Шейх Якуб — 29; на служба в Яние. Мустафа от Софие — 18. Махмуд Хюсеин — 20; в Багдат е.

Али от Ипек — 18; в Багдат е. Хюсеин от Акшехир — 17. Хасан от Босна — 24; в Багдат е. Феррах, хърват — 19. Джафер, хърват — 18.

Петдесет и осми бьолюк на Исхак от Пирлепе. Налице седем души. Дневно възнаграждение:

Споменатият [Исхак] — 19; в Багдат е. Сюлейман от Перемеди — 24. Исмаил от Перемеди — 24; в Багдат е. Юсуф Абдуллах — 20. Мехмед Хъзър — 20.

Мехмед, албанец — 14; в Багдат е. Али Хюсеин — 13. [. . .] Ибрахим — 18; прехвърлен от 228-и бьолюк. Бехрам от Бига — 17; прехвърлен от 212-и бьолюк. Джафер от Херсек — 12; прехвърлен от 227-и бьолюк.

Петдесет и девети бьолюк на Юсуф, гулям-и дер. Налице трима души. Дневно възнаграждение:

Споменатият [Юсуф] — 30; в Багдат е. Мустафа, гулям-и дер — 28; в Багдат е. Сюлейман Рюстем — 26. Мехмед от Босна — 29. Хасан от Гьоридже, главен градинар в градината на Хайдар паша — 21; изплатил дълга си [към хазната] на 7 реби-юл еввел 987 [3.V.1579] г.; длъжник е на хазната от джизието на циганите.

Илиас от Изворник, главен градинар в градината за коноп [?] — 21. Кейван от Босна — 26; в Багдат е. Перване от Херсек — 17; в неизвестност. Илиас, албанец — 22; в Багдат е.

Шестдесети бьолюк на Дервиш, [служи към] възпитателите на Покровителя на света. Налице четирима души. Дневно възнаграждение:

Споменатият [Дервиш] — 25. Мустафа Юсуф — 31. Мехмед от Тимурхисар — 21; в Багдат е. Сюлейман от Шумну — 17; в Багдат е. Сейфи Али — 18; в Багдат е; назначен към хазната.

Илиас от Гьоридже — 17; в Багдат е. Сюлейман от Дупниче — 12. Касъм, гулям на Сюлейман ага — 18. Ръдван Мустемеди [?], гулям-и дер — 23; в Багдат е. Али Юсуф — 12; отишъл да събира джизието в Самоков; изплатил дълга си [към хазната] на 6 реджеб 987 [29.VIII.1579] г.; отписан. Али, албанец, от двореца Галата — 18; в Багдат е.

л. 231б *Шестдесет и първи бьолюк* на Ферхад, черкезин. Налице двама души. Дневно възнаграждение:

Споменатият [Ферхад] — 27; по служба в Багдат. Ферхад от Босна — 28; в Багдат е. Хасан от Селяник — 22; в Багдат е. Хасан от Ангеликасри — 23; в Багдат е. Мехмед, писар на преводача — 18.

Сюлейман от Мора — 17; отишъл да събира джизието; разписката му е там, 3 реби-юл еввел 987 [30.IV.1579] г. Пири Хамза — 17; в Багдат е. Ферхад, от двореца в Едирне — 23; в Багдат е. Махмуд от Босна — 23; в Багдат е.

Шестдесет и втори бьолюк на Хюсеин, черкезин. Налице трима души. Дневно възнаграждение:

Споменатият [Хюсеин] — 21; [служи] в свитата на хана. Мехмед Абдуллах — 27; в Багдат е. Хамза Мустафа — 16; в Багдат е. Хасан Юсуф — 17; отишъл да събира джизието в Авретхисаръ. Мустафа от Фанар — 17.

Курт Хасан Хюсеин — 14; в Багдат е. Мехмед, неверника, зеввак — 18. Хюсеин, словенец от двореца Галата — 18; в Багдат е. Реджеб, [служи] към хазната — 21; в Багдат е. Юнус от Босна — 24; в Багдат е.

Шестдесет и трети бьолюк на Юсуф от Тирхале. Налице четирима души. Дневно възнаграждение:

Споменатият [Юсуф] — 24. Джафер, албанец — 20; в Багдат е. Мехмед Кара Бали — 26. Хасан от Филорине — 17; в Багдат е. Вели, гулям-и дер — 31.

Махмуд от Босна — 18; в Багдат е. Ферхад Умур [?] — 18. Хайдар, черкезин — 20; в Багдат е. Хасан, служи към вътрешния двор на сарая — 18; в Багдат е. Бехрам, френк — 21; в Багдат е. Хайдар, хърват — 22.

Шестдесет и четвърти бьолюк на Мехмед Мурад. Налице четирима души. Дневно възнаграждение:

Споменатият [Мехмед] — 23; изплатил дълга си [към хазната] на 18 сафер 987 [16.IV.1579] г.; отишъл да събира джизието в Тимурхисар. Мехмед, унгарец — 24; в Багдат е. Исмаил от Босна — 30; в Багдат е. Рамазан от Босна — 18; според изложението на кадията на Гелиболу, лицето е болно; 3 реби-юл еввел 987 [30.IV.1579] г. Хюсеин Карагьоз — 18. Мехмед Али от Агрибоз — 18; в Багдат е. Кейван, хърват — 13; в Багдат е. Илиас от Магниса — 9. Ахмед Юсуф, водач — 19. Мустафа, унгарец от двореца в Едирне — 19.

Шестдесет и пети бьолюк на Мюхиб Ниметуллах. Налице четири души. Дневно възнаграждение:

Споменатият [Мюхиб] — 18. Фаик, грък — 21; в Багдат е. Юнус, българин — 21; в Багдат е. Хюсеин от Аргирокасри — 22. Мехмед Хамза от Лефке — 19.

Ахмед Абдуллах, солак — 17. Мехмед от Лесковча — 17. Искендер от Изворник — 17; в Багдат е. Ахмед от Ларенде — 17; в Багдат е. Вели Карагьоз — 18; в Багдат е.

4. 1592 Г. ВЕДОМОСТ ЗА ИЗПЛАЩАНЕ НАДНИЦИТЕ НА ДВОРЦОВИ ЗАНАЯТЧИИ ЗА МЕСЕЦИТЕ ЯНУАРИ, ФЕВРУАРИ, МАРТ И АПРИЛ НА 1592 Г.

Размери: 40,5X14,5, черно тушово мастило, изписан на сиякат.
Сигн.: НБКМ, Ор. отд., Д 20, л. 57б — 59а, 82б
Превод: А. В е л к о в, Е. Р а д у ш е в

4. 1592. ETAT D'EMARGEMENT DES ARTISANS JOURNALIERS PRES LA COUR, POUR LES MOIS DE JANVIER, DE FEVRIER, DE MARS ET D'AVRIL DE L'AN 1592.

Dimensions: 40,5X14,5, encre de chine noire, écrit en siyakat.
Cote: D 20, f. 57b — 59a, 82b
Traduction: A. V e l k o v, E. R a d u š e v

л. 57б **Опис-ведомост на дневните възнаграждения на дворцовите занаятчии,** съставен по времето на главния ковчежник Юсуф — пръв измежду най-прославените и великодушните. Нека му се увеличава славата! [Описът] е съставен от ръката на бедния писар Хамза Джафер. Дневни възнаграждения за тримесечието реби-юл ахър, джемази-юл еввел и джемази-юл ахър на свещената 1000 [16.I — 12.IV.1592] г.

Дневни възнаграждения на шивачи:

Али ага, главен шивач — дневно по 13 [акчета]. Хамза Джафер, писар — 5. Неби Абдуллах, кехая — 4. Юсуф Абдуллах, шивач на робите от вътрешния султански двор — 5 1/2. Ибрахим Абдуллах — 4; станал главен кокошкар със заплатата си; 2 джемази-юл ахър 1000 [16.III.1592] г.; получава месечна заплата 240 [акчета].

Мехмед Аббас, към началника на бьолюка — 4 и 1/2. Вели Абдуллах — 4. Реджеб Абдуллах — 4. Мустафа Абдуллах — 4. Ахмед Абдуллах — 3.

Али Абдуллах — 3. Джафер Бехрам — 3. Ахмед Сейди — 3. Вели Абдуллах, главен дрындар — 3. Хасан Абдуллах — 2.

Сюлейман Абдуллах — 2. Расул Хасан — 2. Хасан Абдюлкадир — 3. Байрам Махмуд — 3. Мехмед Мустафа — 1, получено на 6 реби-юл ахър 1001 [10.I.1593] г.

Хасан Юнус — 2. Иса Насух — 1. Хасан, чирак — 1. Хюсеин Ахмед — 1. Мустафа Али — 1.

Всичко: 25 души, дневно по 78 [акчета], определено възнаграждение 6903 [акчета].

л. 58б *Дневни възнаграждения на майстори на ботуши*:

Махмуд Абдуллах — главен ботушар — 6. Хюсеин Абдуллах — 2. Сюлейман Мустафа — 3. Хасан Абдуллах — 1. Мехмед Абдуллах, бивш главен ботушар — 3.

Всичко: 5 души, дневно по 15 [акчета], определено възнаграждение 1327 [акчета].

л. 59а *Дневни възнаграждения на майстори на лъкове*:

Сюлейман Абдуллах, главен майстор — 8. Мустафа Абдуллах — 1. Али Абдуллах — 1.

Всичко: 3 души, дневно по 10 [акчета], определено възнаграждение 885 [акчета].

л. 82б *Дневни възнаграждения на майстори ключари*:

Реджеб Абдуллах, главен майстор — 5. Вели Абдуллах — 2.

Всичко: 2 души, дневно по 7 [акчета], определено възнаграждение 619 [акчета].

5. 1592 Г. ВЕДОМОСТ ЗА ИЗПЛАЩАНЕ НАДНИЦИТЕ НА КОРПУСА СЕРДАР КЪМ СУЛТАНСКИЯ ДВОР ЗА МЕСЕЦИТЕ АПРИЛ, МАЙ, ЮНИ И ЮЛИ НА 1592 Г.

Размери: 40,5X14,5, черно тушово мастило, изписан на сиякат.
Сигн.: НБКМ, Ор. отд., Д 20, л. 151б — 152а
Превод: А. В е л к о в, Е. Р а д у ш е в

5. 1592. ETAT DE SOLDE DES JOURNALIERS DU CORPS DES SERDAR PRES LA COUR DU SULTAN, POUR LES MOIS D'AVRIL, DE MAI, DE JUIN ET DE JUILLET DE L'AN 1592.

Dimensions: 40,5X14,5, encre de chine noire, écrit en siyakat.
Cote: D 20, f. 151b — 152a
Traduction: A. V e l k o v, E. R a d u š e v

л. 151б **Дневни възнаграждения на поделението на сердарите за сметка на тримесечието реджеб, шабан и рамазан на 1000 [13.IV — 10.VII.1592] г.**

Мустафа, албанец, към кехаята на корпуса — 5. Юсуф Абдуллах, към началника на бьолюка — 4. Шабан Абдуллах, към [началника на] плодните градини — 2. Амхед Абдуллах, към кушчубашията — 2. Джафер Абдуллах, отговаря за кандилата — 2.

Мустафа Абдуллах — 2. Халил Абдуллах — 2. Мехмед Абдуллах — 2. Мехмед, българин — 2. Хасан, албанец — 2; починал.

Хюсеин Али — 2. Хюсеин Тургут — 2. Бали Худавирди — 2. Юсуф Абдуллах — 2. Мустафа Абдуллах — 2.

Али Абдуллах — 2. Хюсеин, грък — 2. Ибрахим Абдуллах — 2. Мехмед от Босна — 2. Хасан Абдуллах — 2.

Хасан Абдуллах — 2.

Всичко: 20 души, дневно по 45 [акчета], определено възнаграждение 3982 [акчета]. Вярно! Получени на 27 рамазан 1000 [7.VII.1592] г.

л. 152а **Дневни възнаграждения на поделението на бостанджиите за тримесечието реджеб, шабан и рамазан на 1000 [13.VI — 10.VII.1592] г.**

Мехмед Абдуллах, към началника на бостанджиите — 8. Мехмед от Русчук, към началника на бьолюка — 2. Ибрахим от Борлу — 2. Исмаил от Яние — 2. Рамазан Имре — 2.

Хюсеин от Денизли — 2. Мустафа от Асарил [?] — 2. Друг Мустафа — 2. Ибрахим Бали — 2. Именуваният Хюсеин — 2.

Именуваният Мустафа — 2. Хасан Абдуллах — 2; починал. Ибрахим Абдуллах — 2. Мехмед Абдуллах — 2.

Съгласно разписката за извършена проверка, първоначална дневна издръжка на долуизредените [лица], прибавени към споменатото поделение за времето от 15 рамазан на свещената 1000 г. до края на същия месец [25.VI — 10.VII.1592] г.

Али Абдуллах — 2; на мястото на починалия бостанджия Хамза. Реджеб Абдуллах — 2; на мястото на починалия бостанджия Хасан. Ахмед Абдуллах — 2; на мястото на Мехмед, който отишъл [да служи] при вратарите. Мехмед Абдуллах — 2; на мястото на бостанджията Ферхад, прехвърлен към корпуса на спахиите.

Всичко: 4 души, дневно по 8 [акчета], определено възнаграждение 120 [акчета].

Общо: 17 души, дневно по 32 [акчета], определено възнаграждение 2831 [акчета].

6. 1611 Г. ИЗ РЕГИСТЪР ЗА ПРЕХРАНА НА ЗАТВОРНИЦИ, ПОСТАВЕНИ КАТО ГРЕБЦИ НА ДЪРЖАВНИТЕ ГАЛЕРИ В КРЕПОСТТА КАВАЛА, ЗА ВРЕМЕТО ОТ МЕСЕЦ ДЕКЕМВРИ НА 1610 ДО МЕСЕЦ ОКТОМВРИ 1611 Г.

Размери: 26,5X14, черно тушово мастило, изписан на сиякат.
Сигн.: НБКМ, Ор. отд., Д 39, л. 5а — 5б
Превод: А. В е л к о в, Е. Р а д у ш е в

6. 1611. EXTRAIT DU REGISTRE REFLETANT L'ETAT DE FRAIS POUR LA NOURRITURE DES PRISONNIERS-RAMEURS DESSERVANT LES GALERES DE L'ETAT DANS LA FORTERESSE DE KAVALA, POUR LA PERIODE DU MOIS DE DECEMBRE 1610 AU MOIS D'OCTOBRE 1611.

Dimensions: 26,5X14, encre de chine noire, écrit en siyakat.
Cote: D 39, f. 5a — 5b
Traduction: A. V e l k o v, E. R a d u š e v

л. 5а **За прехрана на престъпници и държавни роби — неверници, които теглят държавните галери, охраняващи Кавала, за времето от 1 шеввал 1019 до края на рамазан 1020 [17.XII.1610 — 6.X.1611] г.** Съгласно списък на Хюсеин бей — началник на флота в Кавала — и Мевляна Абдуррахим — кадия на Кавала. Сто души, на всеки по 1 акче на ден, годишно — 3600 акчета.

[Забележка]: Платежното нареждане беше връчено на 2 реби-юл евел 1021 [3.V.1612] г. на Хасан бей, началник на азабите в крепостта Кавала, брат на споменатия началник на флота Хюсеин бей.

л. 5б *Поименен опис на престъпници в крепостта Кавала, получили прехрана за месеците шеввал, зилкаде и зилхидже на 1019 [17.XII.1610 — 15.III.1611] г.*

Али Насух, Ахмед Абдуллах, Кейван Абдуллах, Синан Абдуллах, Бекир Абдуллах, Сали Абдуллах, Мустафа Абдуллах, Махмуд Хасан, Мехмед Яхия, Мустафа Вели, Мехмед Али, Хамза Хасан, Джафер Абдуллах, Ибрахим Хайдар, Хасан Абдуллах, Будак Абдуллах, Хасан Абдуллах, Сали Абдуллах, Юмер Реджеб, Бекир Вели, Хюсеин Реджеб, Мехмед Абдуллах, Хюсеин Насух, Кафтал [?] Абдуллах, Ибрахим Али, Синан Абдуллах, Мехмед Абдуллах, Мерджан Абдуллах, Мурад Абдуллах Насух, Мурад Абдуллах, Дургут Абдуллах, Ръдван Абдуллах, Хюсеин Абидин, Синан Иса, Сюлейман Абдуллах, Мюми Абидин, Хюсеин Абидин, Мусали Абидин, Ахмед Абидин, Мехмед Али, Яни Коста, Марко Иван, Иван Молар, Димо Коста, Иван Тодор, Истамат Петро, Коста Андрея, Марко Димо, Марко Петко, Коста Ботьо, Тодор Андрея, Матьо Иван, Марко Тодор, Тодор Йорги, Коста Яни, Коста Тодор, Фрат Димо, Тодор Андрея, Васко Яни, Тодор Андрея, Михо Петко, Яни Димо, Алексе Тодор, Петко Тодор, Андрея Димо, Парашкев Тодор, Андрея Михал, Коста Тодор, Коста Екестри [?], Яни Димо, Иван Тодор, Петро Тодор, Андрея Иван, Димо Коста, Паруш Петро, Марин Ласкари, Истамат Коста, Димо Тодор, Христе Андрея, Коста Яни, Яни Тодор, Андрея Иван, Парашо Тодор, Коста Марко, Марко Доньо Тодор, Кольо Иван, Никола Тодор, Парашо Добри, Истаман Андрея, Коста Марко, Тодор Иван, Марко Петро, Константин Иван, Паруш Иван, Михал Коста, Иван Манол, Павло Тодор, Михал Коста, Истамат Коста, Варо Димо.

Донесението на Вашите нищожни и покорни слуги до двореца — център на вселената и могъщ до края на света, е следното:

Съгласно стария обичай, стойността на дневната прехрана на сто души престъпници, намиращи се в крепостта Кавала, е по едно акче на ден. Донасяме до Централната власт, че необходимите средства следва да се вземат от годишните приходи на оризищата, намиращи се в Сироз.

Покорният Ви слуга Хюсеин — началник на флотата в Кавала.

Нищожният Абдуррахман, кадия на Кавала, молещ се за издигането на османската държава.

7. 1679 — 1680 Г. ИЗ ВЕДОМОСТ ЗА ИЗПЛАЩАНЕ НАДНИЦИТЕ НА ДВОРЦОВИ РОБИ-МОМЧЕТА В СУЛТАНСКИТЕ ГРАДИНИ, ЗА МЕСЕЦИТЕ НОЕМВРИ И ДЕКЕМВРИ 1679 И ЯНУАРИ И ФЕВРУАРИ 1680 Г.

Размери: 42,5X14,7, черно тушово мастило, изписан на сиякат.
Сигн.: НБКМ, Ор. отд., Д 159, л. 68б — 78б
Превод: А. В е л к о в, Е. Р а д у ш е в

7. 1679 — 1680. EXTRAIT DU REGISTRE REFLETANT L'ETAT D'EMARGEMENT DES ESCLAVES MALES (GARÇONS) TRAVAILLANT DANS LES JARDINS DU SULTAN, POUR LES MOIS DE NOVEMBRE ET DE DECEMBRE 1679 ET DE JANVIER ET DE FEVRIER 1680.

Dimensions: 42,5X 14,7, encre de chine noire, écrit en siyakat.
Cote: D 159, f. 68b — 78b
Traduction: A. V e l k o v, E. R a d u š e v

л. 68б **Опис-ведомост на момчета [гулям], служещи в султанските градини. Дневно възнаграждение за последните три месеца на 1090 [5.XI.1679 — 1.II.1680] г.**

Първи бьолюк — 88 души:

Хасан от Болу — 7 и 1/2 [акчета]. Салих от Новасин — 7 и 1/2. Мухаррем Ахмед — 7 и 1/2. Хюсеин от Манастър — 7 и 1/2. Али от Тимурхисар — 7 и 1/2. Мехмед от Юскюб — 6 и 1/2. Баязид Али — 6. Хасан Хюсеин — 5. Исмаил Ибрахим — 3. Ахмед Мустафа — 2. Ибрахим, унгарец — 2. Общо: 62 [акчета].

Хасан от Юскюб — 2. Ахмед от Покирайне [?] — 2. Ахмед от Йенишехир — 2. Хюсеин Мустафа — 2. Али Мехмед — 2. Юмер от Истарова — 2. Мехмед Уруч — 2. Мюми Уруч — 2. Неби Бекир — 2. Шабан от Янболу — 2. Ибрахим Сюлейман — 2. Юсуф от Видин — 2. Общо: 24 [акчета].

Хюсеин от Илбасан — 2. Хумами от Илбасан — 2. Ибрахим от Охри — 2. Хабиб от Йенипазар — 2. Мустафа от Гьориче — 2. Хюсеин от Кайсерие — 2. Али Абдуллах — 2. Мехмед Хюсеин — 2. Хасан от Урус-

чук — 2. Махмуд от Каринабад — 2. Мехмед от Самоков — 2. Мехмед от Силистра — 2. Емин от Разлог — 2. Общо: 26 [акчета].

Хюсеин от Ипек — 2. Джафер от Вишеград — 2. Мехмед от Бар — 2. Мурад от Разлог — 2. Ахмед от Мостар — 2. Ибрахим от Гьоридже — 2. Хюсеин от Добраче — 2. Иса Ахмед — 2. Халил от Босна — 2. Исмаил Мустафа — 2. Осман Ахмед — 2. Мехмед Хюсеин — 2. Юмер от Киева — 2. Общо: 26 [акчета].

Дервиш от Илбасан — 2. Мустафа от Търговище — 2. Али Ибрахим — 2. Ахмед Иваз — 2. Ахмед Али — 2. Халил Сефер — 2. Ахмед Шабан — 2. Мехмед Мустафа — 2. Али Юсуф — 2. Исхак Ислям — 2. Халил Ибрахим — 2. Ахмед Абдуррахман — 2. Общо: 24 [акчета].

Хасан Абдюлбаки — 2. Мехмед от Новасин — 2. Абдуллах от Фоча — 2. Мехмед от Сърбеник — 2. Мехмед от Килис — 2. Мустафа от Молайче [?] — 2. Али Реджеб — 2. Мехмед от Авлоние — 2. Ахмед от Гьоридже — 2. Али от Барутин [?] — 2. Али от Белград — 2. Общо: 22 [акчета].

Ахмед от Сироз — 2. Ибрахим Хасан — 2. Мустафа от Узунджова — 2. Сюлейман от Яйче — 2. Мехмед Али — 2. Мехмед от Манастър — 2. Мехмед Мухаррем — 2. Мустафа Хасан — 2. Мустафа Руда [?] — 2. Ахмед от Загра — 2. Мустафа от Силистре — 2. Мустафа Уруч — 2. Общо: 24 [акчета].

Байрам Ахмед — 2. Халил от Молайче [?] — 2. Ибрахим от Михалич — половин [акче]. Мустафа Али — половин [акче]. Бали от Дирама — 2; прехвърлен от 32-ри бьолюк. Общо: 7 [акчета]. Всичко: 88 души, 215 [акчета].

л. 69а *Втори бьолюк* — 50 души:

Мехмед от Едирне — 7 и 1/2. Мустафа от Едирне — 7 и 1/2. Махмуд Абдуллах — 7 и 1/2. Ахмед от Юскюб — 7 и 1/2. Ахмед от Каринабад — 7 и 1/2. Вели от Барутин — 7 и 1/2. Мехмед от Белград — 7 и 1/2. Мустафа Абдуллах — 7 и 1/2. Ахмед от Чайниче — 7 и 1/2. Мустафа от Перевади — 4. Общо: 71 и 1/2 [акчета].

Мустафа от Йенишехир — 3. Емин Бекир — 3. Шабан от Булагай — 3. Зулкадър Емин — 2. Сюлейман от Юскюб — 2. Ахмед Ибрахим — 2. Сюлейман от Гьордос — 2. Хасан от Никболи — 2. Ахмед, унгарец — 2. Ахмед от Михалич — 2. Ибрахим Реджеб — 2. Общо: 25 [акчета].

Али от Мат — 2. Ахмед от Йенидже-и Вардар — 2. Хасан от Шумну — 2. Мустафа от Бергос — 2. Хасан от Узиче — 2. Ахмед от Чаталджа — 2. Али от Челеби пазаръ — 2. Емин от Гьоридже — 2. Ибрахим от Татар пазаръ — 2. Ахмед Мустафа — 2. Осман Абдуллах — 2. Общо: 22 [акчета].

Али Муса — 2. Хюсеин Хасан — 2. Ахмед Ибрахим — 2. Ахмед Хюсеин — 2. Ахмед Абдуррахман — 2. Али от Русчук — 2. Хюсеин от Истарова — 2. Ибрахим от Коня — 2. Хюсеин, унгарец — 2. Али от Гьоридже — 2. Мустафа Осман — 2. Общо: 22 [акчета].

Ахмед Мустафа — 2. Хасан Ахмед — 2. Али Абдуллах — 2. Хюсеин от Гьоридже — 2. Реджеб Юсуф — 2. Мустафа Али — 2. Ахмед Ибрахим — 2. Общо: 14 [акчета]. Всичко: 50 души, 154 и 1/2 [акчета].

л. 69б *Трети бьолюк* — 52 души:

Хюсеин Халил — 7 и 1/2. Ахмед Муса — 7 и 1/2. Джафер от Челеби пазаръ — 7 и 1/2. Али от Гьоридже — 7. Мустафа от Мостар — 6. Дервиш от Узункьопрю — 4. Ахмед от Мора — 3 и 1/2. Емин Ресул — 3.

Реджеб от Юскюб — 3. Ахмед от Йенидже — 3. Хюсеин Бекир — 3. Общо: 55 [акчета].

Насух от Чайниче — 2. Мехмед Али — 2. Халил Муса — 2. Сефер от Едирне — 2. Хасан от Бешикташ — 2. Мустафа от Искрапар — 2. Мехмед от Искендерие — 2. Али от Сарай [Босна] — 2. Сюлейман от Булагай — 2. Мехмед от Зъхна — 2. Юмер от Болу — 2. Общо: 22 [акчета].

Халил от Кумгьолю — 2. Салих от Акчахисар — 2. Реджеб от [?] — 2. Осман от Амасие — 2. Али Ахмед — 2. Хасан от Излати — 2. Юсуф от Шумну — 2. Хасан челеби от [Йени] пазаръ — 2. Ислям челеби от [Йени] пазаръ — 2. Муса от Белград — 2. Юсуф от Саръгьол — 2. Мустафа от Саръгьол — 2. Общо: 24 [акчета].

Хюсеин от Зищови — 2. Ахмед от Йени пазаръ — 2. Мехмед от Илбасан — 2. Синан от Ахъйолу — 2. Хасан Али — 2. Ахмед Ибрахим — 2. Муса Халил — 2. Халил Вели — 2. Абдуллах Хюсеин — 2. Мехмед Мустафа — 2. Ахмед Мустафа — 2. Мехмед от Малатие — 2. Общо: 24 [акчета].

Исмаил Ибрахим — 2. Мехмед Юсуф — 2. Мустафа от Йенидже — 2. Мустафа от Илбасан — 2. Исмаил Халил — 2. Али от Бихлище — 2. Общо: 12 [акчета]. Всичко: 52 души, 137 [акчета].

л. 70а *Четвърти бьолюк* — 51 души:

Мустафа Мехмед — 7 и 1/2. Реджеб от Беркофче — 7 и 1/2. Хюсеин от Новасин — 4. Мехмед Юсуф — 4. Ибрахим от Новасин — 2 и 1/2. Емин от Самоков — 2. Али Хасан — 2. Ахмед от Узунджова — 2. Юсуф от Гьордос — 2. Ръдван от Гьордос. Общо: 35 и 1/2 [акчета].

Ахмед от Михалич — 2. Исмаил от Балчък — 2. Мехмед от Излати — 2. Емин от Гьоридже — 2. Абдуллах челеби от [Йени] пазаръ — 2. Хасан от Беркофче — 2. Исмаил от Йени пазаръ — 2. Шабан от Перевади — 2. Емин от Узунджова — 2. Али от Казанлък — 2. Юсуф от Кочане — 2. Общо: 22 [акчета].

Мехмед от Беркофче — 2. Али от Инеболу — 2. Мустафа от Илбасан — 2. Ахмед Ибрахим — 2. Али Хъзър — 2. Мехмед Абдуллах — 2. Мустафа Халил — 2. Али от Сарай [Босна] — 2. Хюсеин Мустафа — 2. Али Шабан — 2. Хасан Халил — 2. Общо: 22 [акчета].

Хюсеин Иваз — 2. Осман от Новасин — 2. Мехмед от Новасин — 2. Халил от Мостар — 2. Хюсеин Расул — 2. Хасан от Илбасан — 2. Хасан Хюсеин — 2. Мехмед Юмер — 2. Ибрахим Реджеб — 2. Ахмед от Гьоридже — 2. Ахмед от Узунджова — 2. Общо: 22 [акчета].

Ахмед Мустафа — 2. Али от Гьоридже — 2; прехвърлен със султанска заповед към мютеферриките в султанските градини с дневно възнаграждение 25 [акчета]. Мустафа Ахмед — 2. Хасан Али — 2. Ахмед Абдуллах — 2. Кялил Ибрахим — 2. Юсуф Исмаил — 2. Мехмед Али — 2. Общо: 16 [акчета]. Всичко: 50 души, 117 и 1/2 [акчета].

л. 70б *Пети бьолюк* — 70 души:

Али от Сарай Босна — 7 и 1/2. Осман Хюсеин — 7 и 1/2. Юсуф Али — 7 и 1/2. Мустафа Али — 7 и 1/2. Ахмед от Чаталджа — 7 и 1/2. Али от Илбасан — 7 и 1/2. Юмер Давуд — 7 и 1/2. Мустафа от Шумну — 7 и 1/2. Ахмед Осман — 7 и 1/2. Ахмед от Диметока — 7 и 1/2. Еюб от Бруса — 7 и 1/2. Общо: 82 и 1/2 [акчета].

Али Реджеб — 7 и 1/2. Хабиб Юсуф — 7; отписан и прехвърлен към султанската градина. Мустафа от Илбасан — 6 и 1/2. Ибрахим от Перемеди — 6 и 1/2. Мустафа от Босна — 5 и 1/2. Хюсеин от Илбасан — 5 и 1/2. Ахмед от Новасин — 4. Ибрахим Абдуллах — 3 и 1/2. Юсуф

от Мостар — 3. Ахмед Ибрахим — 3. Хюсеин от Гьоридже — 3. Али от Хезарград — 3. Общо: 58 [акчета].

Бекир от Сироз — 2. Ибрахим от Мостар — 2. Али Осман — 2. Ахмед Али — 2. Хюсеин от Синоп — 2. Якуб от Булгарине [?] — 2. Мустафа от Варна — 2. Осман от Херсек — 2. Хабиб от Херсек — 2. Мустафа от Юскюб — 2. Али от Илбасан — 2. Мустафа от Серфидже — 2. Общо: 24 [акчета].

Хюсеин Ислям — 2. Салих от Инегьол — 2. Мехмед от Призрин — 2. Махмуд от Фоча — 2. Ахмед от Йенишехир — 2. Хасан от Хаскьой — 2. Шабан от Хаскьой — 2. Ахмед от Узункьопрю — 2. Ибрахим от Селяник — 2. Халил от Диметока — 2. Хюсеин от Искендерие — 2. Ахмед от Искендерие — 2. Общо: 24 [акчета].

Мехмед от Яние — 2. Бекир от Мостар — 2. Мехмед от Едирне — 2. Мустафа от Илбасан — 2. Ибрахим от Кайсерие — 2. Зюлфикяр Рамазан — 2. Ахмед Абдуллах — 2. Мустафа от Босна — 2. Мустафа Муса — 2. Расул Ахмед — 2. Али Емин — 2. Осман от Кьопрю — 2. Общо: 24 [акчета].

Хюсеин Али — 2. Вели Абдуллах — 2. Ахмед Муса — 2. Мехмед Ахмед — 2. Ахмед Емин — 2. Хюсеин от Гъбле — 2. Хасан Мехмед — 2.

Мустафа от Гьордос — 2. Хюсеин от Узунджова — 1/2. Халил от Хезарград — 1/2. Ахмед от Едирне — 1/2. Общо: 20 и 1/2 [акчета]. Всичко: 70 души, 233 [акчета].

л. 71а *Шести бьолюк* — 52 души:

Реджеб Рамазан — 7 и 1/2. Мустафа Халил — 7 и 1/2. Юмер Ръдван — 7 и 1/2. Мехмед от Инегьол — 7 и 1/2. Дервиш от Айдос — 7 и 1/2. Мехмед от Илбасан — 7 и 1/2. Ибрахим Фахим — 7. Мустафа от Челеби пазаръ — 7. Мехмед от Софие — 3. Общо: 62 [акчета].

Хасан от Белград — 2. Хюсеин Мустафа — 2. Ибрахим Хасан — 2. Реджеб от Аккерман — 2. Мехмед от Илбасан — 2. Халил от Силистре — 2. Али от Родосчук — 2. Бекир от Сарай Босна — 2. Мехмед от Гугова — 2. Шабан от Едирне — 2. Общо: 20 [акчета].

Юсуф от Едирне — 2. Ахмед от Едирне — 2. Ахмед от Акчахисар — 2. Али от Едирне — 2. Али от Море — 2. Исмаил от Търнова — 2. Хасан от Гьоридже — 2. Осман от Охри — 2. Хасан от Силистре — 2. Хасан Ахмед — 2. Общо: 20 [акчета].

Рамазан Абдуллах — 2. Мехмед Али — 2. Ахмед Али — 2. Емин Ибрахим — 2. Ахмед Емин — 2. Емин Рамазан — 2. Емин Мусли — 2. Али Хамза — 2. Ахмед от Амасие — 2. Хюсеин Али — 2. Общо: 20 [акчета].

Неби от Узунджова — 2. Ахмед Осман — 2. Ахмед Синан — 2. Ибрахим Джафер — 2. Мустафа Шабан — 2. Мехмед Али — 2. Мустафа Ахмед — 2. Хасан от Белград — 2. Ахмед Байрам — 2. Мустафа Реджеб — 2. Общо: 20 [акчета].

Ибрахим Мустафа — 2. Мехмед Хъзър — 2. Сюлейман от Силиври — 1/2. Общо: 5 и 1/2 [акчета]. Всичко: 52 души, 147 и 1/2 [акчета].

л. 71б *Седми бьолюк* — 57 души:

Дервиш от Херсек — 23; началник на болницата. Мехмед от Гъбле — 20; имам на месджида към болницата. Бекташ Хасан — 15; хирург в болницата. Ибрахим Рюстем — 10; хирург в болницата. Мехмед Халил — 7 и 1/2; имам-и михманъ. Махмуд Мехмед — 7 и 1/2; имам в кьошка. Мустафа от Йени пазар — 7 и 1/2.

Мюмин Хасан — 7 и 1/2; имам на Козбекчи [?]. Юсуф Абдуллах — 7 и 1/2. Мустафа Али — 7 и 1/2. Общо: 113 [акчета].

Сюлейман от Карасу — 7 и 1/2. Салих от Мостар — 7 и 1/2. Ахмед от Серфидже — 7 и 1/2. Синан от Белград — 4; старейшина на градината. Мехмед Абдуллах — 2. Емин Хасан — 2. Мехмед Хюсеин — 2. Хасан Хюсеин — 2. Ахмед от Гьоридже — 2. Мехмед от Ерегли — 2. Общо: 40 и 1/2 [акчета].

Хюсеин от Кардагъ — 2. Мустафа от Чорлу — 2. Мехмед от Йенишехир — 2. Мусли от Кълаверта — 2. Хюсеин от Татарпазаръ — 2. Вели от Илбасан — 2. Али от Илбасан — 2. Еюб от Сарай Босна — 2. Абдуррахман от Дирама — 2. Нури от Бергос — 2. Ибрахим от Чайниче — 2. Общо: 22 [акчета].

Ибрахим от Бергос — 2. Ибрахим от Ипсала — 2. Шабан от Булагай — 2. Хюсеин от Яние — 2. Сефер от Грачаниче — 2. Друг Сефер от Грачаниче — 2. Юсуф от Филибе — 2. Емин от Селяник — 2. Хюсеин Хасан — 2. Халил от Гьоридже — 2. Мехмед от Михалич — 2. Общо: 22 [акчета].

Ибрахим Мустафа — 2. Мехмед Али — 2. Осман Емин — 2. Хасан Мустафа — 2. Мустафа Емин — 2. Хасан от Илбасан — 2. Емин Хасан — 2. Мехмед Абдуррахман — 2. Ибрахим Али — 2. Ахмед от Дупниче — 2. Мехмед Ахмед — 2. Общо: 22 [акчета].

Хасан от Лескофча — 1/2. Халил Муса — 1/2. Хюсеин от Манастър — 1/2. Общо: 1 и 1/2 [акчета]. Всичко: 57 души, 224 [акчета].

л. 72а *Осми бьолюк* — 60 души:

Абди от Мидиллю — 7 и 1/2. Ахмед Мустафа — 7 и 1/2. Мустафа от Новасин — 7 и 1/2. Шабан от Йени варош — 7 и 1/2. Исмаил от Плевне — 7 и 1/2. Мустафа от Изникмит — 7 и 1/2. Ибрахим от Търговище — 7 и 1/2. Емин от Каринабад — 7 и 1/2. Вели от Ахъйолу — 6. Юсуф Емин — 6. Али Мустафа — 5 и 1/2. Али от Беркофча — 4. Салих Мустафа — 3. Общо: 84 и 1/2 [акчета].

Хюсеин Мустафа — 3. Мустафа Ислям — 3. Мустафа от Илбасан — 2. Мустафа от Призрин — 2. Али от Ерзурум — 2. Хасан Мустафа — 2. Ибрахим Али — 2. Мустафа от Хезарград — 2. Сефер от Болу — 2. Емин от Бартин — 2. Мюми Мустафа — 2. Общо: 24 [акчета].

Ахмед от Търнова — 2. Емин от Илбасан — 2. Емин от Юскюб — 2. Халил от Болу — 2. Сефер от Гьоридже — 2. Сюлейман Селим — 2. Ахмед от Белград — 2. Абди от Йенишехир — 2. Муса от Манастър — 2. Расул от Бихлище — 2. Юмер от Нигболи — 2. Юсуф от Узунджова — 2. Общо: 24 [акчета].

Реджеб от Рахова — 2. Ахмед от Видин — 2. Друг Ахмед от Видин — 2. Ибрахим от Беркофча — 2. Хасан от Едирне — 2. Хюсеин от Манастър — 2. Ахмед от Сироз — 2. Хасан Мустафа — 2. Ахмед Махмуд — 2. Али Шабан — 2; получил увеличение; сега получава 4 [акчета]. Осман Мустафа — 2. Ахмед Емин — 2. Общо: 24 [акчета].

Хасан Емин — 2; прехвърлен към началника на казармата. Халил Емин — 2. Али, унгарец — 2. Ибрахим Мустафа — 2. Хюсеин Юсуф — 2. Ахмед Али — 2. Мустафа Ибрахим — 2. Мехмед Мустафа — 2. Емин от Сироз — 2. Ахмед Байрам — 2. Мустафа от Ерзурум — 2. Юмер Мустафа — 2. Общо: 24 [акчета]. Всичко: 60 души, 180 и 1/2 [акчета].

л. 73а *Девети бьолюк* — 49 души:

Зюлфикяр Ибрахим — 7 и 1/2. Исмаил от Юскюб — 7 и 1/2. Али Ду-

рак — 7 и 1/2. Хюсеин Рамазан — 7 и 1/2. Хюсеин от Искендерие — 7 и 1/2. Осман от Херсек — 7 и 1/2. Али от Босна — 7 и 1/2. Ахмед Мехмед — 7 и 1/2. Мехмед Ибрахим — 7. Салих от Сарай Босна — 7. Ахмед от Юскюб — 4. Общо: 78 и 1/2 [акчета].

Осман от Ерегли — 4. Али от Манастър — 3. Али от Илбасан — 3. Нух Емин — 2. Мустафа от Гьоридже — 2. Мустафа от Тирхала — 2. Осман от Илбасан — 2; пенсионер; прехвърлен към 8-и бьолюк със заповед; дневно по 10 [акчета]; остатък в хазната — 7 [акчета]. Хасан от Илбасан — 2. Мехмед от Търговище — 2. Мустафа от Яние — 2. Ибрахим от Ташлъджа — 2. Иваз от Чирмен — 2. Общо: 28 [акчета].

Бекир от Йенишехир — 2. Ахмед от Булагай — 2. Хасан от Препол — 2. Хюсеин от Софие — 2. Юсуф от Препол — 2. Халил от Ямболу — 2. Мехмед от Загра-и атик — 2. Ибрахим Мурад — 2. Мустафа Ахмед — 2. Синан Мустафа — 2. Ибрахим Дилявер — 2. Общо: 22 [акчета].

Осман Али — 2. Мехмед Ахмед — 2. Мустафа Осман — 2. Байрам Сюлейман — 2. Мехмед Мустафа — 2. Салих Ахмед — 2. Ахмед от Гюмюлджине — 2. Али Идрис — 2. Мустафа от Едирне — 2. Мехмед от Узунджова — 2. Хасан от Булагай — 2. Ахмед Хасан — 2. Общо: 24 [акчета].

Хюсеин Хасан — 2. Ахмед от Пеще — 1/2. Ахмед Джафер — 1/2. Общо: 3 [акчета]. Всичко: 49 души, 107 и 1/2 [акчета].

л. 73б *Десети бьолюк* — 47 души:

Али Ибрахим — 7 и 1/2; отписан; станал мютеферрика с височайша заповед; дневното му възнаграждение е 39 [акчета]. Ибрахим от Илбасан — 7 и 1/2. Осман от Новасин — 7 и 1/2. Мехмед Ибрахим — 7. Ислям Мурад — 6. Хюсеин от Булагай — 5. Хюсеин от Травник — 4. Рамазан от Юскюб — 3. Хамза Хюсеин — 2. Мехмед от Босна — 2. Мустафа, унгарец — 2. Общо: 53 и 1/2 [акчета].

Мустафа Юсуф — 2. Мехмед Халил — 2. Ахмед Мустафа — 2. Али от Охри — 2. Мустафа Абдуллах — 2. Хасан от Юргюб — 2. Синан от Гьоридже — 2. Мустафа от Гьоридже — 2. Шабан от Вишеград — 2. Ахмед от Вишеград — 2. Хасан от Херсек — 2. Общо: 22 [акчета].

Али от Херсек — 2. Махмуд от Кютахие — 2. Шабан от Никболи — 2. Абдуллах от Хезарград — 2. Юмер от Силистре — 2. Мехмед от Йенипазар — 2. Ахмед Гази — 2. Дервиш от Искендерие — 2. Хасан от Искендерие — 2. Осман Хамза — 2; началникът на градините му е написал увеличение на дневното възнаграждение с 3 [акчета] за първото тримесечие на годината; сега получава 5 [акчета]. Джафер от Перевади — 2. Общо: 22 [акчета].

Юмер Хамза — 2. Мехмед Али — 2. Мустафа Мурад — 2. Хасан от Илбасан — 2. Мустафа Ибрахим — 2. Мехмед от Ташкьопрю — 2. Мустафа от Илбасан — 2. Али Абдуллах — 2. Друг Али Абдуллах — 2. Абдуррахман Али — 2. Ибрахим от Гьоридже — 2. Общо: 22 [акчета].

Али Алабаш — 2. Ахмед Исмаил — 2. Мехмед Мустафа — 1/2. Общо: 4 и 1/2 [акчета]. Всичко: 47 души, 125 [акчета].

л. 74а *Единадесети бьолюк* — 54 души:

Осман Юсуф — 7 и 1/2. Ибрахим Абдуллах — 7 и 1/2. Мехмед от Охри — 7 и 1/2; пенсионер; прехвърлен към 8-и бьолюк с височайша заповед; дневно по 23 [акчета]. Мустафа от Сироз — 7 и 1/2. Сюлейман Емин — 7 и 1/2. Мехмед от Самоков — 7. Халил Мехмед — 4. Мюемен Якуб — 2. Музаббер [?] от Михалич — 2. Мехмед Мустафа — 2. Друг

Мехмед Мустафа — 2. Друг Мехмед Мустафа — 2. Общо: 56 и 1/2 [акчета].

Мехмед Семур [?] — 2. Ахмед от Филибе — 2. Ахмед от Манастър — 2. Али от Гьоридже — 2. Халил Якуб — 2. Исмаил от Водане — 2. Мустафа от Изникмид — 2. Халил от Булгаркине [?] — 2. Али от Кардагъ — 2. Али от Бабадагъ — 2. Мехмед от Гьоридже — 2. Ахмед от Юркюб — 2. Общо: 24 [акчета].

Мехмед от Бабадагъ — 2. Али от Едирне — 2. Хасан от Илбасан — 2. Друг Хасан от Илбасан — 2. Муса от Валесин — 2. Али от Гьоридже — 2. Мустафа от Мостар — 2. Хасан Нух — 2. Мехмед от Препол — 2. Халил от Травник — 2. Юсуф от Филорине — 2. Ибрахим от Едирне — 2. Общо: 24 [акчета].

Мехмед от Изкубине [?] — 2. Мустафа от Кюстендил — 2. Ахмед Хасан — 2. Юсуф от Узунджа абад-ъ Хаскьой — 2. Ибрахим Мустафа — 2. Дервиш Ахмед — 2. Мехмед от Илбасан — 2. Хасан от Софие — 2. Мустафа Хюсеин — 2. Халил Музаббер [?] — 2. Осман Абдуллах — 2. Али Мустафа — 2. Общо: 24 [акчета].

Айдън Али — 2. Ахмед Ибрахим — 2. Хюсеин от Дукагин — 2. Сюлейман Абдуррахман — 2. Осман Ибрахим — 2. Хюсеин Хасан — 2. Али Ахмед — 2. Общо: 14 [акчета]. Всичко: 54 души, 142 и 1/2 [акчета].

л. 74б *Дванадесети бьолюк* — 45 души:

Емин Мустафа — 7 и 1/2. Мустафа Еюб — 7 и 1/2. Осман Мустафа — 7 и 1/2. Хасан Абдуллах — 7 и 1/2. Халил от Лофча — 5. Юмер от Мангалие — 5. Халил Осман — 3. Салих Хюсеин — 3. Хъзър от Неврекоп — 2. Мустафа от Филибе — 2. Общо: 50 [акчета].

Хасан от Мат — 2. Хасан от Илбасан — 2. Ибрахим от Премеди — 2. Мустафа от Каринабад — 2. Хасан от Силистре — 2. Мехмед от Премеди — 2. Хюсеин Джемшид — 2. Хюсеин от Гейбузе — 2. Али от Кастамону — 2. Хюсеин от Йенидже-и карасу — 2. Исмаил от Узунджова — 2. Общо: 22 [акчета].

Хасан от Търнова — 2. Хасан от Силистра — 2. Музаббер [?] от Търнова — 2. Ибрахим от Хезарград — 2. Рамазан от Търнова — 2. Хюсеин от Едирне — 2. Али от Юркюб — 2. Рамазан Абдуллах — 2. Махмуд Хасан — 2. Хюсеин Дурмуш — 2. Бекир Илиас — 2. Общо: 22 [акчета].

Ахмед от Гьоридже — 2. Хасан Уруч — 2. Али Байрам — 2. Ахмед от Айдос — 2. Юмер Емин — 2. Мехмед Мустафа — 2. Ибрахим от Хезарград — 1/2. Общо: 21 и 1/2 [акчета].

Али от Караферие — 1/2. Ахмед от Сироз — 1/2. Общо 1 [акче]. Всичко: 45 души, 118 и 1/2 [акчета].

л. 75а *Тринадесети бьолюк* — 45 души:

Ахмед от Селяник — 7 и 1/2. Ахмед от Мостер — 7 и 1/2. Хамза Сюлейман — 7 и 1/2. Мехмед Мустафа — 7 и 1/2. Халил Ахмед — 7. Хюсеин от Булгаркине — 6 и 1/2. Мехмед от Сироз — 4 и 1/2. Ахмед Хюсеин — 4. Синан от Ужиче — 4. Ахмед Мустафа — 2. Общо: 58 [акчета].

Ахмед от Силистре — 2. Ибрахим от Шумну — 2. Ибрахим от Лофча — 2. Мустафа от Сироз — 2. Реджеб от Едирне — 2. Хюсеин от Гелиболу — 2. Хюсеин от Софие — 2. Ахмед от Едирне — 2. Мустафа от Инеболу — 2. Мустафа от Търнова — 2. Синан от Кавала — 2. Общо: 22 [акчета].

Мехмед от Разлог — 2. Хасан от Гьоридже — 2. Юмер от Филибе — 2. Мехмед от Акова — 2. Али от Лофча — 2. Хасан от Премеди — 2. Мех-

мед от Илбасан — 2. Ибрахим от Селяник — 2. Мехмед от Искендерие — 2. Хасан от Авлоние — 2. Али от Дирама — 2. Общо: 22 [акчета].

Муса от Босна — 2. Ибрахим Шабан — 2. Юмер Ахмед — 2. Мехмед Сюндюк — 2. Ахмед Мустафа — 2. Али Емин — 2. Джафер Хюсеин — 2. Хасан Ахмед — 2. Мехмед Мустафа — 2. Вели Емин — 2. Хасан от Йенидже — 2. Общо: 22 [акчета].

Али от Силиври — 1/2. Исмаил от Варна — 1/2. Общо: 1 [акче]. Всичко: 45 души, 127 [акчета].

л. 75б *Четиринадесети бьолюк* — 54 души:

Мехмед Абдуллах — 7 и 1/2. Мехмед от Едирне — 7 и 1/2. Али от Юскюдар — 7 и 1/2. Ислям от Юркюб — 7 и 1/2. Хасан от Сарай Босна — 7 и 1/2. Синан от Босна — 7 и 1/2. Али от Илбасан — 7 и 1/2. Хюсеин Хасан — 7. Хасан от Илбасан — 7. Шабан Вели — 4. Юмер Нух — 2. Общо: 72 и 1/2 [акчета].

Али Осман — 2. Мехмед от Хезарград — 2. Ибрахим Абдуллах — 2. Ахмед Махмуд — 2. Абди от Юскюдар — 2. Хюсеин от Гьоридже — 2. Сюлейман от Гьоридже — 2. Али от Мараш — 2. Насух от Гюлпазаръ — 2. Хюсеин от Илбасан — 2. Ибрахим от Булаѓай — 2. Расул Вели — 2. Общо: 24 [акчета].

Ахмед Вели — 2. Ибрахим от Шаркьой — 2. Хюсеин от Челебипазаръ — 2. Юсуф от Челебипазаръ — 2. Мухаррем от Ягодина — 2. Диляер от Зъхна — 2. Ахмед от Търнова — 2. Друг Ахмед от Търнова — 2. Мухаррем от Тузла — 2. Али от Кавала — 2. Осман от Филорина — 2. Юсуф от Травна — 2. Общо: 24 [акчета].

Ахмед от Бруса — 2. Осман Али — 2. Муса Емин — 2. Хюсеин Хасан — 2. Ахмед Мустафа — 2. Абдуррахман от Софие — 2. Али от Узунджова — 2. Юсуф Емин — 2. Хюсеин от Гьоридже — 2. Осман от Новасин — 2. Ибрахим Аббас — 2. Мехмед от Белград — 2. Общо: 24 [акчета].

Ибрахим Мустафа — 2. Халил Шабан — 2. Ибрахим [?] — 2. Хюсеин Хасан — 2. Халил Ибрахим — 2. Али Сефер — 2. Ръдван от Плевне — 2. Общо: 13 [акчета]. Всичко: 54 души, 158 [акчета].

л. 76а *Петнадесети бьолюк* — 46 души:

Али Мустафа — 7 и 1/2. Мустафа Уджуз — 7 и 1/2. Махмуд Ахмед — 7 и 1/2. Ахмед Вели — 5. Мехмед Ибрахим — 4. Ебубекир от Гъбле — 3. Мустафа от Бане Лука — 3. Хасан Абди — 2. Исмаил Абдуллах — 2. Якуб Мехмед — 2. Мустафа Мехмед — 2. Хасан от Бабадагъ — 2. Общо: 47 и 1/2 [акчета].

Мехмед от Силистре — 2. Ибрахим от Силистре — 2. Друг Ибрахим от Силистре — 2. Ибрахим от Силистре — 2. Мехмед от Софие — 2. Хасан от Гьоридже — 2. Мустафа от Сироз — 2. Емин от Малатие — 2. Реджеб от Ташкьопрю — 2. Иса от Ташкьопрю — 2. Ибрахим от Гелиболу — 2. Али от Разлог — 2. Общо: 24 [акчета].

Хасан от Фенер — 2. Абди от Херсек — 2. Реджеб от Искендерие — 2. Дервиш от Хезарград — 2. Али от Ескиджума — 2. Али от Тузла — 2. Мехмед от Юскюдар — 2. Хасан Халил — 2. Али от Карахисар — 2. Ахмед Али — 2. Муртаза Ахмед — 2. Али Емин — 2. Общо: 24 [акчета].

Синан Сюлейман — 2. Ахмед Емин — 2. Емин Абдуллах — 2. Мехмед Мустафа — 2. Хасан от Булагай — 2. Музаббер Халил — 2. Хюсеин Синан — 2. Хюсеин Осман — 2. Хъзър от Филорине — 1/2. Ислям от Гелиболу — 2. Общо: 17 [акчета]. Всичко: 46 души, 114 и 1/2 [акчета].

л. 76б *Шестнадесети бьолюк* — 47 души:

Хасан от Юркюб — 7 и 1/2. Хюсеин от Менекше — 7 и 1/2. Осман от Бендер — 7 и 1/2. Ибрахим от Фанар — 7 и 1/2. Мустафа от Новасин — 4. Ахмед Мустафа — 2. Емин Юмер — 2. Мехмед Абдуллах — 2. Халил Емин — 2. Емин от Булагай — 2; отписан и прехвърлен към 19-и бьолюк с писмо от началника на градините. Мехмед от Илбасан — 2. Общо: 46 [акчета].

Али от Узунджова — 2. Мехмед от Болгаркине [?] — 2. Мустафа от Видин — 2. Мехмед от Ташкьопрю — 2. Исмаил от Родосчук — 2. Али от Узунджова — 2; отписан и прехвърлен към мютеферриките в султанската градина с височайша заповед на овакантено място; вече получава 30 [акчета] дневно. Хюсеин от Едирне — 2. Мехмед Вели — 2. Мехмед от Синоп — 2. Рамазан от Босна — 2. Синан от Мат — 2. Общо: 22 [акчета].

Мустафа от Манастър — 2. Хасан от Разлог — 2. Абдуллах от Селяник — 2. Емин от Шумну — 2. Музаббер от Йенишехир — 2. Исмаил от Призрин — 2. Емин от Варна — 2. Юмер от Сироз — 2. Салих от Малатие — 2. Хасан от Силистре — 2. Рамазан от Гьоридже — 2. Хюсеин от Хезарград — 2. Общо: 24 [акчета].

Абдуррахман от Бабадагъ — 2. Исмаил Ибрахим — 2. Емин Али — 2. Хасан Хюсеин — 2. Ахмед Мустафа — 4. Мустафа от Токад — 2. Сюлейман Ферхад — 2. Хюсеин Ахмед — 2. Исмаил от Дупниче — 2. Хасан Юмер — 2. Мехмед Мурад — 2. Общо: 22 [акчета].

Юсуф от Мезестре — 1/2. Хюсеин от Видин — 1/2. Общо: 1 [акче]. Всичко: 47 души, 117 [акчета].

л. 77а *Седемнадесети бьолюк* — 49 души:

Мустафа Осман — 7 и 1/2. Мустафа Ахмед — 7 и 1/2; отписан и прехвърлен към мютеферриките в султанската градина с височайша заповед, на овакантено място в 45-и бьолюк; вече получава 30 [акчета]. Мустафа Ахмед — 7 и 1/2. Осман от Мостар — 7 и 1/2. Ибрахим от Фоча — 7 и 1/2. Емин от Едирне — 7 и 1/2. Емин от Булагай — 7 и 1/2. Осман от Силистре — 7 и 1/2. Халил Ахмед — 7 и 1/2. Хюсеин от Сироз — 6 и 1/2. Сюлейман Мехмед — 4. Ахмед от Бруса — 3. Али Хъзър — 2. Общо: 83 [акчета].

Иваз Абдуллах — 2. Мустафа от Искендерие — 2. Али от Гьоридже — 2. Емин от Йенишехир — 2. Хасан от Варна — 2. Сейди от Мора — 2. Мустафа от Илбасан — 2. Сефер от Валова — 2. Исмаил от Херсек — 2. Юмер Уруч — 2. Ахмед от Яние — 2. Салих от Диметока — 2. Общо: 24 [акчета].

Хъзър от Текирдагъ — 2. Ахмед от Силистре — 2. Музаббер от Манкалие — 2. Мустафа от Костениче — 2. Емин Халил — 2. Мустафа от Костениче — 2. Исмаил Мухаррем — 2. Мустафа Реджеб — 2. Али Мустафа — 2. Али Емин — 2. Али Уруч — 2. Ахмед Али — 2. Общо: 24 [акчета].

Ахмед от Слатине [?] — 2. Осман от Токад — 2. Мустафа от Болу — 2. Мустафа Байрам — 2. Мустафа от Селяник — 2. Емин Ибрахим — 2. Сейди Рамазан — 2. Абди Музаббер — 2. Муса Иваз — 2. Мурад Мустафа — 2. Хюсеин от Чаталджа — 2. Вехми Мурад — 2. Общо: 24 [акчета]. Всичко: 49 души, 155 [акчета].

л. 77б *Осемнадесети бьолюк* — 61 души:

Муса Ръдван — 8; станал хасеки. Али Ибрахим — 7 и 1/2. Хасан Аб-

дуллах — 7 и 1/2. Мурад от Маден — 7 и 1/2. Хасан Мирза — 7 и 1/2. Али от Изникмид — 7 и 1/2. Хюсеин от Самоков — 7 и 1/2. Ахмед от Видин — 7 и 1/2. Мустафа от Нигболи — 7. Мустафа от Анаболу — 7. Общо: 75 [акчета].

Мустафа от Ниш — 6. Ахмед от Петрофче — 4. Хасан от Дупниче — 3 и 1/2. Ахмед Мустафа — 3. Емин Али — 3. Осман от Едирне — 2 и 1/2. Халил Осман — 2. Ахмед Хасан — 2. Мустафа Абдуллах — 2. Мустафа от Дебри — 2. Осман Хасан — 2. Общо: 32 [акчета].

Осман от Михалич — 2. Емин от Перевади — 2. Хасан от Старова — 2. Реджеб от Нигде — 2. Али от Авлоние — 2. Осман от Айдън — 2. Мехмед от Сарай Босна — 2. Ибрахим Перване — 2. Осман от Сарай Босна — 2. Юмер от Хезарград — 2. Хасан от Беркофча — 2. Общо: 22 [акчета].

Ахмед от Висока — 2. Музаббер от Софие — 2. Абдуллах от Плевне — 2. Рамазан от Плевне — 2. Осман от Мат — 2. Хасан от Малгара — 2. Хасан от Илбасан — 2. Али от Хаскьой — 2. Сюлейман от Ерзурум — 2. Хасан от Гьоридже — 2. Хасан Ахмед — 2. Общо: 22 [акчета].

Бекир Емин — 2. Синан Ахмед — 2. Юсуф Хюсеин — 2. Муса Ахмед — 2. Ибрахим Али — 2. Халил Емин — 2. Зюлфикяр Мустафа — 2. Мустафа от Узиче — 2. Емин Ибрахим — 2. Ахмед Бекир — 2. Мустафа Ибрахим — 2. Общо: 22 [акчета].

Хасан от Авлоние — 2. Аббас Осман — 2. Ахмед Ибрахим — 2. Емин Абдуллах — 2. Ибрахим Али — 2. Осман Хасан — 2. Ахмед от Авлоние — 2. Общо: 14 [акчета]. Всичко: 61 души, 187 [акчета].

л. 78а *Деветнадесети бьолюк* на Емин Ахмед, началник на градината Богазкесен, намираща се на румелийския бряг, 77 души:

Споменатият Емин — 39. Мехмед Бекир — 10. Музаббер от Йенишехир — 10. Ибрахим от Варна — 10. Ибрахим от Йенипазар — 10. Илиас от Гьоридже — 10. Мурад от Чайниче — 10. Мустафа от Балчък — 10. Мехмед Кейван — 10. Юсуф от Софие — 10. Мустафа от Едирне — 10. Халил Осман — 10. Общо: 149 [акчета].

Хюсеин от Изникмид — 10. Мустафа от Варна — 10. Мустафа от Мора — 10. Дурак от Зиляхова — 10. Мухаррем от Босна — 10. Мурад от Балчък — 10. Хюсеин от Авлоние — 10. Хюсеин Ахмед — 10. Ахмед от Варна — 10. Али Хюсеин — 10. Ахмед от Барутин — 10. Насух Ибрахим — 10. Общо: 120 [акчета].

Хюсеин Хасан — 10. Али Бекир — 10. Мустафа Дервиш — 10. Ахмед Осман — 10. Мустафа Мехмед — 10. Мехмед Вели — 10. Ахмед от Балчък — 10. Мустафа Хюсеин — 10. Мехмед от Слатина — 10. Ахмед Абдуллах — 10. Хюсеин Емин — 10. Махмуд Осман — 10. Общо: 120 [акчета].

Ахмед Осман — 10. Али Синан — 10. Хюсеин от Илбасан — 7 и 1/2. Осман от Изникмид — 7 и 1/2. Мустафа Байрам — 7 и 1/2. Хюсеин Сюлейман — 7 и 1/2. Али от Нигболи — 7 и 1/2. Махмуд от Хезарград — 7 и 1/2. Мустафа от Търнова — 7 и 1/2. Халил Ахмед — 7 и 1/2. Ахмед Юмер — 7 и 1/2. Хюсеин Уруч — 7 и 1/2. Общо: 95 [акчета].

Мухаррем от Балград — 6. Ахмед Мустафа — 5 и 1/2. Мехмед Али — 4 и 1/2. Искендер Али — 4. Емин Хасан — 4. Ибрахим Халил — 3 и 1/2. Мустафа Абдуллах — 3. Мустафа Юмер — 3. Махмуд Осман — 2. Мехмед от Слатина — 2. Хасан Абдуллах — 2. Якуб от Булгаркине [?] — 2. Общо: 41 и 1/2 [акчета].

Халил от Перевади — 2. Али от Балчък — 2. Абдуллах Юсуф — 2. Юнус Али — 2. Юсуф Мустафа — 2. Мустафа Ахмед — 2. Мехмед Шабан — 2. Мустафа Емин — 2. Хасан от Белград — 2. Мустафа Шабан — 2. Абдуллах Исмаил — 2. Мустафа Емин — 2. Общо: 24 [акчета].

Мустафа Ахмед — 2. Мехмед Рамазан — 2. Мустафа Ибрахим — 2. Емин Мустафа — 2. Хасан от Узунджова — 2. Мехмед, българин — 2; прехвърлен от 16-и бьолюк. Общо: 10 [акчета]. Всичко: 77 души, 559 и 1/2 [акчета].

Поделение на артилеристите към споменатата крепост [Богазкесен] — 20 души:

Мустафа Абдуллах — 30. Хасан Мустафа — 29. [Друг] Хасан Мустафа — 27. Халил Хасан — 25. Али Абдуллах — 21. Шабан, нов мюсюлманин — 20. Исмаил Абдуллах — 20. Мехмед от Бруса — 20. Хъзър Илиас — 20. Али Сефер — 16. Мустафа от Айдос — 15. Ахмед Мустафа — 14 и 1/2. Общо: 257 и 1/2 [акчета].

Хюсеин Мустафа — 14. Мустафа Шабан — 14. Мехмед Хасан — 12. Мехмед Мустафа — 12. Али Абдуллах — 10. Али Хасан — 9. Хюсеин Бекир — 8. Сюлейман Мехмед — 5. Общо: 84 [акчета]. Всичко: 20 души, 341 и 1/2 [акчета].

л. 78б *Двадесети бьолюк* на Мустафа от Сарай Босна, началник на градината Богазкесен, намираща се на анадолския бряг — 110 души:

[Споменатият] Мустафа — 39. Али Мустафа — 32. Мустафа от Юркюб — 10. Мехмед от Зъхна — 10. Мехмед от Хезарград — 10. Мурад от Перевади — 10. Мустафа Емин — 10. Хюсеин Емин — 10. Хюсеин Хасан — 10. Юсуф от Травник — 10. Хюсеин от Авлоние — 10. Мустафа от Юскюб — 10. Мехмед от Търговаще — 10. Общо: 181 [акчета].

Мустафа от Авлоние — 10. Халил от Менлик — 10. Хюсеин от Илбасан — 10. Мустафа от Варна — 10. Шабан от Гьоридже — 10. Мустафа от Илбасан — 10. Ахмед Абдуллах — 10. Мустафа Мехмед — 10. Емин от Тирхале — 10. Яхия Хъзър — 10. Мехмед от Хезарград — 10. Емин Абдуллах — 10. Дервиш от Гьоридже — 10. Общо: 130 [акчета].

Мустафа от Селяник — 10. Али от Сарай Босна — 10. Мехмед от Илбасан — 10. Мехмед Синан — 10. Реджеб Арслан — 10. Хасан Искендер — 10. Мехмед Реджеб — 7 и 1/2. Осман Шабан — 7 и 1/2. Мустафа от Хаскьой — 7 и 1/2. Сюлейман от Изникмид — 7 и 1/2. Хюсеин от Слатина — 7 и 1/2. Мустафа Бекир — 7 и 1/2. Общо: 112 и 1/2 [акчета].

Мустафа от Изникмид — 7 и 1/2. Реджеб Хюсеин — 7 и 1/2. Али от Едирне — 7 и 1/2. Али от Илбасан — 7 и 1/2. Мустафа Емин — 7 и 1/2. Ръдван от Кюстендил — 7 и 1/2. Хюсеин Мустафа — 7 и 1/2. Мустафа от Илбасан — 7 и 1/2. Дервиш от Калканделен — 7 и 1/2. Юсуф Абдуллах — 7 и 1/2. Муртаза Мехмед — 7 и 1/2. Ферхад от Кършехир — 7 и 1/2. Сюлейман Абдюлкерим — 7 и 1/2. Общо: 97 и 1/2 [акчета].

Хюсеин от Илбасан — 7 и 1/2. Ахмед от Нарда — 7 и 1/2. Хасан Али — 7 и 1/2. Насух Мустафа — 7 и 1/2. Байрам от Илбасан — 7 и 1/2. Бекир Емин — 7 и 1/2. Хюсеин Мустафа — 7 и 1/2. Ахмед от Ерегли — 7 и 1/2. Юсуф от Чаталджа — 7 и 1/2. Юмер от Кюстендил — 7 и 1/2. Абди Хюсеин — 7 и 1/2. Абди Абдуллах — 7. Общо: 89 и 1/2 [акчета].

Реджеб от Сироз — 7. Мустафа Ахмед — 7. Мустафа Хасан — 6. Реджеб Емин — 6. Халил от Селви — 5 и 1/2. Вели Емин — 5. Хъзър от Кърккклиса — 4. Иса от Новасин — 4. Мехмед от Родосчук — 3. Емин Хамза — 3. Рамазан от Лофча — 3. Али Абдуллах — 3. Общо: 56 и 1/2 [акчета].

Мустафа от Лофча — 3. Ибрахим Емин — 3. Емин Вели — 3. Емин Абдуллах — 3. Али от Нигболи — 3. Мехмед от Манастър — 3. Хюсеин Нух — 3. Али от Илбасан — 3. Ахмед Емир шах — 3. Хюсеин от Илбасан — 3. Хъдър от Сарай Босна — 2. Хюсеин от Сарай Босна — 2. Общо: 34 [акчета].

Мехмед от Амасие — 2. Ахмед от Дупниче — 2. Мустафа от Дупниче — 2. Шабан от Бенефше — 2. Сюлейман Мюми — 2. Хюсеин Хасан — 2. Хасан Емин — 2. Мустафа Емин — 2. Емин Иса — 2. Хасан Ибрахим — 2. Емин Юмер — 2. Ювеис Ибрахим — 2. Общо: 24 [акчета].

Хасан Ръдван — 2. Хюсеин Осман — 2. Мехмед Махмуд — 2. Емин Али — 2. Емин Осман — 2. Ахмед от Силистре — 2. Еюб Абдуллах — 2. Емин Сюлейман — 2. Мустафа Хюсеин — 2. Юмер Абдуллах — 2. Общо: 20 [акчета]. Всичко: 110 души, 745 [акчета].

8. 1684 Г. ИЗ ВЕДОМОСТ ЗА ИЗПЛАЩАНЕ НАДНИЦИТЕ НА ДВОРЦОВИ РОБИ-МОМЧЕТА, СЛУЖЕЩИ В СУЛТАНСКИТЕ ГРАДИНИ В ОДРИН И ГАЛИПОЛИ, ЗА МЕСЕЦИТЕ СЕПТЕМВРИ, ОКТОМВРИ, НОЕМВРИ И ДЕКЕМВРИ НА 1684 Г.

Размери: 42,5×14,7, черно тушово мастило, изписан на сиякат.
Сигн.: НБКМ, Ор. отд., Д 159, л. 44б — 47а
Превод: А. В е л к о в, Е. Р а д у ш е в

8. 1684. EXTRAIT DU REGISTRE REFLETANT L'ETAT D'EMARGEMENT DES ESCLAVES MALES PRES LA COUR TRAVAILLANT DANS LES JARDINS DU SULTAN A ADRIANOPLE ET A GALLIPOLI, POUR LES MOIS DE SEPTEMBRE, D'OCTOBRE, DE NOVEMBRE ET DE DECEMBRE DE L'AN 1684.

Dimensions: 42,5×14,7, encre de chine noire, écrit en siyakat.
Cote: D 159, f. 44b — 47a
Traduction: A. V e l k o v, E. R a d u š e v

л. 44б **Опис-ведомост на гулямите, служещи в султанските градини в Едирне и Гелиболу, за последното тримесечие на 1095 [11.IX — 7.XII.1684] г.**

От поделението на мютеферриките към градините в Едирне. От бьолюка на Исмаил Емин, командир на градинарите. Общо: 35 души.

Споменатият [Исмаил] — 40 [акчета]. Мурад Сифериш — 29. Халил от Диметока — 17. Осман от Едирне — 15. Хюсеин Ибрахим — 13. Юсуф Абдуллах — 12. Юсуф от Босна — 10 и 1/2. Ибрахим Осман — 10. Исмаил Илиас — 10. Мехмед от Селяник — 10. Ахмед от Юскюб — 10. Общо: 176 и 1/2 [акчета].

Реджеб Ахмед — 10. Ахмед от Акчахисар — 10. Мехмед Ахмед — 9 и 1/2. Али от Илабасан — 9. Мехмед Бостан — 8. Мехмед от Митрофче — 8. Ахмед от Загра-и атик — 8. Еюб Халил — 7 и 1/2. Сюлейман Мехмед — 7 и 1/2. Хюсеин Емин — 7. Дервиш от Егридере — 7. Общо: 91 и 1/2 [акчета].

Сюлейман от Зъхна — 7. Халил от Плевне — 7. Дурхан Мерджан — 6 и 1/2. Сюлейман от Загра — 6 и 1/2. Али от Тиребник — 6 и 1/2. Сюлейман от Казанлък — 6. Мехмед от Филорине — 6. Ибрахим от Филибе — 4. Мустафа Абдуллах — 3 и 1/2. Ахмед от Зъхна — 3. Дилявер Абдуллах — 3. Общо: 59 [акчета].

Мустафа Али — 2 и 1/2. Али Мерджан — 2 и 1/2. Общо: 4 и 1/2 [акчета]. Всичко: 35 души, 331 и 1/2 [акчета].

Първи бьолюк на Халил от Едирне, кехая в градините в Едирне — 46 души:

Споменатият [Халил] — 12. Мехмед Синан — 8. Хюсеин от Диметока — 6. Ибрахим от Тимурхисар — 5. Мехмед от Едирне — 4. Емин от Едирне — 3. Али от Зъхна — 3. Мустафа от Загра-и атик — 3. Мехмед от Каринабад — 3. Хасан Мустафа — 2 и 1/2. Мустафа от Юскюб — 2 и 1/2. Ахмед от Загра-и джедид — 2 и 1/2. Общо: 54 и 1/2 [акчета].

Хасан от Деведелен — 2 и 1/2. Мехмед Хасан — 2. Кейван Абдуллах — 2. Хасан от Загра-и атик — 2. Хюсеин от Юскюб — 2. Мехмед от Призрин — 2. Али Емин — 2. Вели от Джиср-и еркене — 2. Сюлейман от Загра-и атик — 2. Али от Узункьопрю — 2. Сюлейман от Излати — 2. Общо: 22 и 1/2 [акчета].

Мустафа Емин — 2. Хасан от Едирне — 2. Халил от Загра-и атик — 2. Ибрахим от Едирне — 2. Ахмед от Карине — 2. Али от Лофча — 2. Иваз от Лофча — 2. Абди от Никболи — 2. Мехмед от Илбасан — 2. Юсуф от Карасу — 2. Химмет от Едирне — 2. Общо: 22 [акчета].

Хюсеин Мюхиб — 2. Арслан от Илбасан — 2. Хюсеин от Деведелен — 2. Ибрахим от Загра-и атик — 2. Али от Никболи — 2. Мустафа Идрис — 2. Ибрахим от Никболи — 2. Мустафа от Тернова — 2. Мехмед от Загра-и атик — 2. Халил от Диметока — 2. Ибрахим от Загра-и атик — 2. Общо: 22 [акчета].

Махмуд от Загра-и атик — 2. Всичко: 46 души, 123 [акчета].

л. 45а *Втори бьолюк* — 45 души:

Мехмед от Айдос — 5. Ахмед Емин — 4. Хъзър Ахмед — 3. Абдюлбаки Ахмед — 3. Мустафа Сюлейман — 3. Ибрахим от Иставриче — 3. Ахмед от Шаркьой — 3. Ахмед от Загра-и атик — 3. Ахмед от Варна — 3. Иваз от Лофча — 3. Али Ферхад — 2 и 1/2. Общо: 35 и 1/2 [акчета].

Осман от Загра-и атик — 2 и 1/2. Али от Юскюб — 2 и 1/2. Али от Хаскьой — 2 и 1/2. Мустафа от Никболи — 2 и 1/2. Емин Мустафа — 2. Друг Емин Мустафа — 2. Емин от Зъхна — 2. Реджеб от Едирне — 2. Али от Сироз — 2. Юмер от Сироз — 2. Мустафа Хюсеин — 2. Мехмед от Едирне — 2. Ахмед от Татарджък — 2. Общо: 28 [акчета].

Рамазан от Едирне — 2. Мустафа от Кьркклиса — 2. Ахмед от Гелиболу — 2. Али от Загра-и атик — 2. Халил от Пънархисар — 2. [?] от Енидже-и карасу — 2. Хюсеин Абдуллах — 2. Емин от Узунджова — 2. Мустафа от Мостар — 2. Мехмед от Сироз — 2. Хюсеин от Осман пазаръ — 2. Ибрахим от Яние — 2. Общо: 24 [акчета].

Мехмед от Загра-и джедид — 2. Емин от Едирне — 2. Осман от Узунджова — 2. Хюсеин от Едирне — 2. Ибрахим от Едирне — 2. Мустафа от Едирне — 2. Емин от Хаскьой — 2. Хасан Муса — 2. Мустафа от Хезаргад — 2. Общо: 18 [акчета]. Всичко: 45 души, 105 и 1/2 [акчета].

Трети бьолюк на Халил от Лофча — 54 души:

Споменатият [Халил] — 4. Ахмед от Загра-и атик — 6 и 1/2. Исмаил Ибрахим — 6. Ибрахим Ислям — 5. Хюсеин Али — 5. Ибрахим от Чирмен — 4. Байрам от Едирне — 4. Мустафа от Зъхна — 4. Иваз от Сироз — 3 и 1/2. Юмер от Едирне — 3. Али Ибрахим — 3. Хасан от Хезаргад — 3. Общо: 51 [акчета].

Хамза от Загра-и атик — 3. Абдуллах от Едирне — 2 и 1/2. Мустафа от Тимурхисар — 2 и 1/2. Хасан от Чирмен — 2 и 1/2. Мустафа от

Тимурхисар — 2 и 1/2. Хасан от Чирмен — 2 и 1/2. Рамазан от Сироз — 2 и 1/2. Али от Чирпан — 2 и 1/2. Юмер Пирсултан — 2. Мустафа Емин — 2. Мустафа от Чирмен — 2. Вели Абдуллах — 2. Ръдван Мустафа — 2. Шабан от Шумну — 2. Али от Ямболу — 2. Общо: 29 и 1/2 [акчета].

Али от Дякова — 2. Али от Кьопрю — 2. Ахмед от Зъхна — 2. Емин Мустафа — 2. Юсуф Бали — 2. Хюсеин от Тирхале — 2. Ибрахим от Чирмен — 2. Сюлейман от Фоча — 2. Хюсеин от Татарджък — 2. Реджеб от Филибе — 2. Ахмед от Търнова — 2. Ахмед от Кьопрю — 2. Мустафа от Казанлък — 2. Общо: 26 [акчета].

Мехмед от Йенидже-и карасу — 2. Хюсеин от Плевне — 2. Емин от Търговище — 2. Ахмед от Гюмюлджине — 2. Ахмед от Търнова — 2. Ахмед от Едирне — 2. Мустафа от Казанлък — 2. Али от Едирне — 2. Емин от Загра-и атик — 2. Мустафа от Загра-и атик — 2. Мустафа от Филибе — 2. Бекташ от Филибе — 2. Общо: 24 [акчета].

Юсуф от Загри-и атик — 2. Хюсеин от Чирмен — 2. Хасан от Никболи — 2. Юмер Ибрахим — 2. Общо: 8 [акчета]. Всичко: 54 души, 138 и 1/2 [акчета].

л. 45б *Четвърти бьолюк* — 54 души:

Мехмед от Диметока — 5. Мехмед от Казанлък — 4 и 1/2. Ибрахим Ислям — 4 и 1/2. Али от Филибе — 3 и 1/2. Емин от Едирне — 3 и 1/2. Емин от Хезарград — 3 и 1/2. Сюлейман от Едирне — 3. Мухаррем от Едирне — 3. Юмер от Сироз — 3. Иваз от Сироз — 3. Хасан от Сироз — 3. Ахмед от Сироз — 3. Общо: 42 и 1/2 [акчета].

Ахмед от Диметока — 3. Ахмед от Тирхале — 2 и 1/2. Али от Казанлък — 2 и 1/2. Махмуд от Кьопрю — 2 и 1/2. Ибрахим от Загра-и атик — 2 и 1/2. Реджеб от Дупниче — 2 и 1/2. Халил от Дякова — 2. Ибрахим от Загра — 2. Али от Загра-и атик — 2. Искендер Синан — 2. Ибрахим Абди — 2. Ахмед от Чирмен — 2. Мюмин от Йенишехир — 2. Общо: 29 и 1/2 [акчета].

Ахмед от Гюмюлджине — 2. Мустафа от Казанлък — 2. Мехмед от Призрин — 2. Али от Гюмюлджине — 2. Осман от Гюмюлджине — 2. Реджеб Юмер — 2. Хюсеин Ибрахим — 2. Ибрахим от Хезарград — 2. Али от Хезарград — 2. Абдуллах от Едирне — 2. Мустафа от Узункьопрю — 2. Халил от Силистре — 2. Хасан от Калканделен — 2. Общо: 26 [акчета].

Мехмед от Джиср-и еркене — 2. Хасан от Загра-и атик — 2. Мустафа от Покирайне [?] — 2. Али от Узунджаабад — 2. Зюлфикяр от Филибе — 2. Али от Чирмен — 2. Хасан от Гелиболу — 2. Зюлфикяр от Янболу — 2. Али от Едирне — 2. Емин от Диметока — 2. Абдуллах от Казанлък — 2. Мустафа от Едирне — 2. Мехмед от Едирне — 2. Общо: 26 [акчета].

Хасан от Янболу — 2. Хасан от Загра-и атик — 2. Халил от Джиср-и еркене — 2. Общо: 6 [акчета]. Всичко: 54 души, 130 [акчета].

Пети бьолюк — 48 души:

Исмаил Махмуд — 8. Вели от Илбасан — 4. Мустафа Ибрахим — 3 и 1/2. Мехмед от Диметока — 3 и 1/2. Хюсеин от Хезарград — 3. Мустафа от Сироз — 3. Ахмед Ибрахим — 3. Юмер от Търнова — 3. Иса от Водане — 3. Реджеб от Зъхна — 3. Мехмед от Търнова — 3. Осман от Едирне — 3. Общо: 43 [акчета].

Али от Едирне — 3. Друг Али от Едирне — 3. Ахмед Мирза — 3. Юсуф от Сироз — 3. Али от Узунджова — 2. Маден от Акча Казанлък —

2. Мехмед от Калканделен — 2. Мустафа от Калканделен — 2. Махмуд от Зъхна — 2. Хайдар от Зъхна — 2. Юсуф от Узунджаабад — 2. Мустафа Ахмед — 2. Емин от Диметока — 2. Касъм от Деледелен — 2. Общо: 32 [акчета].

Мустафа от Диметока — 2. Аббас от Татарджък — 2. Хюсеин от Едирне — 2. Мустафа от Диметока — 2. Мустафа от Едирне — 2. Абдуллах от Филибе — 2. Емин от Зищови — 2. Сюлейман от Едирне — 2. Халил от Русикастри — 2. Вели Абдуллах — 2. Махмуд от Диметока — 2. Ахмед от Белград — 2. Шахин от Йенишехир — 2. Общо: 26 [акчета].

Хасан от Едирне — 2. Хасан от Хаскьой — 2. Мустафа от Едирне — 2. Юсуф от Казанлък — 2. Осман от Едирне — 2. Хасан от Силиври — 2. Мустафа Искендер — 2. Мустафа от Шумну — 2. Хюсеин от Йенидже — 2. Общо: 18 [акчета]. Всичко: 48 души, 119 [акчета].

л. 46а *Шести бьолюк* — 52 души:

Юмер Абди — 6. Рамазан от Юскюб — 6. Халил от Гелиболу — 5. Емин Абди — 4. Емин Исмаил — 4. Сюлейман Исмаил — 4. Халил от Едирне — 4. Емин от Новасин — 3. Али Мустафа — 3. Мустафа от Ердек — 3. Общо: 42 и 1/2 [акчета].

Хюсеин от Зъхна — 2 и 1/2. Абдуллах от Едирне — 2. Хасан от Едирне — 2. Али Ахмед — 2. Хасан от Дякова — 2. Мехмед от Юскюб — 2. Пири от Калканделен — 2; починал; овакантеното място е прехвърлено към 9-и бьолюк с височайша заповед. Исмаил от Кьопрю — 2. Хасан от Силиври — 2. Ювеис Али — 2. Ахмед от Призрин — 2. Али Ахмед — 2. Общо: 24 и 1/2 [акчета].

Емин от Едирне — 2. Бекташ от Акча Казанлък — 2. Ибрахим от Диметока — 2. Емин от Ахъйолу — 2. Синан от Илбасан — 2. Хюсеин от Авлоние — 2. Вели от Едирне — 2. Ибрахим от Едирне — 2. Сюлейман от Узунджова — 2; регистрирано увеличение от командира на градините с 1 [акче]; вече получава 3 [акчета]. Ахмед от Лофча — 2. Ибрахим от Никболи — 2. Исмаил от Загра-и атик — 2. Общо: 24 [акчета].

Ахмед от Загра-и атик — 2. Дервиш от Казанлък — 2. Абдуллах от Пънархисар — 2. Али от Юскюдар — 2. Якуб от Никболи — 2. Халил от Едирне — 2. Мустафа от Узунджова — 2. Али от Калканделен — 2. Али от Хаскьой — 2. Али от Едирне — 2. Мустафа от Хезарград — 2. Ибрахим от Силиври — 2. Общо: 24 [акчета].

Ахмед от Ямболу — 2. Емин от Загра-и атик — 2. Ибрахим от Филибе — 2; регистрирано увеличение от командира на градините с 1 [акче]; вече получава 3 [акчета]. Сюлейман от Филибе — 2. Исмаил от Кюстендил — 2. Емин Наил [?] — 2. Общо: 12 [акчета]. Всичко: 52 души без един, 127 [акчета].

Седми бьолюк — 48 души:

Халил от Казанлък — 6. Юмер Емин — 5. Емин от Диметока — 4. Ибрахим от Баба-и атик — 4. Ибрахим от Загра-и атик — 3 и 1/2. Али от Едирне — 3. Шахин Абдуллах — 3. Емин Насух — 3. Мустафа Ибрахим — 3. Али от Ахъйолу — 3. Мустафа от Юскюдар — 3. Общо: 40 и 1/2 [акчета].

Сюлейман Юмер — 3. Ибрахим от Узункьопрю — 2 и 1/2. Юсуф от Узункьопрю — 2 и 1/2. Ибрахим от Паракин — 2. Мустафа от Диметока — 2. Ибрахим от Търговище — 2. Бекташ от Калканделен — 2. Али от Калканделен — 2. Исмаил от Едирне — 2. Мустафа от Загра-и атик — 2. Ахмед от Узунджова — 2. Общо: 24 [акчета].

Али от Русикастри — 2. Мустафа от Ахъйолу — 2. Емин от Русикастри — 2. Исмаил от Ахъйолу — 2. Юмер от Ахъйолу — 2. Ахмед Али — 2. Али от Узункьопрю — 2. Мустафа от Хаскьой — 2. Ахмед от Едирне — 2. Мустафа от Казанлък — 2. Реджеб от Каринабад — 2. Общо: 22 [акчета].

Хасан от Едирне — 2. Ахмед от Едирне — 2. Искендер от Кьопрю — 2. Шабан от Едирне — 2. Ибрахим от Загра — 2. Емин Хюсеин — 2. Ахмед от Едирне — 2. Хасан от Ямболу — 2. Мустафа от Едирне — 2. Али от Фоча — 2. Юмер Емин — 2. Мустафа Емин — 2. Общо: 24 [акчета].

Исмаил Хакъ — 2. Мустафа Наил — 2. Али от Чърпан — 2. Общо: 6 [акчета]. Всичко: 48 души, 116 и 1/2 [акчета].

л. 46б *Осми бьолюк* — 46 души:

Ахмед от Хание — 9. Емин от Филибе — 5. Мустафа от Хайреболу — 4. Бекир от Изворник — 3 и 1/2. Ахмед от Узункьопрю — 3 и 1/2. Ахмед от Родос — 3; регистрирано увеличение от командира на градинарите с 1 [акче]; вече получава 4 [акчета]. Мустафа от Загра-и атик — 2 и 1/2. Хасан от Юркюб — 2 и 1/2. Рамазан от Балчък — 2 и 1/2. Еюб Бесими — 2. Общо: 37 и 1/2 [акчета].

Емин от Кърккилиса — 2. Халил от Едирне — 2. Емин от Едирне — 2. Ахмед от Юскюб — 2. Юмер от Узунджова — 2. Осман от Родос — 2. Ахмед от Радовиш — 2. Дурак от Юскюб — 2. Ахмед от Юскюб — 2. Ахмед Мехмед — 2. Хасан от Ахъйолу — 2. Иса от Едирне — 2. Общо: 24 [акчета].

Емин от Издин — 2. Хюсеин от Едирне — 2. Идрис от Илбасан — 2. Мустафа Нух — 2. Юмер Абдуллах — 2. Хасан от Илбасан — 2. Шабан от Гюмюлджине — 2. Мустафа от Карасу — 2. Исмаил от Калканделен — 2. Сюлейман Абдуллах — 2. Осман от Едирне — 2. Касъм от Едирне — 2. Общо: 24 [акчета].

Осман от Гюмюлджине — 2. Халил от Гюмюлджине — 2. Ибрахим от Малгара — 2. Вели от Юскюдар — 2. Емин Али — 2. Осман Еюб — 2. Ахмед от Едирне — 2. Ахмед от Загра-и атик — 2. Мустафа от Едирне — 2. Общо: 24 [акчета]. Всичко: 46 души, 109 и 1/2 [акчета].

Девети бьолюк — 40 души:

Али Емин — 4. Емин от Кърккилиса — 3 и 1/2. Емин от Авлоние — 2 и 1/2. Мустафа от Джиср-и еркене — 2 и 1/2. Вели от Диметока — 2 и 1/2. Халил от Лофча — 2. Мустафа от Калканделен — 2. Осман от Юскюдар — 2. Вели от Островиче — 2. Ахмед от Тимурхисар — 2. Общо: 25 [акчета].

Абдулкерим от Юскюб — 2. Али от Едирне — 2. Емин от Яйче — 2. Юмер от Яйче — 2. Али от Джиср-и еркене — 2. Али от Казанлък — 2. Али от Излади — 2. Емин от Татарджък — 2. Хасан от Узункьопрю — 2. Мехмед от Загра-и атик — 2. Сюлейман от Казанлък — 2. Общо: 22 [акчета].

Махмуд от Казанлък — 2. Хюсеин от Едирне — 2. Емин от Ташкьопрю — 2. Бекташ от Малгар — 2. Хюсеин от Текирдагъ — 2. Мустафа от Едирне — 2. Мустафа от Гелиболу — 2. Емин от Гелиболу — 2. Аббас от Търнова — 2. Осман от Едирне — 2. Осман Емин — 2. Общо: 22 [акчета].

Емин от Едирне — 2. Мустафа Ахмед — 2. Али Едхем — 3; увеличение с 2 [акчета] от овакантено място в 6-и бьолюк; вече получава 5 [акчета]. Емин Хюсеин — 2. Хюсеин от Пънархисар — 2. Сейди от Едирне — 2. Мустафа от Загра-и джедид — 2. Якуб Сюлейман — 2. Общо: 16 [акчета]. Всичко: 40 души, с увеличението 88 [акчета].

л. 47а *Десети бьолюк* — 48 души:

Ахмед от Едирне — 3 и 1/2. Али Мюмюн — 6. Али от Изворник — 4 и 1/2. Дервиш от Казанлък — 4 и 1/2. Али от Юскюб — 4. Хюсеин от Чърпан — 3. Мехмед от Едирне — 3. Халил от Едирне — 3; увеличение с 2 [акчета] от овакантено място; вече получава 5 [акчета]. Мемсар [?] от Филибе — 2. Сиявуш Абдуллах — 2. Али от Депеделен — 2. Ахмед от Едирне — 2. Общо: 43 и 1/2 [акчета].

Мустафа от Едирне — 2. Мехмед Еюб — 2. Байрам от Дебри — 2. Ибрахим Фехми — 2. Мустафа от Сироз — 2. Осман Ибрахим — 2. Али Емин — 2. Мехмед от Едирне — 2. Рамазан от Загра-и атик — 2. Али Сюлейман — 2. Юсуф от Загра-и джедид — 2. Махмуд от Джиср-и Мустафа паша — 2. Халил от Казанлък — 2. Ахмед от Малгара — 2. Общо: 28 [акчета].

Хасан от Гелиболу — 2. Мустафа от Едирне — 2. Ахмед от Едирне — 2. Абдуллах от Едирне — 2. Хасан от Плевне — 2. Сейфи от Узункьопрю — 2. Хасан от Загра-и атик — 2. Рюстем от Чирпан — 2. Шахин от Ямболу — 2. Али от Едирне — 2. Салих Юмер — 2. Мехмед Юмер — 2. Мустафа от Ислимие — 2. Мустафа от Търнова — 2. Общо: 28 [акчета].

Али от Плевне — 2. Юмер Хъзър — 2. Мустафа от Ислимие — 2. Али Исмаил — 2. Бали Ибрахим — 2. Мехмед от Едирне — 2. Юмер от Загра-и атик — 2. Осман от Чирмен — 2. Общо: 16 [акчета]. Всичко: 50 души, 134 и 1/2 [акчета].

II ЧАСТ

СУЛТАНСКИ ЗАПОВЕДИ, ИЗЛОЖЕНИЯ, ДОНЕСЕНИЯ, ПРОТОКОЛИ И ПР.

9. 1648 — 1649 Г. НАМАЛЯВАНЕ НА ДЖИЗИЕ-ХАНЕТАТА НА О. КИПЪР ПОРАДИ РАЗПРЪСКВАНЕ И ПРИЕМАНЕ НА ИСЛЯМА ОТ ГОЛЯМА ЧАСТ НА НАСЕЛЕНИЕТО МУ.

Размери: 23,1X18,1, черно тушово мастило, изписан на иджазет, скъсан напреко с липсващ текст.
Сигн.: НБКМ, Ор. отд., ф. 275 А, а. е. 797, л. 1
Превод: Е. С и л я н о в а

9. 1648 — 1649. DIMINUTION DES ÇIZYE-HANE A L'ILE DE CHIPRE PAR SUITE DE LA DISPERSION, MAIS AUSSI DE LA CONVERSION A L'ISLAMISME DE LA PLUPART DE SES HABITANTS.

Dimensions: 23,1X18,1, encre de chine noire, écrit en icazet, déchiré dans le sens de la largeur, texte incomplètement conservé.
Cote: 275 A, u. a. 797, f. 1
Traduction: E. S i l y a n o v a

Изложението на нищожния молитствувател до величествената Порта е следното:

Вашият покорен слуга Мехмед ага [бил назначен да събира джизието на о. Къбръз][1] за сметка на 1058 [27.I.1648 — 14.I.1649] г. На съдебно заседание на съвета на споменатия о. Къбръз, чието седалище е добре защитеният град Лефкоша, той заяви следното. „От година и половина насам джизието на споменатия остров се събира много трудно. Причината за това е, че от подлежащите на облагане 10 000 ханета, според мен са останали [. . .]. Една част от раите са измрели, други са се разпръснали, а някои са приели исляма. Освен това от известно време, по волята на аллаха, настъпи глад, недоимък и скъпотия. Поради появата на всичко опустошаващи скакалци, от реколтата на ечемика и пшеницата не остана нищо. Тъй като изпадна в бедствено положение, споменатата рая отново не е в състояние да изплати джизието си. То остана недосъбрано, поради което се получи разлика между събраното в по-малко [от мен] и записаното по-преди в дефтерите на Кенан ага. Повечето от обложените избягаха, а от останалата тук и изпаднала в бедствено положение рая няма

[1] На това място документът е повреден, но следващият текст дава възможност да се възстанови отчасти смисълът му.

никаква възможност да се събере изцяло [джизието]. Необходимо е да се направи проучване, каква част от останалото на острова население в действителност е в състояние да се издължи."

След това аз се обърнах с въпрос към съвета на Къбръз, към аяните на вилаета и към сведущите по въпроса люде, дали потвърждават [казаното] от въпросния джизиедар. При проучване на техните свидетелства се доказа, че докладът на Вашия покорен роб — споменатият благороден джизиедар — отговаря на истинското положение. Ето защо съставих този илям с молба [да бъде разрешено] сега Негово благородие джизиедарят постепенно и без да се притеснява да събере действителните 15 052 [?][2] ханета, а при възможност да не жали сили, а да събере и повече! Това е моето донесение за случилото се.

Написано на 21 — 29 ден на гостолюбивие месец шеввал 1060 [27.IX.1648 — 25.X.1650] г.

Вашият покорен роб: Ахмед Шаир — бевваб при Високата порта.

10. 1650 Г. ДОНЕСЕНИЕ НА КАДИЯТА НА ЕЛБАСАН ВЪВ ВРЪЗКА С ПРИЕЛИ ИСЛЯМА ЛИЦА В ОКОЛИЯ ШПАТ.

Размери: 29X20, черно тушово мастило, изписан на талик.
Сигн.: НБКМ, Ор. отд., ОАК 210/13, л. 1
Превод: Е. Р а д у ш е в

10. 1650. RAPPORT FAIT PAR LE KADI D'ELBASAN AU SUJET DE PERSONNES AYANT EMBRASSE L'ISLAMISME DANS LE DISTRICT DE ŠPAT.

Dimensions: 29X20, encre de chine noire, écrit en talik.
Cote: OAK 210/13, f. 1
Traduction: E. R a d u š e v

Християнското население на околията Шпат подаде следната жалба: „Ние сме натоварени от държавата да плащаме поголовен данък за 1844 домакинства. Но понеже много от нас забягнаха, ние, които останахме по местата си, не сме в състояние да плащаме частта на забягналите. Поради тази причина много от хората приеха исляма. Останахме 1040 християнски домакинства, а приелите мюсюлманството са 804 домакинства. Ако ни натоварите да плащаме и поголовния данък на бившите християни — сега мюсюлмани, съобщаваме ви да знаете, че ще се разбягаме."

Това е молбата им. От тях могат да се съберат 1040 джизие-ханета, а лицата, които са приели исляма, да бъдат записани в регистъра за събиране на аваръза. Това е положението, което донасям до честитата столица. На разпореждане. Написа се на 16-ия ден от почитания шеввал 1060 [12.X.1650] г.

Подпис: Елхадж Касъм — кадия на Илбасан

[2] Очевидна грешка в изписването на цифрата. Най-вероятно се действува за намаляване на почти половината от джизие-ханетата — т. е. 5,052 ханета.

11. 1653 Г. ДОНЕСЕНИЕ НА КАДИЯТА НА ОПАР ВЪВ ВРЪЗКА С ПОМЮСЮЛМАНЧЕНО СЕЛО В АЛБАНИЯ.

Размери: 21,5X16,4, черно тушово мастило, изписан на талик.
Сигн.: НБКМ, Ор. отд., ф. 52, а. е. 143, л. 1
Превод: А. В е л к о в

11. 1653. RAPPORT FAIT PAR LE KADI D'OPAR CONCERNANT UN VILLAGE CONVERTI A L'ISLAMISME EN ALBANIE.

Dimensions: 21,5X16,4, encre de chine noire, écrit en talik.
Cote: 52, u. a. 143, f. 1
Traduction: A. V e l k o v

Изложението на покорния роб е следното:

Жителите на село Килидан, намиращо се в околията на Опар, дойдоха в свещения околийски съд и заявиха: „В нашето село всички приехме исляма, като остана само един християнин. Заети сме от сутрин до вечер да си вадим прехраната. Събирачите на джизието обаче твърдят, че ние сме вписани в техните регистри и следователно от нас трябва да се събира този данък. Със своите действия въпросните събирачи ни притесняват и ни нанасят щети."

Населението ме натовари да съобщя на централната власт, че в държавата се събира поголовен данък и от мюсюлманско население [което е противно на закона]. По негово настояване проверих какво е положението в споменатото село и установих следното състояние. Действително в селото има само един християнин, а всичките останали [християни] са станали мюсюлмани. Противно на свещения закон е да им се събира поголовен данък [. . .]. 15 реби-юл ахър 1063 [15.III.1653] г.

Подпис: Мустафа, син на Абдуллах, кадия на Опар

12. 1677 Г. ИЗЛОЖЕНИЯ ОТ ИМЕТО НА ТРИ ЖЕНИ ЗА ПРИЕМАНЕ НА ИСЛЯМА.

Размери: 21,1X15,2, черно тушово мастило, изписан на дивани.
Сигн.: НБКМ, Ор. отд., ф. 1, а..е. 10787, л. 1 — 2
Превод: А. В е л к о в, Е. Р а д у ш е в

12. 1677. REQUETE EXPOSEE AU NOM DE TROIS FEMMES VOULANT EMBRASSER L'ISLAMISME.

Dimensions: 21,2X15,2, encre de chine noire, écrit en divani.
Cote: 1, u. a. 10787, f. 1 — 2
Traduction: A. V e l k o v, E. R a d u š e v

л. 1 Ваше Величество, щастливи султане мой! Бъдете здрав! Аз, бедната жена, искам да бъда удостоена с честта да стана мюсюлманка и моля да благоволите, както е според закона, да ме зарадвате с дрехи и с Вашата милостиня. Заповедта принадлежи на моя султан. Вашите слугини: майка и дъщеря.

Допълнителни вписвания и резолюции върху документа

1. [*Резолюция на великия везир*]: Дайте им пари, както е по обичая. Заповед! 13 шеввал 1088 [9.XII.1677] г.

2. [*Резолюция на баш дефтердаря*]: Да се издаде платежно нареждане!

3. [*Бележка от Главното счетоводство*]: Издаде се платежно нареждане, което беше връчено на ръка. 13 шеввал 1088 [9.XII.1677] г. Да бъде регистрирано!

л. 2 Ваше Величество, щастливи и честити султане мой! Бъдете жив и здрав!

Вашата покорна робиня дойде в подножието на трона Ви, триейки лицето си, за да бъде удостоена с честта да стане мюсюлманка. Моля за Вашето височайше благоволение да ми се дадат дрехи, съгласно закона. Заповедта принадлежи на моя султан.

Вашата слугиня: християнката Сирма.

Допълнителни вписвания и резолюции върху документа

1. [*Резолюция на великия везир*]: Дайте дрехи, както е според обичая. Заповед! 14 шеввал 1088 [10.XII.1677] г.

2. [*Резолюция на баш дефтердаря*]: Да се издаде платежно нареждане!

3. [*Бележка от Главното счетоводство*]: Издаде се платежно нареждане на 14 шеввал 1088 [10.XII.1677] г.

13. 1678 Г. ИЗЛОЖЕНИЕ ЗА ПРИЕМАНЕ НА ИСЛЯМА ОТ ИМЕТО НА БАЩА СЪС СЕДЕМ ДЕЦА.

Размери: 28,5X20,5, черно тушово мастило, изписан на дивани.
Сигн.: НБКМ, Ор. отд., ф. 1 А, а. е. 6783, л. 1
Превод: А. В е л к о в

13. 1678. REQUETE EXPOSEE AU NOM D'UN HOMME ET DE SES SEPT ENFANTS VOULANT EMBRASSER L'ISLAMISME.

Dimensions: 28,5X20,5, encre de chine noire, écrit en divani.
Cote: 1 A, u. a. 6783, f. 1
Traduction: A. V e l k o v

Ваше Величество, високославни и могъщи, султане мой! Вие, който сте божията сянка на земята и владетел на Арабия и Персия, нека господ увеличи славата и господарските дни на Ваше Величество до деня на страшния съд! Нека да не секват грижите Ви за бедния народ!

Аз, Вашият покорен слуга, съм от неверническия народ и с божията помощ бях осенен от правата вяра. Заедно с моите деца — седем на брой, пожелахме да напуснем пропадналата [християнска] вяра и да бъдем удостоени с честта да приемем исляма. Благоволете да ни ощастливите с Вашата милост! Милостта и благоволението принадлежат на моя господар, падишаха.

Ваш слуга: Ахмед.